DÖNEM : 2 CİLT : 36 TOPLANTI : 4

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

84 ncü Birleşim

28 . 4 . 1969 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	42:44
2. — GELEN KÂĞITLAR	44:45
3. — YOKLAMA	46
4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	46
1. — Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde tefeciliğin yaptığı tahribatı incelemek, zirai kredi politikasının aksaklıklarını tesbit etmek ve köylü ve çiftcilerin emeğinin karşılığını almalarını sağlamak için gerekli tedbirleri arastırmak üzere kurulan Meclis Arastırma Komisvonu Baskanlığının, Komisvonun görev süresinin 25.4.1969 tarihinden 25.5.1969 tarihine kadar uzatılmasına dair tezkeresi (10/16, 23; 3/1136)	46
2. — Toprak Sanayii Kurumu kanun tasarısının geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (1/653, 3/1132)	46
3. — Anayasa nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısının geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (1/619, 3/1133)	47
4. — Sümerbank kuruluş kanunu tasarısının geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi (1/663, 3/1134)	47
5. — C.H.P. ne mensup bâzı sayın milletvekillerinin seçildikleri ihtısas komisyonlarından çekildiklerine dair önergeleri (4/418 - 423)	47:48
6. — C.H.P. Grup Başkanvekilliğinin, seçildikleri ihtısas komisyonlarından çekilen ve partilerine mensup üyelerin yerine seçilecek adayların bugün gösterileceğine dair tezkeresi (3/1135)	48
7. — Burdur Milletvekili Fethi Çelikbas'ın, sözlü sorusunun yazılı soruya çevrilmesine dair önergesi (6/806. 4/417)	48
8. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Ulusal çıkarlarımıza ve bağımsız Devlet ilkelerine aykırı olarak madenlerimizin yabancılara devredildiği iddiasiyle Hükümet hakkında gensoru açılmasına dair önergesi (11/79)	48:53

Sayfa

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER 53

1. — Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5.3.1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair ve Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu ve Anayasa hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifleri ve Anayasa ve Adalet komisyonları raporları. (1/589, 2/657, 2/746) (S. Sayısı : 789) 53:80

2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 38 sayılı Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/380) (S. Sayısı : 654) 53:80

3. — 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesinin yeniden düzenlenmesine ve bir geçici madde eklenmasine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu. (1/540) (S. Sayısı : 758) 80:86

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Yüksek Hâkimler Kurulunda açılan üyelikte Millet Meclisince seçilmemiş bir hâkimin görevlendirilmesi üzerine, Anakara Milletvekili Kemal Bağcıoğlu'nun bu konuda bir usul görüşmesi açılmasına dair verdiği önergenin; ilgili kanun hükümlerinin böyle bir görüşmeye imkân vermemesi sebebiyle, muameleye konulamıyacağı ve Millet Meclisince seçilen üç üyeden başka kimsenin seçilmemiş olduğunun Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığına bildirildiği, Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

A. P., C. H. P., G. P., Y. T. P., Grup temsilcilerinin; Millet Meclisi çalışmalarına, 22 Nisan Salı günü sabahından 28 Nisan Pazartesi günü saat 15,00 e kadar ara verilmesine dair önergesi kabul olundu.

23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramının 49 ncu yıl dönümü dolayısiyle, ilk T. B. M. Mecliis toplantısına iştirak eden ve bugün hayatta kalan 15 üyenin isimleri okundu ve kendilerini tebrik eden ve hizmetlerini öven birer mektubun Başkanlıkça gönderildiği bildirildi.

Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, 6/577 sayılı sözlü sorusunun yazılı soruya çevrilmesine dair önergesi ile,

Geçici Komisyon Başkanlığının, komisyonlarına Ulaştırma Komisyonundan da 6 üye alınarak, Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Emekli sandıkları ile mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına tabi hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki 228 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin komisyonlarına havalesine ve

Çalışma Komisyonu Başkanlığının, halen komisyonlarında bulunan 1/674, 2/645, 2/716, 2/717, 2/722 sayılı kanun tasarı ve tekliflerinin, aynı konudaki kanun tekliflerini görüşmek üzere kurulmuş olan Geçici Komisyona havalesine dair tezkereleri kabul olundu.

Kore Parlâmento Heyetinin memleketimize yapmış olduğu ziyaretin iadesi maksadiyle, T. B. M. Meclisinden teşkil olunan Heyete ait liste okunarak Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Devlet Bakanı Sadık Tekin Müftüoğlu'nun, 359 sayılı TRT Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair olan kanun tasarısının havale edil-

diği komisyonlardan seçilecek üçer kişiden kurulu bir Geçici Komisyonda görüşülmesine dair önergesinin oylanması sırasında C. H. P. li beş üyenin çoğunluk olmadığı iddiası üzerine yapılan yoklamada çoğunluğun bulunduğu tesbit olundu ve oya sunulan önerge kabul olundu.

Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'nun, 6972 sayılı Korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki Kanun ile 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifinin gündeme alınmasına dair önergesi reddolundu.

C. H. Partisine mensup 28 sayın milletvekilinin seçildikleri ihtısas komisyonlarından çekildiklerine dair önergeleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Silâhlı Kuvvetlerde kadro dışı edilen veya ihtiyaç fazlası bulunan malzemelerin satılması, devredilmesi veya hibe edilmesi ve eğitim görecek yabancı silâhlı kuvvetler personeli hakkında kanun tasarısı ikinci defa açık oya sunularak oyların ayrımı sonunda kabul olunduğu bildirildi.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkında 224 sayılı Kanunun 15, 20 ve 24 ncü maddelerinin değiştirilmesine ve mezkûr kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul olundu.

28 . 4 . 1969 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 18,25 te son verildi.

Başkan	Kâtip
Ferruh Bozbeyli	Çorum
	Abdurrahman Güler
Kâtip	
Kars	
Âdil Kurtel	

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Akşehir Emniyet kadrosunun takviyesine dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1119)

2. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Aydın Tekstil ve Nebati Yağlar Anonim Şirketinin yönetiminde partizanlık ve suiistimal yapıldığı iddialarına dair yazılı soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1120)

3. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, tarım ilâç ve araçlarının fiyatlarına dair yazılı soru önergesi, Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1121)

4. — Ağrı Milletvekili Kasım Küfrevi'nin, Ağrı ilinde, 1969 yılında yapılacak yatırımlara dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/1122)

5. — Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon'un, Trabzon'un Sürmene ilçesine bağlı Çifteköprü köyünün okul ihtiyacına dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1123)

6. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Adana'nın Tufanbeyli ve Kozan ilçelerinde yapılan tecavüzlere dair yazılı soru önergesi, İçişleri ve Adalet bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/1124)

7. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Sakarya'nın Akyazı ilçesine bağlı Küçükcek köyünde, depremden zarar görenlere, ek yardım yapılmasına dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1125)

8. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Sakarya'nın Geyve ilçesine bağlı Katırözü köyünün içme suyu ve yol ihtiyacına dair yazılı soru önergesi, Köy İşleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1126)

9. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Sakarya'nın Karasu ilçesine bağlı İhsaniye köyü arazilerinin su taşkınlarından korunmasına dair yazılı soru önergesi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Köy İşleri bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/1127)

10. — Edirne Milletvekili Türkân Seçkin'in, Trakya köylüsünün, yem, tohumluk, gübre ve kredi ihtiyacına dair yazılı soru önergesi Tarım ve Ticaret bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/1128)

11. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Adana'nın Ceyhan ilçesinde, spor

tesisleri inşasına dair yazılı soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1129)

12. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Adana'ya bağlı ilçe ve köylerin, içme suyu, yol, okul, öğretmen ve öğretmen lojmanı ihtiyacının karşılanması ile Arslantaş barajının ihalesine dair yazılı soru önergesi, Köy İşleri, Millî Eğitim, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/1130)

13. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Doğanhisar - Argıthan yolunun onarılmasına dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1131)

14. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Hadim çarşısında bir vatandaşa kötü muamele yapan jandarma hakkında, ne işlem yapıldığına dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1132)

15. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Ermenek jandarma karakol kumandanının nakil sebebine dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1133)

16. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Kulu ilçesine bir Hükümet tabibi ile sağlık merkezi mütahassısı tâyinine dair yazılı soru önergesi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1134)

17. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Ilgın'daki silo tesislerinin nakledilme sebebine dair yazılı soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1135)

18. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul'un Beykoz ilçesine bağlı Paşamandıra köyü yolları için tahsis edilen paranın sarfına dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1136)

19. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Kayseri kesme şekerinin karaborsada satılma sebebine dair yazılı soru önergesi, Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1137)

20. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, mahalle muhtarlıklarına telefon verilmesine dair yazılı soru önergesi, Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1138)

21. — Sivas Milletvekili Mustafa Kemal Palaoğlu'nun, Sivas'ın Suşehri ilçesine bağlı Tatar ve Sökün köylerindeki heyelâna dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1139)

22. — Sivas Milletvekili Mustafa Kemal Palaoğlu'nun, Maksutlu ve Yapaltın barajlarının inşasına dair yazılı soru önergesi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (7/1140)

2. — GELEN KÂĞITLAR

TASARILAR

1. — 1969 kalkınma istikrazı hakkında kanun tasarısı (1/676) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

2. — Devlet memurları aylıklarının Tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin İçişleri Bakanlığı merkez ve iller memurları kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/677) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

3. — 991 sayılı Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü İçişleri Emekli Sandığı ile Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığının Sosyal Sigortalar Kurumuna devri hakkındaki Kanuna ek ve geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı (1/678) (Ulaştırma, Millî Savunma, Adalet, Çalışma, Maliye ve Plân komisyonlarına)

4. — İzmir Yüksek Teknik Okulu ile Yüksek Tekstil Teknik Okulunun Ege Üniversitesine bağlanması hakkında kanun tasarısı (1/679) (Millî Eğitim ve Plân komisyonlarına)

5. — Tarım Bakanlığına bağlı Ziraat meslek okulları ile ev ekonomisi okullarından mezun olanlara mecburi hizmet yüklenmemesi hakkında kanun tasarısı (1/680) (Millî Eğitim, Maliye, Tarım ve Plân komisyonlarına)

6. — Yangınla mücadele teşkilât ve tedbirleri kanun tasarısı (1/681) (İmar ve İskân, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarına)

7. — 22 . 4 . 1341 tarih ve 657 sayılı Kanuna 2 . 1 . 1961 tarih ve 203 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi ile eklenen maddenin değiştirilmesine dair kanun tasarısı (1/682) (Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarına)

TEKLİF

8. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bâzı ek maddeler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi (2/876) (Çalışma ve Plân komisyonlarına)

RAPORLAR

1. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuan dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/946, 1/374) (S. Sayısı : 875) [Dağıtma tarihi : 25 . 4 . 1969] (Gündeme)

2. — Orman Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Orman Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/956, 1/347) (S. Sayısı: 876) [Dağıtma tarihi : 25.4.1969] (Gündeme)

3. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/995, 1/350) (S. Sayısı : 877) [Dağıtma tarihi : 24 . 4 . 1969] (Gündeme)

4. — Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/994, 1/368) (S. Sayısı : 878) [Dağıtma tarihi : 25.4.1969] (Gündeme)

5. — İstanbul Teknik Üniversitesinin 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile İstanbul Teknik Üniversitesi 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/1043, 1/389) (S. Sayısı : 879) [Dağıtma tarihi : 25.4.1969] (Gündeme)

6. — İstanbul Teknik Üniversitesinin 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile İstanbul Teknik Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/1044, 1/496) (S. Sayısı: 881) [Dağıtma tarihi : 26.4.1969] (Gündeme)

7. — Petrol Dairesi Başkanlığının 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Petrol Dairesi Başkanlığının 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/1038, 1/498) (S. Sayısı : 882) [Dağıtma tarihi : 26 . 4 . 1969] (Gündeme)

8. — Erzurum Milletvekili Ahmet Mustafaoğlu'nun, 237 sayılı Taşıt Kanununa bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/854) (S. Sayısı : 883) [Dağıtma tarihi 25 . 4 . 1969] (Gündeme)

9. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 3 arkadaşının, PTT personelinin bir kısım hizmetlerinin kıdemlerine sayılması hakkında kanun teklifi ve Ulaştırma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/618) (S. Sayısı : 884) [Dağıtma tarihi : 26.4.1969] (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞAN — Başkanvekili Atıf Şahoğlu

KÂTİPLER : Ramazan Tekeli (Urfa), İsmet Kapısız (Konya)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 84 ncü Birleşimini açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otamatik cihaz ile yoklama yapılacaktır. Muhterem üyelerin beyaz düğmelere basmalarını rica edeceğim.

(Yoklama yapıldı.

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir. Çoğunluğumuz vardır, çalışmalara başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN — Başkanlığın sunuşları vardır, sırası ile okutuyorum.

1. — Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde tefeciliğin yaptığı tahribatı incelemek, zirai kredi politikasının aksaklıklarını tesbit etmek ve köylü ve çiftçilerin emeğinin karşılığını almalarını sağlamak için gerekli tedbirleri araştırmak üzere kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin 25 . 4 . 1969 tarihinden 25 . 5 . 1969 tarihine kadar uzatılmasına dair tezkeresi (10/16, 23; 3/1136)

BAŞKAN — Tefecilik hakkındaki Meclis Araştırma Komisyonunun görev süresinin uzatılmasına ait Komisyon Başkanının önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

27 . 3 . 1968 tarihli, 250 numaralı kararla teşkil olunup, 6 . 12 . 1968 ve 25 . 2 . 1969 tarihli ve 398, 400 numaralı kararlarla da görev süresi uzatılan; Trabzon, Giresun ve Ordu illeriyle ilçelerinde tefeciliğin yaptığı tahribatı mahallen tahkik; bugün uygulanan para ve kredi politikasının zirai alandaki aksaklıklarını tesbit etmek, kanuni yasaklara rağmen devam eden tefeciliğe iktisadi tedbirlerle kesin olarak son vermek, millî üretimi artırmak ve ziraatla geçinen milyonlarca köylü ve çiftçinin emeklerinin karşılığını almalarını sağlamak için gerekli tedbirleri araştırmak üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulan Meclis Araştırma Komisyonunun halen görevini bitiremediğinden çalışma süresinin sona ereceği 25 . 4 . 1969 tarihinden itibaren 25 . 5 . 1969 tarihine kadar uzatılması için gereğinin ifasını saygılarımla rica ederim.

Meclis Araştırma
Komisyonu Başkanı
Manisa
Süleyman Çağlar

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar; süre uzatımına dair bu önergeyi tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Süre teklif üzerine uzatılmıştır.

2. — Toprak Sanayi Kurumu kanun tasarısının geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi. (1/653, 3/1132)

BAŞKAN — Toprak Sanayii Kurumu kanun tasarısının geriverilmesine dair Başbakanlık tezkeresini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 20 . 3 . 1969 tarih ve 71 - 439/7829 sayılı yazınız.

İlgideki yazımızla sunulmuş bulunan «Toprak Sanayii Kurumu kanun tasarısı» nın geri gönderilmesine müsaade buyurulmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Geriverilmiştir.

3. — Anayasa Nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısının geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi. (1/619, 3/1133)

BAŞKAN — Anayasa Nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısının geriverilmesine dair Başbakanlık tezkeresini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 13 . 2 . 1969 tarih ve 71 - 818/1037 sayılı yazınız.

İlgideki yazımızla sunulmuş bulunan «Anayasa Nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkında kanun tasarısı» nın geri gönderilmesine müsaade buyurulmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Geriverilmiştir.

4. — Sümerbank Kuruluş kanunu tasarısının geri gönderilmesine dair Başbakanlık tezkeresi. (1/663, 3/1134)

BAŞKAN — Sümerbank Kuruluş kanun tasarısının geriverilmesine dair Başbakanlık tezkeresini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26 . 3 . 1969 tarih ve 71 - 269/2010 sayılı yazımız.

İlgideki yazımızla sunulmuş bulunan «Sümerbank Kuruluş kanunu tasarısı» nın geri gönderilmesine müsaade buyurulmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Geriverilmiştir.

5. — C. H. P. ne mensup bâzı sayın milletvekillerinin seçildikleri İhtısas komisyonlarından çekildiklerine dair önergeleri. (4/418 - 423)

BAŞKAN — Komisyonlardan istifalar var; sekiz tane. Bunun üç tanesi Sayın Sadık Kutlay'a diğerleri diğer arkadaşlara aittir. Bunları sırasiyle okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Üyesi bulunduğum Maliye Komisyonundan istifa ediyorum. Gereğinin yapılmasına müsaadelerini saygı ile arz ederim.

Vefik Pirinççioğlu
Maraş

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Millet Meclisi Başkanlığına

Bütçe ve Plân Komisyonu üyeliğinden istifa ediyorum. Gereğine müsaadelerinizi rica ederim.

Lebit Yurdoğlu
İzmir

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçişleri Komisyonu üyeliğinden istifa ettiğimi saygı ile arz ederim.

Orhan Eyüboğlu
İstanbul

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Millet Meclisi Başkanlığına

İçişleri Komisyonundaki görevimden istifa ediyorum. Saygı ile arz ederim.

Turgut Göle
Kars

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Millet Meclisi TRT Kanunu Geçici Komisyon Başkanlığı

Komisyon üyeliğinden istifa ediyorum. Bilgilerinize sunarım.

Sadık Kutlay
İçel

BAŞKAN — Sayın Sadık Kutlay burada mı efendim?. Hangi komisyondan istifa ettiklerini zikretmemişler, onu sormak için arıyorum. Yoklar.

Bilâhara işlem yapılacaktır.

Millet Meclisi Başkanlığına

Seçilmiş olduğum TRT Kanunu Geçici Komisyonundan istifa ettiğime bilgilerinizi rica ederim.

Sadık Kutlay
İçel

BAŞKAN — Henüz böyle bir seçim yapılmadığı için işleme koyamıyoruz.

Millet Meclisi Başkanlığına

Üyesi bulunduğum Bayındırlık Komisyonundan istifa ediyorum. Bilgilerinizi rica ederim.

Sadık Kutlay
İçel

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Üyesi bulunduğum Bütçe ve Plân Komisyonundan istifa ediyorum. Gereğini saygiyle arz ederim.

Sivas
Mustafa Kemal Palaoğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

6. — C. H. P. Grup Başkanvekilliğinin, seçildikleri ihtısas komisyonlarından çekilen ve partilerine mensup üyelerin yerine seçilecek adayların bugün gösterileceğine dair tezkeresi. (3/1135)

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri;

Geçen birleşimde komisyonlardan istifa eden arkadaşlarla birlikte şimdi yeni bilginize sunduğum istifalar ve bunların yerine bu arkadaşlarımızın mensubolduğu grup temsilcileri tarafından yeni isimlerin, adayların bildirilmesi bahis mevzuu idi. Başkanlık bu hususu Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilliğine yazmış, aldığı cevap buradadır, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

22 . 4 . 1969 tarih ve 9480 sayılı yazınıza karşılıktır:

Anayasa, Maliye, İçişleri, Millî Eğitim, Bütçe ve Plân, Turizm ve Tanıtma, Bayındırlık, Ulaştırma komisyonlarından istifa eden 31 üyenin yerlerine seçilecek olan adayların isimlerinin sayın Bakanlığa en geç 28 Nisan 1969 Pazartesi günü saat 12,00 ye kadar bildirilmesi istenmişti.

Millet Meclisinin 28 Nisan 1969 tarihine kadar çalışmalarına ara vermiş olması ve sayın üyelerin seçim bölgelerine gitmiş bulunmaları dolayısiyle, bu isimlerin ancak bugün Yüksek Başkanlığa sunulacağını arz ederiz.

Saygılarımızla.

C. H. P. Grupu
Başkanvekili Y. Grup Yönetim
Kurulu Kâtip Üyesi
İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

BAŞKAN — Sayın Reşit Ülker, bugün istifalarını okuttuğumuz arkadaşları da ilâve etmek suretiyle mümkünse...

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Verdik efendim.

BAŞKAN — Verdiniz. Yarın basılıp muameleye konması şartı ile biran evvel verilmesini Riyaset olarak tekrar istirham ediyorum.

7. — Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş'ın, sözlü sorusunun yazılı soruya çevrilmesine dair önergesi. (6/806, 4/417)

BAŞKAN — Burdur Milletvekili Sayın Fethi Çelikbaş'ın sözlü sorusunun yazılıya çevrilmesine dair önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Karayolları Genel Müdürlüğünün 13 ncü Bölgede mevcut şantiyelerine dair 23 . 11 . 1968 tarihli 6/806 numaralı sözlü sorumun yazılı soruya çevrilmesine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

Burdur Milletvekili
Fethi Çelikbaş

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

8. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Ulusal çıkarlarımıza ve bağımsız Devlet ilkelerine aykırı olarak madenlerimizin yabancılara devredildiği iddasiyle Hükümet hakkında gensoru açılmasına dair önergesi. (11/79)

BAŞKAN — Aydın Milletvekili Sayın Reşat Özarda'nın madenler konusunda bir gensoru açılmasına dair önergesi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Özeti : Ulusal kalkınmamızın ve harb sanayiimizin bel kemiğini teşkil eden temel ve stratejik madenlerimizin, Anayasanın 130 ncu maddesine aykırı olarak, topyekûn yabancılara devri suretiyle yüzyıllarca kahrını çektiğimiz kapitülâsyonların, madenlerimiz üzerinde yeniden ihya edilmiş olması karşısında, Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince Hükümet hakkında gensoru açılması talebinden ibarettir.

Olaylar :

1. 14 Mart 1969 tarihli ve 13148 sayılı Resmî Gazetede 6/11140 karar sayılı bir Bakanlar Kurulu Kararnamesi yayınlanmıştır. Anayasanın 130 ncu maddesine ve ulusal çıkarlarımıza aykırı olan bu kararname üzerinde önemle durulması gerekir.

Kararnameyi okuduğumuz zaman ortaya çıkan gerçekler şunlardır:

a) Kararnamede yazılı olan hususlar esas itibariyle 28 . 12 . 1968 tarihinde Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş olmasına rağmen, iki ay onyedi günlük bir gecikme ile ancak

14 . 3 . 1969 tarihinde yayınlanmıştır. Şimdiye kadar başkaca örneği olmıyan böyle bir gecikmenin elbette ki önemli nedenleri vardır ve sırası geldiğinde bunlar üzerinde durulacaktır.

b) Bu kararnameden öğrendiğimize göre; «Amerika'da kâin American Potash And Chemical Corporatin ile Fransa'da kâin Ugine Kuhlmann firmalarının teşkil ettiği grupun memleketimizde (maden aramak, işletmek, maden cevheri hazırlamak, zenginleştirmek, mâmul ve yarı mamul hale getirmek ve ihracetmek) üzere bir teşebbüs kurmaları onaylanmıştır.

Bu teşebbüs için yatırılacak sermaye; 670 000 dolâr (6 075 000 Türk lirası) nakdî ve 430 000 dolâr (3 870 000 Türk lirası) aynî olmak üzere 1 105 000 dolâr (9 945 000 Türk lirası) dır.

c) Kararnamede (Yatırımın konusu) olarak şunlar yer almaktadır :

«Bakır, berylim, bor tuzları, cerium, fluorine, fosfat, kobalt, krom, lithium, mağnesium, nikel, niobium, soude tuzları, thorium, titane, vanadium, zirconium madenlerini aramak, bulunmuşları devralmak ve işletmek, bunları memleketin arz edeceği ekonomik şartlara göre yarı mâmul ve mâmul hale getirmek ve bu suretle elde edilecek malları işleyip ihracetmek, gerektiğinde maden ve kimya fabrikaları, kurmak, mâmullerini harice ve müsaade ile dâhile satmak, şartlar müsaidolmıyan yerlerde ve hallerde dahi hiçbir suretle tuvenan cevher ihracetmemek ve çalışmalar sonunda elde olunan tuvenan malları memleket içinde alıcılarına satmak.»

«Ayıklanmış, yıkanmış, kavrulmuş üleksit ve kolemanitin üretilmesi ve ihracı için gerekli tesisleri kurmak» tır.

d) Kararname ile tasarruf hakkı yabancılara devredilen ve yarı mâmul ve mâmul hale getirildikten sonra dış ülkelere ihracı öngörülen madenlerin taşıdığı önemi ve ne işlerde kullanıldıklarını kısaca gözden geçirmekte fayda vardır:

1. Bakır : Bu madenin çıkarıldığı yerlerde başka yardımcı mineraller de mevcuttur. Başlı başına kendisi önemli bir madde olmakla ve Türkiye, dünya bakır üretiminde hatırı sayılır bir yer işgal etmekle bareber bu yan üretim de çok önemlidir. Özellikle Türk bakırlarında önemli derecede altın mevcuttur. Piyasadan eski bakır eşyaların toplanması da eletrolitik yolla altını ayırmak içindir. Bu işlemi yapan bir Türk firması çok kısa zamanda büyük bir kâr ve sermaye artırımı yapmıştır. Yabancı şirketler işte bu sebepten Türk bakırını işletmeye çok isteklidirler.

Bakır işletmelerinde ayrıca nikel, kobalt ve diğer bâzı önemli mineraller de mevcuttur.

2. Berylim (Berilyum) : Nadir bulunan çok kıymetli bir cevherdir. Nükleer yakıtlarda zarf malzemesi olarak kullanılmaktadır. Ayrıca özel çelik imalinde, otomobil kontaklarında, jet motoru imalinde, suni peyk ve uçakların yapımında hafif metal alaşımı olarak, sondaj uçlarındaki elmas kronların matriks kısmının yapımında, atom reaktörleri için moderatör olarak, yüksek iletim özelliği nedeniyle yarış otomobillerinin ve uçaklar ile suni peyklerin fren balatalarında kullanılır. Ayrıca berilyomoksit astronomideki ayna sistemlerinde kullanılır. Berillid olarak 1650 derecede oksitlenmeye (paslanmaya) dayanıklı olduğundan yüksek sıcaklığa, dayanıklı cihaz imalinde kullanılır.

3. Bor : Boraks olarak cam ve porselen endüstrisinde, hassas metal imalinde, tıp ve eczacılık cihazlarında, modern hidrolik frenlerde ve roket yakıtı olarak kullanılır. Ayrıca bornitrid, dünyanın en sert maddesidir, Borazon ise elmastan daha sert bir maddedir. 1 900 derece sıcaklığa dayanıklı olduğundan teknolojide geniş ölçüde kullanılır.

(Boraksın memleketimizdeki macerasını ve son olarak geldiği noktayı müzakereler sırasında açıklıyacağım.)

4. Cerium (Seriyum) : Nadir bulunur. Toprak madenlerindendir. Yüksek sıcaklığa dayanıklı metal imalinde, özel maksatlar için kullanılan kırmızı ve yeşil camların yapımında, renkli ve hafif metallerin bileşiminde kullanılır.

5. Fluorine (Flüorit) : Demir - Çelik fabrikalarında demir izabesinde kullanılır. Ayrıca cam ve metal aşındırıcı asit imalinde, alüminyomun elektrolitik yoldan istihsalinde kullanılır. (Türkiye'de aliminyum izabe tesisleri kurulduğuna göre flüoritin ithali gerekecektir.)

6. Fosfat : Tarım için gübre imalinde, kimya ve eczacılıkta geniş ölçüde kullanılır. 1961 yılında Mardin, Urfa, Maraş ve Elâzığ bölgele-

rinde geniş ve zengin fosfat yatakları tesbit edilmiş olup bugüne kadar işletilmesi yoluna gidilmemiştir. İşletilmesi ve kullanılması için 60 milyon liralık tesis masrafına ihtiyaç vardır. Halbuki Türkiye'nin yıllık 6 - 7 yüz milyon liralık gübreye ihtiyacı vardır. Fosfat memleketimiz için demir madeni kadar önemlidir.

7. Kobalt : Özellikle uranyum izotoplarının ayırımında kullanılır. Kobalt üretiminin büyük kısmı sert halitalar ve çeliklerin yapımında kullanılır. Kobalt alaşımları elektronik endüstrisinde ve ölçü cihazlarında, koruyucu olarak diğer çeliklerin kaplanmasında ve devamlı manyetiklik elde etmede, boya sanayiinde, eczacılıkta ve son olarak da herkesin bildiği kobalt bombası imalinde kullanılır.

Ergani'de istihsal edilen bakır cevheri orada izabe edilmekte, yani cevherden külçe bakır elde edilmektedir. İşte bu artıklarda kobalt mevcuttur ve bunu ilgililer de bilmektedir. Fakat kobaltın metal haline getirilmesi için hiçbir teşebbüse geçilmemiştir. Madenlerimizi yeni devralan yabancı teşebbüs, burada kendisi için hazır bir hazine bulacaktır.

Kobalt minerali bakır, nikel, gümüş, altın ve plâtin ile ultrabazik taşlar içinde bulunur.

8. Kromit (Krom cevheri) : Stratejik maddelerin başında gelir. Namlu başlıklarında, harb sanayiinde kullanılır. Ayrıca ve büyük ölçüde metalurjide kullanılır. Değişik oranlarda karıştırıltrak demir - krom alaşımları yapılır. % 10 - 18 krom muhtevası olan çelikler en sert ve en dayanıklı çeliklerdir. Daha yüksek oranda krom muhtevalı çelikler ise, aşınmaya ve paslanmaya karşı dayanıklıdır. Paslanmaz çelikler % 15 - 20 oranında krom ve % 7 - 10 oranında nikel ihtiva ederler.

Krom mineralinin, içinde teşekkül ettiği ve adına genellikle ultrabazik taş veya bu gruptan serpantin denilen yeşil renkteki taşın terkibinde nikel de mevcuttur ve rengi de bundan ileri gelmektedir. Dünyada krom üreten her memleket aynı zamanda nikel üreticisidir. Türkiye'den çok ucuza krom cevheri alan ileri memleketler muhakkak ki bundan nikel ve hattâ plâtin elde etmektedir. Özellikle Batı Anadolu kromitlerinde plâtin tesbit edilmiştir. Plâtin, yüksek erime noktası ve reaktiflere dayanıklılığı sebebiyle kimya aletleri ve elektrik teçhizatı yapımında, mücevhercilikte, dişçilikte, fotoğrafçılıkta ve prometre (yüksek ısı ölçme) de kullanılır.

9. Lithium (Lityum) : Hidrojen bombası imalinde, atom enerjisi üretiminde geniş ölçüde kullanılır. Ayrıca seramikte özel sırlama işlemlerinde, ultraviole ışınları geçirir cam ve mercek imalinde, uçakların burun kısımları için özel metal alaşımlarında, nem kapma özelliğinden ötürü klima (ısıtma - soğutma) cihazlarında, lityum akümülâtörlerinde, oto akslarında, soğuk ve sıcağa karşı kullanılan yağlama maddelerinde, güdümlü roketlerde yakıt olarak, roket kapsüllerinin imalinde bileşim maddesi olarak, tıp ve kimyada, içi havasız ampullerdeki gaz bakıyesini emmede kullanılır.

10. Magnesium (Magnezyum) : Ateşe dayanıklı tuğla yapımında, yüksek fırınların (demir ve alüminyum izabe fırınları) iç kaplamasında, döşeme kaplamalarında, kimya endüstrisinde, parlatma ve cilâlama işlerinde kullanılır.

11. Nikel : Büyük ölçüde paslanmaz çelik yapımında, alaşım metali olarak, nikel levhe yapımında, nikelajlamada, devamlı mıknatıslık elde etmede ve katalizatör olarak kullanılır. Metalik nikel tozları ise nikel - kobalt bataryalarında, aşınmaya ve aşındırılmaya dayanıklılığı sayesinde teknolojide, sertleştirmede ve krom, mangan, molibden, bakır, kalay, çinko ve alüminyum ile alaşımlar yapmada kullanılır ve böylece en üstün kaliteli hassas çelikler elde edilir.

12. Niobium : Elektronik sanayiinde, kondansatör imalinde, kesici ve yüksek sıcaklığa dayanıklı çelik yapımında, jet motor ve türbinlerinde, güdümlü roket yapımında geniş ölçüde kullanılır. Tıpta yaralar için antiseptik ilâç imalinde, metal bileşimlerinde, teyp bandlarında daimî manyetiklik elde etmede; ayrıca gazlardan elde edilen tantal ve niobium metallerinin düzgün istifleri suni peyklerde ve atom fiziği endüstrisinde kullanılır.

13. Thorium (Toryum) : Bu dahi nadir bulunan stratejik maddelerdendir. Zirkonyumla birlikte mütalâası gerekir.

14. Titane (Titan) : Metalurjide alaşım olarak paslanmaz çelik yapımında, kesici ve delici çeliklerde, jet motorlarında, uçakların yapımında alüminyum alaşımlarında ve roketlerde geniş ölçüde kullanılmaktadır. Tıpta enjeksiyon iğne-

lerinde ve kimyada boya sanayiinde, radar ve televizyonlar için yüksek kalitede kondansatör yapımında kullanılır.

15. Vanadium (Vanadyum) : Keza bu mineral de sert çelik ve hassas cihaz yapımında kullanılır. Keban bölgesinde mevcuttur.

16. Zirconium (Zirkonyum) : Sâf metal olarak 1945 ten beri atom reaktörlerinin inşasında kullanılmaktadır. Bu mineral daha ziyade granit gibi taşların bulunduğu sahillerde ve çöl kumlarında bulunur. Özellikle Trakya'nın Karadeniz sahilinde, Edremit sahillerindeki kumlarda ve granitin ayrışmış (tahallül etmiş) olduğu yerlerde bulunmaktadır. Terkibindeki zirkon elementinin kısmen toryum ile yer değiştirilmesiyle radyoaktif mineral haline gelişir. Daha birçok element aşağıda görüldüğü gibi terkibine girebilir :

Zr — Seryum, hafniyum, toryum, uranyum.

Zr — İtriyum, seryum, niyobiyum, talyum.

Bunların hepsi ise son derece önemli ve dünya üzerinde nadir olarak bulunan elementlerdir.

Zirkon metalürjide tank paletlerinin kaplanmasında, beyin operasyonlarında kullanılan aletlerin ve türbinlerin imalinde; zirkon - silis çelikleri en yüksek kalite delici (matkap) imalinde, uçak yapımında alaşım metali olarak; zirkon kumları dökümcülükte; zirkon : Alüminyum yüksek fırınlarının iç kaplamasında, uçakların çalışmasını sağlamak için çakmak olarak, yüksek kalitede elektrik izolâtörleri ve özel camlar yapımında kullanılır. Ayrıca kuyumculukta, plâtinin eritilmesinde (1 755 derecede), zirkonyum oksit potaları imalinde kullanılır.

Uranyumun reaktörlerde parçalandığı kısmın iç kaplamasında, gazların emilmesinde, röntgen lâmbalarının iç tellerinde, çakmak taşı imalinde, flâşlarda, parlak renk elde etmede katalizör olarak geniş ölçüde kullanılmaktadır. Zirkonun bünyesinde bulunan (hafniyum) ise ayrılma mahsulü olarak elde edilir ve reaktörlerin kontrolunda kullanılır.

Görülüyor ki : «Aramak, bulunmuşları devralmak ve işletmek, yarımamul ve mamul hale getirmek ve bu suretle elde edilecek malları işleyip ihracetmek, gerektiğinde maden ve kimya fabrikaları kurmak, mamullerini harice serbestçe, fakat dâhilen ancak müsaade ile satmak üzere» yabancılara devrettiğimiz madenlerimiz; yurdumuzda çelik, alüminyum, motor, gübre gibi temel sanayi kolları ve her çeşidi ile harb sanayiinin belkemiğini teşkil eden ve bir kısmı dünya üzerinde pek az bulunan paha biçilmez kıymette tabiî servet ve kaynaklarımızdır. Özellikle bütün dünyanın yöneldiği ve hız verdiği nükleer çalışmaların temel maddeleri de bunlar arasında bulunmaktadır.

e) Kararnameyi incelemeye devam edelim. Söz konusu kararname Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından yayınlandığı halde, yabancı şirketler grupuna devredilen madenlerin adlarının Türkçe olarak değil de yabancı dilde yazılmış olması dikkat çekicidir. Bundan da kararname metninin bizzat bu şirketler tarafından hazırlanmış olduğu anlaşılmaktadır.

f) Kararname bütünü ile ele alındığında ortaya çıkan gerçek şudur :

Türkiye'nin bütün önemli madenleri artık elden çıkarılmıştır. Osmanlı Devletinin en zayıf ve en çok borca batmış olduğu devirlerde dahi madenlerimiz üzerinde yabancılara bu derece geniş taasrruf hakkı tanınmamıştır. Yüzyıllarca kahrını çektiğimiz ve ancak bir (Kurtuluş Savaşı) sonunda 1923 Lozan Andlaşması ile kapı dışı ettiğimiz kapitülâsyonlar, Cumhuriyet Türkiye'sinde Süleyman Demirel iktidarında yeniden ihya edilmiş bulunmaktadır. Böylece yurdumuzda yeni bir devir, karanlık kapitülâsyonlar devri başlamış bulunmaktadır.

Bu kararname bir başka gerçeği daha ortaya çıkarmıştır. Anayasamızın altın harflerle yazılmış olan 130 ncu maddesindeki : (Tabiî servetler ve kaynakları, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir.) ibaresi, Türk tarihine kara bir leke olarak geçecek olan : (Tabiî servetler ve kaynakları, yabancıların hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı yabancılara aittir.) şeklide değiştirilmiş bulunmaktadır. Hiç şüphesiz, kararnamenin yayınlandığı 14 Mart 1969 günü, madenciliğimiz bakımından kara bir gün olarak tarihe geçecektir.

Bu kararnameyi gördükten ve yabancılara devredilen madenlerin ne işe yaradıklarını öğrendikten sonra, geçen Şubatta bütçe müzakereleri dolayısiyle Cumhuriyet Senatosunda yaptığı bir konuşmada : «Türk ordusunun ulusal bir ordu olmak özlemi içinde bulunduğunu» söyliyen Sayın Cemal Madanoğlu'nun bu sözleri

karşısında Başbakan Sayın Süleyman Demirel'in büyük bir acelecilik ve telâş içerisinde kürsüye fırlıyarak Sayın Madanoğlu'na yaptığı hücumların mânasını değerlendirmek şimdi oldukça kolaylaşmış bulunmaktadır. Meğer Sayın Madanoğlu'nun o konuşmasını yaptığı tarihten çok daha önce, Hükümet tarafından, ulusal bir ordunun dayanağını teşkil eden harb sanayiinde kullanılacak madenlerimiz, yabancılara devredilmiş bulunuyordu.

Gerçekleri artık açıkça söylemek zamanı gelmiştir. Hükümetin, dört yıldan beri izlediği ve rotasını çizdiği sanayileşme politikası gün ışığına çıkmıştır.

Bugünkü siyasi iktidar, halkın sömürülmesi, fiyatların alâbildiğine artması, millî sanayiin öldürülmesi ve döviz ihracının otomatikleştirilmesi demek olan montaj sanayiini Türkiye'nin kalkınmasında (veya batırılmasında) temel prensibolarak kabul etmiştir.

Millî savunmamızın ise ilelebet yabancıların vereceği silâhlarla ve daha ziyade kolektif savunma sistemi içerisinde yürütülmesi kesinleşmiş bulunmaktadır.

Bu tutumun ise Türkiye'yi ne büyük tehlikelere ve felâketlere sürükliyeceğini kestirmek güç değildir.

2. A. P. iktidarının son 3 - 4 yıllık maden politikası incelendiğinde, madenlerimizin Devlet tasarrufundan çıkarılması çalışmalarının bir plân dâhilinde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bu plânın ilk hedefi; Türkiye'de madenlerin aranma ve bulunması maksadiyle kurulmuş olan MTA ile, bulunmuş madenleri işletmek ve değerlendirmek amaciyle kurulmuş olan Etibankı bu aslî görevlerin dışına itmek olmuştur. Bu konuda kısaca bilgi vermekte fayda vardır :

a) Devlet Plânlama Teşkilâtı, bir müşavirlik müessesesi olarak kurulduğu halde, son zamanlarda Başbakanın emriyle hareket eden yeni bir icra organı haline getirilmiştir. Bu yeni hüviyetiyle Devlet Plânlama Teşkilâtı, MTA nın esas görevlerini birtakım şirketlere bol para karşılığında devretmeye başlamıştır. Bu arada:

1. Civa
2. Kurşun - çinko

madenlerinin etüt projelerini 12 buçuk milyon liraya Metak Şirketine;

1. Mermer
2. Aspes (amiyant)

metallerinin etüt projelerini 11 milyon liraya Ispartalı Mete Demirel adında bir maden mühendisinin sahibi bulunduğu Alaçam Şirketine vermiştir.

Bu konularda esasen MTA tarafından yıllarca araştırma yapılmış, raporlar yazılmıştır. MTA nın bu konularda yaptığı çalışmaları yürüten elemanları ise şimdi buradan ayrılarak bu yeni şirketlere geçmişler ve görevlerini oralarda devam ettirmeye başlamışlardır.

Misal olarak birkaç isim verelim : Temel Yılmaz, İhsan Sezer, Ulvi Denkel, Taylan Lünet, Güner Aytuğ, Metak Şirketine; Alp Gürkan ise Alaçam Şirketine transfer olmuşlardır.

b) Yine son zamanlarda MTA nın içerisi pek çok pahalı ve lüzumsuz yabancı elemanlarla doldurulmuştur. Halen burada 13 ayrı millete mensup 70 yabancı eleman vardır. Bunlardan 16 sı Alman, 11 i İtalyan, 11 i Yugoslav, 10 u İngiliz, 9 u Amerikalı, 4 ü Fransız, 2 si Avusturyalı, 2 si Holândalı, birer tanesi de Kanadalı, Ürdünlü, İsrailli, Japon ve Rus'tur.

Bunlar her bakımdan Türk maden mühendisi ve jeologlarından geridir. Meslekî tecrübeleri ya çok azdır veya hiç yoktur.

Bugün fakültelerimizden Avrupa ve Amerika'daki meslektaşlarına eş bilgilerle Türk gençleri yetişmektedir. Türkiye artık (beyin) ihraceden bir ülke haline gelmiştir. Harice giden elemanlarımızın başarılarını sık sık gazetelerde okumaktayız.

İşin en acı tarafı bugün kendi kalkınmamızda yetkililerin (yetersiz) diye vasıflandırdıkları Türk teknisyenlerine yabancıların kendi memleketlerinde kucak açmalarıdır. ,

Türk teknisyeni yurdumuzda bakır, demir, petrol, çimento, şeker, tekstil, cam, seramik, deri, sabun, bitkisel yağlar, bira, şarap, alkol sanayii, krom, kok ve gaz endüstrisi, kâğıt, azot ve suni gübre gibi dev sanayileri büyük bir başarı ile yürütmektedirler. Makina Kimya Endüstrisi Kurumunun gösterdiği gelişme de bunlara eklenecek en güzel örnektir. MTA da da şimdiye kadar çok başarılı çalışmalar yapılmıştır. Böyle olduğu halde yabancı ülkelerden getirilen bu tecrübesiz elemanlara ayda 18 - 20 bin lira gibi çok yüksek ücret ödenmesi yanında (pudra haricolmak üzere) kendilerinin, ailelerinin ve çocuklarının bütün masrafları da Enstitüce

karşılanmaktadır. Üstelik bunlar aldıkları paranın yarısını 1958 devalüasyon kararlarından önceki rayiç üzerinden yani bir dolârı 280 kuruştan transfer etmekte, her dolâr için 7 lira farkı da Devlet ödemektedir. Böylece bunlara ödenen aylık ücret ve masraflar her birisi için 50 - 60 bin lirayı bulmaktadır. Bunların bir kısmı grup halinde bir kısmı da münferit olarak çalışmaktadır.

Son kararname ile en önemli minerallerin araştırılması, bulunmuşların devralınması yetkisi de yabancı şirketlere verildikten sonra MTA artık fonksiyonunu tamamlamış, Türk Devletinin yararlanacağı bir şey kalmamıştır.

c) 16 Ağustos 1968 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanan diğer bir anlaşma ile Etibankın elinde bulunan ve işletmekte olduğu bakır madenleri de başka bir şirkete devredilmiştir. Son kararname ile de Etibankın halen ilgili bulunduğu madenlerin endüstrisini kurma yetkisi yabancılara verildiğine göre Etibankın madencilik fonksiyonu da sona ermiş bulunmaktadır. Bu müessese bundan sonra yalnız kömür işletmesi, enerji nakli ve bankacılık işlemleriyle meşgul olabilecektir.

3. 31 Mayıs 1968 tarihinde Hükümetimizle Amerika Birleşik Devletleri arasında yapılan ve 16 Ağustos 1968 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan otuz buçuk milyon dolârlık kredi anlaşması da bir kapitülâsyon niteliği taşımaktadır.

İçişlerimize açık müdahale hakkını krediyi veren yabancı Devlete tanıyan ve çok ağır şartları kapsıyan bu kredi anlaşması da Karadeniz Bakır İşletmeleri ile ilgilidir. Bu konudaki açıklamaları önergenin müzakeresi sırasında yapacağım.

Sonuç : Ulusal çıkarlarımıza, bağımsız Devlet ilkelerimize aykırı olarak madenlerimiz üzerinde yabancı kapitülâsyonların yeniden ihya edilmiş olması nedeniyle ve Anayasanın 89 ncu maddesi gereğince Hükümet hakkında gensoru açılmasını arz ve rica ederim.

25 . 4 . 1969
Reşat Özarda
Aydın Milletvekili

BAŞKAN — Sayın Reşat Özarda'nın okunan gensoru talebini muhtevi önergesinin, gündeme alınıp alınmaması hususunda önümüzdeki birleşimde müzakere yapılacaktır.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Anaya nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair ve Uşak Milletvekili M. Fehri Uğrasızoğlu'nun Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu ve Anayasa hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifleri ve Anayasa ve Adalet Komisyonları raporları. (1/589, 2/657, 2/746) (S. Sayısı: 789)

2. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 38 sayılı Anayasa Nizamını, Millî Güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/380) (S. Sayısı : 654)

789 ve 654 S. Sayılı basmayazılar tutanağın sonuna eklidir.

BAŞKAN — Şimdi, bir saatlik işler meyanında 789 Sıra Sayılı kanun tasarısının müzakeresine geçiyoruz.

Bununla ilgili Sayın Adalet Bakanının bir öncelik talebi vardır, onu okutuyorum.

Komisyon ve Hükümet lûtfen yerini alsın.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Gündemin birinci görüşmesi yapılacak işlerin 46 ncı sırasında kayıtlı Anayasa Nizamını, Millî Güvenlik ve Huzuru Bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1968 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısının gündemde bulunan bütün işlere takdimen öncelikle görüşülmesi hususunu arz ve teklif ederim.

Adalet Bakanı
Konya
Hasan Dinçer

BAŞKAN — Sayın Adalet Bakanının öncelik teklifini oyunuza sunuyorum; kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bununla ilgili bir başka önerge var, okutuyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Anayasa Nizamını, Millî Güvenlik ve Huzuru Bozan bâzı Fiiller hakkında 5 . 3 . 1968 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısının tümü üzerindeki görüşmelerin yirmi dakika ile sınırlandırılması hususunu arz ve teklif ederim.

Ankara
Mustafa Kemal Yılmaz

BAŞKAN — Bu kanun tasarısı üzerindeki konuşmaların yirmişer dakika ile tahdidi talebeden önergeyi okuttum.

Bu hususu oyunuza sunuyorum; kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, tümü üzerinde söz istemiş olup daha evvel ismini yazdırmış olan arkadaşların isimlerini okuyorum. Söz istiyenleri yine not edeceğim.

Sayın Reşit Ülker, Sayın Fahri Uğrasızoğlu, Sayın Şâdi Binay, Sayın Muslihittin Gürer, Sayın Ahmet Tahta Kılıç.

Başka söz istiyen?..

Efendim söz istiyen arkadaşlarımı not edebildiğim kadar okuyorum:

Demin okuduğum arkadaşlara ilâveten; İhsan Ataöv, Y. T. P. Grupu adına Süleyman Arif Emre, Kemal Cetinsoy, Aziz Zeytinoğlu, Zeki Efeoğlu, Şükrü Akkan, Kenan Esengin, T. İ. P. Grupu adına Tarık Ziya Ekinci, Turhan Dilligil, Celâl Nuri Koç, Ahmet Torgay.

Başka söz istiyen?.. Yok.

T. İ. P. Grupu adına Sayın Tarık Ziya Ekinci, buyurunuz. Saat 15,14.

T. İ. P. GRUPU ADINA TARIK ZİYA EKİNCİ (Diyarbakır) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Anayasa Nizamını, Millî Güvenlik ve Huzuru Bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun ilgası için yüksek huzurunuzda müzakere edilen kanun tasarısı üzerinde grupumun görüşlerini arz edeceğim.

Muhterem arkadaşlar, bu kanun tasarısı iki kısımdan ibarettir. 1 nci maddesiyle mevzuubahs 38 sayılı Tedbirler Kanunun ilgası istenmekte, 2 nci maddesi ile de; bu kanunun şümulüne giren basın suçlarının affı öngörülmektedir.

Muhterem arkadaşlar,

Basın suçlarının affının kanunlaştırılması, Yüce Meclisten çıkarılması bütün grupların temayülü olarak ortadadır. Ancak, basın suçlarının affı, sadece Tedbirler Kanununun şümulüne giren suçlara inhisar ettirilmesi herhalde gerçekçi bir yol olmaz. Bütün basın suçlarını kapsıyacak bir af kanununun getirilmiş olması zarureti vardır. Bu zarurete kamu oyu tam mânasiyle kanaat getirdiği gibi, bütün gruplar da kanaat getirmiştir ve zaman zaman bir çok büyük gazetelerin yapmış olduğu anketlere gerek grup temsilcilerinin, gerek milletvekillerinin verdiği cevaplar bunu açıkça ortaya koymuştur ki, bugünkü serait içinde memleketimizde bütün basın suçlarını kapsıyacak bir af kanununun çıkması zorunluğu vardır. Onun için sadece bu kanunun şümulüne giren suçların affı kâfi değildir. Elbette basın suçlarının affından yanayız, fakat bunun sadece bu kanuna munhasır tutulmuş olmasını geçerli görmediğimizi arz etmek isterim.

Esas kanunun amacı, 38 sayılı Tedbirler Kanununun ilga edilmesidir. Şimdi bu kanunun ilga edilip edilmemesi meselesini tartışmadan evvel, 38 sayılı Kanun neyi öngörmektedir, hangi suçları yasaklamaktadır, muhtevası nedir, buna bir göz atmak lâzım.

9 maddeden ibaret olan bu kanunun muhtevasını üç ananoktada toplamak mümkündür. 1 nci maddenin (a) bendi; 27 Mayıs 1960 Devriminin söz, yazı, haber, havadis, resim ve karikatürle gayrimeşruluğunu iddia edecek fiilleri suç naymaktadır. Keza aynı maddenin (b) bendinde de, 27 Mayıs Devrimini zedeleyebilecek şekilde Yüksek Adalet Divanı kararlarını kötüleyen, bunlara hakaret tevcih eden, bunları hakaretâmiz şekilde tartışma konusu yapan fiiller suç sayılmaktadır. 2 nci maddesi de; çok partili demokratik düzeni himaye edici bir maddedir. Bu maddede; çok partili demokratik düzeni kötüleyen, böyle bir düzenle memleketin idaresinin mümkün olmadığını, bunun geçerli olmıyacağını iddia eden, beyan eden fikirler, yazılar, resim ve karikatürler suç sayılmaktadır ve yine kanunun özünü teşkil eden üçüncü noktaya gelecek olursak, üçüncü unsura gelecek olursak, bu da; siyasi partileri, siyasi partilerin yöneticilerini, oy verenleri topyekûn tezyif eden kimseleri suçlu görmekte, bu kabîl fiilleri suç saymaktadır.

Şimdi arkadaşlar mesele böyle olunca, bu hususlarda bütün siyasi parti gruplarının müttefik olduğu kanısındayım. Bir defa 27 Mayıs 1960 Devriminin meşruiyetini hiç kimse inkâr etmediğine göre, bugünkü Anayasa düzeninin temelini 27 Mayıs 1960 Devrimi teşkil ettiğine göre, bu devrimi vikâye etmek, bu devrime teveccüh edecek olan her türlü hakaretleri önlemek elbette Anayasa nizamına bağlı ve bu Anayasa düzeninin temelini teşkil ettiğine kanaat getirmiş olan herkesin, her kuruluşun, her siyasi parti grupunun görevi olduğu kanısındayım. Kaldı ki, bütün siyasi parti grupları 1961 de yapılan protokolda, daha sonraki parti gruplarının yetkili temsilcileri beyanlarında bunu açıkça ortaya koymuşlardır; bu Anayasa düzenini benimsediklerini, Anayasa düzenine meşruiyet veren 27 Mayısın meşruiyetini kabul ettiklerini hep itiraf etmişlerdir, beyan etmislerdir, protokollara imza koymak suretiyle bunları yürekten benimsediklerini söylemişlerdir.

Demek ki, bu 38 sayılı Tedbirler Kanununun 1 nci maddesinin (a) bendine karşı hiçbir arkadasın itirazının olabileceği kanısında olmak mümkün değildir, böyle bir şey düşünmek mümkün değildir, herkesin bu noktada müttefik olacağı tabiidir. Şimdi denebilir ki; «Efendim kalkarsa ne mahzuru var? Madem herkes bunda müttefiktir, bu itibarla bu kanunun kalkmasının hiçbir mahzuru yoktur.» denilebilir.

Arkadaslar, bu kanun bir zaruretten gelmistir. Demek ki, bu kanunun çıktığı 1962 yılında esen ve estirilmek istenen hava icinde Anavasaya meşruiyet veren 27 Mayıs Devrimini kötüleyici yazılar, kötüleyici fikirler yaygın bir hale getirilmek istendiğinden bu kanun çıkarılmıstır. Şimdi bu temayülün tamamen yok olduğu tarzındaki iddia geçerli değildir. O halde Anayasayı ve Anayasaya meşruiyet veren 27 Mayıs Devrimini korumak hepimize düşen bir görevdir. Daha evvel verdiğimiz sözlere, yaptığımız taahhütlere uygun bir görevdir. O halde kaldırılmasının anlamı ve gereği yoktur.

27 Mayıs Devrimini zedeliyebilecek şekilde Yüksek Adalet Divanının kararlarını kötüleyici, bunu zedeleyici mahiyetteki yayınların yasaklanması hususuna gelecek olursak; arkadaşlar, elbette bir devrim yapılmıştır ve bu devrim, Anayasanın dibacesinde tarif edildiği şekilde; bütün milletin direnme hakkının kullanılması istikametinde yapılmış olan bir devrimdir. Bu devrimin yapılmasından sonra devrime sebebiyet veren olaylar ve bu olayları, bu fiilleri ika edenlerin duruşmalarını yapan Yüksek Mahkemenin kararlarının da tartışma konusu yapılmaması gerekir. Tartışma konusu yapılması devrimin meşruiyetini haleldar edici sonuçlar doğurabileceğinden, bundan da tevakki edilmesi gerekir. O halde kanunun muhtevasında bulunan (b) fıkrasının da kalmasına her hangi bir arkadaşın karşı çıkabileceğini tahmin etmek mümkün değildir.

Şimdi, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa ile tesbit edilmiş temel vasfı olan insan hak ve hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı kötülemek meselesine gelince; bugün bütün siyasi partilerimiz çok partili demokratik hayata bağlılığını kerrat ile ortaya koymuş, ispatlamış ve zaten sebebi vücudumuz, bu Meclisin sebebi vücudu da çok partili demokratik hayata bağlılığımızdan ileri geliyor. O halde çok partili demokratik hayatın aleyhine söylenecek sözlerin Anayasa düzenini tahribedici, tahrik edici mahiyette olması hasebiyle buna karşı çıkmamız zorunludur. Bu ikinci maddenin de ortadan kaldırılması ve bu kabîl fiillere, bu kabîl beyanlara meydanın boş bırakılmasının Anayasanın temel ilkeleriyle, Anayasanın dibacesiyle bağdaşmıyacağı hususunda bütün arkadaşların müttefik olması gerekir.

Siyasi partilerin ve siyasi partilere oy veren kütlelerin uluorta bir şekilde tezyif ve tahkir edilmesi keyfiyetinin de suç sayılması karşısında olmak için hiçbir sebep yoktur. Demek ki, kanunun esasını teşkil eden bu üç unsurda bütün siyasi partilerin Anayasaya bağlılığını kabul eden, beyan eden bütün siyasi partilerin ittifak halinde olması zorunluğu vardır. O halde bu kanunun ilga edilmesinin hiçbir anlamı kalmıyor.

Şimdi, kanun ilga edildiği takdirde çıkacak sonuçlar nelerdir? Kanun ilga edildiği takdirde Anayasaya meşruiyet veren, Anayasanın temelini teşkil eden 27 Mayıs 1960 Devrimi alabildiğine tartışma konusu, alabildiğine tahkir ve tezyif konusu yapılmak istenecek ve bugünkü Anayasa düzeni temelinden yıkılmak istene-

cektir. Bunlara meydan vermemek Yüce Meclise düşen bir görevdir. 27 Mayıs Devriminin gayrimeşruluğunu iddia etmek, dolayısiyle Anayasanın gayrimeşruluğunu iddia etmek yolunda açılacak olan kampanyaların vatan sathına yayılması, gerek basında, gerek sözle, gerek resim ve karikatürle yaygın bir hale getirilmesi demek, bu Anayasa düzenini tahribetmeye yönelen her türlü fiilî teşebbüslere imkân vermek, ortam hazırlamak demektir. Doğrudan doğruya 27 Mayıs öncesi düzenin restorasyonuna imkân verecek bir ortamı hazırlama teşebbüsüdür.

Arkadaşlar, böyle bir yola gitmemiz, bugünkü Anayasa düzenini inkâr etmek ve bugünkü Anayasa düzenine karşı çıkmak gibi bir sonuç doğurur. Bu itibarla bundan katiyetle tevakki edilmesi ve bu kanunun yürürlükte kalmasında bütün arkadasların bütün grupların ittifak etmesi lâzım geldiği kanısındayım.

Simdi tam secimlere girileceği sırada, seçim sathı mailine girildiği şu sırada bu kanunun getirilmesinin bir anlamı olmalıdır. Gerci Adalet Partisi kongresinde bu kanunun kaldırılması için karar verilmistir. AP Grupu kendi kongresinde almıs olduğu kararı uygulamak, onu kanunlastırmak istiyecektir, ama bunun sonuclarını hesaplamak, toplumda iras edeceği zararları göz önüne almak ve bugünkü Anayasa düzenine bağlılığımızı samimiyetle ortaya kovmussak, bu samimiyetimizin bir gereği olarak bütün bu meseleleri tezekkür etmek ve ona göre davranışımızı tâyin etmek zorundayız.

Simdi, tam secimlere girileceği sırada birbirini takibeden ve birbirine zincirleme bağlı bu kanunlar serisinden bir değeri de, Savcılar Kanunu, TRT Kanunu ve bir diğeri de bu kanundur gibi gelivor bize. Bu kanunun cıkarılması artık secimlere kadar - tabiî ondan sonra da ortam devam ettiği takdirde olacaktır alabildiğine Anayasa aleyhine propaganda yapılacaktır ve A.P. politikasını Anayasayı değistirme üzerine bina edecek, bu kötü Anayasayı, bu mesruiyetten yoksun, temeli meşru olmıyan Anayasayı değistirmek icin bize öyle bir ekseriyet verin ki, biz iktidara geldiğimizde bu ekseriyetimizle bu Anayasayı değistirelim, diyebileceklerdir. O halde arkadaslarım, buna kesinlikle hayır demek ve bu imkânı vermemek mecburiyetindeyiz. Eğer Anayasa düzeninin hükümran olmasını, devam etmesini istiyorsak, çok partili hayatın memleketin nef'ine olduğuna kaani isek böyle bir imkânı yaratarak memlekette böyle bir huzursuzluğun devam ettirilmesine ve neticede bunun seçim stratejisinin temeli yapılmasına meydan vermemeliyiz. Buna, dur demeliyiz. Grupumuz bu kanunun aleyhinde oy kullanacaktır. Saygılar sunarım. (T.İ.P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Y.T.P. Grupu adına Sayın Süleyman Arif Emre.

Buyurun efendim. Saat 15,55.

Y.T.P. GRUPU ADINA SÜLEYMAN ARİF EMRE (Adıyaman) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri;

Demokratik hukuk nizamının muhafazasında aslolan temel prensip, bu muhafaza isleminin, tatbikatının beynelmilel, normal, standart hukuk kaideleri ile ve müevvideleri ile devam ettirilmesi keyfiyetidir. Milletlerin hayatında zaman zaman husule gelen siyasi buhranlar, bunların devamı müddetince bâzı fevkalâde tedbirlerin getirilmesine sebep teskil edebilir. Fakat bu, cemiyet hayatında, Devlet hayatında ve beserivet hayatında aslolan bir hal değildir. Buhran ve buhranın getirdiği hukuk nizamı ve müevvideleri istisnai bir haldir. Bu itibarla, sartlar müsaade ettiği takdirde normal hukuk düzenine dönülmesi ve normal hukuk düzeninin emrettiği müevvidelerle iktifa eden ve sıhhatli olarak isliyen bir Devlet nizamının teessüsüne calısılması gereklidir. Matlup olan, makbul olan bu türlü buhranlı devrelerin milletler tarafından kısa bir süre icerisinde atlatılmasıdır. Bu sürenin kısalığı o milletin millî, siyasi, ictimai ve tarihî olgunluğunun delili olmak lâzımgelir.

Bu itibarla 27 Mayıs harekâtından sonra muhtelif sahalarda husule gelmis olan ve bütün siyasi kadrolarca ve partilerce tedrici bir sekilde, kademeli bir sekilde normal şartlara ircai keyfiyeti üzerinde ittifak edilen bâzı fevkalâde şartlar mevcut idi. Bu şartlar meyanında 1962 senesinde cıkarılmış olan ve o zamanın yüksek tansiyonu icerisinde Meclisimizce kabul edilmiş bulunan 38 sayılı Kanunun getirmiş olduğu tedbirlerdir ve cezai müeyyidelerdir. Bu cezai

müeyyideler, Türk Ceza Kanununun - ki Türk Ceza Kanunu, beynelmilel hukuk alanında mevcut ceza kanunlariyle umumi prensipleri ve müeyyidelerinin dozajı bakımından hemen hemen âhenkli bir seviyede bulunmaktadır - üstünde bâzı müeyyideler getiriyor. Bu müeyyidelerin devamı, Y.T.P. Grupunun tahassül etmiş şimdiki kanaatine göre, bundan sonra lüzumlu değildir. Bu müeyyideler kaldırıldığı takdirde memleketimizdeki siyasi huzuru bozacak her hangi fevkalâde bir netice husule gelmiyecektir. Kanaatimizce bu 38 sayılı Kanunun kaldırılması, bilhassa lüzumlu bir durum arz etmektedir.

Deniliyor ki; efendim, bâzı hakaretâmiz, mütecaviz neşriyat başlıyacaktır, bu, birçok tahriklere sebebolacaktır, bu tahrikler de 27 Mayısın getirdiği Anayasa nizamının sarsılmasına müncer olacak ihtilâflara gidecektir. Bu, içinde bulunduğumuz şartlar karşısında sureti katiyede mütalâa edilecek, haklı görülecek bir husus değildir. Şahıslara karşı yapılacak tecavüzleri Türk Ceza Kanununun mahsus maddeleri cezalandıracaktır. Siyasi teşekküllere karşı yapılacak kanun dışı tecavüzleri, normal şartlar içerisinde karşılıyacak müeyyideler, Ceza Kanunumuzda mevcuttur, Devletin arsı ulusal şahsiyetine, kişiliğine ve kanunlara karşı keza girişilecek tecavüzler de kâfi derecede cezai müeyyideye bağlanmıştır.

Şartların normale avdet etmiş olmasına rağmen fevkalâde tedbirlerin devamında ısrar edilmesi, vücudun ilâçla tedavisine lüzum kalmadığı halde vücudu zorla ilâca alıştırmak gibi lüzumsuz bir ameliyeye benzetilebilir.

Siyasi mücadele eşitliği ve siyasi mücadele hürriyeti tam ve kâmil mânada bilhassa önümüzde yapılacak seçimlerden evvel tesis edilmelidir. Siyasi mücadeleler, siyasi partilerin, teşekküllerin siyasi hareketlerin geniş bir hürriyet havası içerisinde vatandaşlarımız tarafından, siyasi teşekküller ve şahıslar tarafından tartışılmasını emreder. Böyle bir tartışmada, böyle bir siyasi mücadelede, az da olsa, çok da olsa, müessir de olsa, müessir de olmasa, kısıtlayıcı tahditleri kaldırmak, siyasi mücadele vasatını normale irca etmek için lüzumlu ve gereklidir.

38 sayılı Kanunun kaldırılması neticesinde bu kanuna istinaden yargılanan kimseler, hattâ haklarında ceza verilmiş olan şahıslar, ceza hukuku prensiplerinin otomatik olarak işlemesi neticesinde cezadan kurtulacakları için Adalet Komisyonunun kanuna verdiği son şeklin kabulü, hizce aslı da tazammun etmesi bakımından, kâfi ve yeterlidir.

Y. T. P. normal hukuk nizamının ve normal siyasi nizamın tam mânasiyle teessüsüne müsait şartların husule geldiğini kabul ettiğinden, 27 Mayısın getirdiği fevkalâde tedbirleri ve şartları tedricen tamamen tasfiyeyi istihdaf ettiğinden ve Tedbirler Kanununun kabulünden daha mühim bir merhale olan siyasi haklarından mahrum edilmiş vatandaşlarımızın, eski D. P. parlömanterlerin siyasi haklarının iadesine dahi taraftardır. Bu itibarla şartların, Tedbirler Kanununun kaldırılmasından daha ehemmiyetli bir tasfiye hareketine müsait hale gelmesi karşısında artık Tedbirler Kanununun kaldırılmaması gerektiği fikrini savunmak isabetli değildir. Şartların bundan daha ehemmiyetli siyasi normale avdet hareketine müsaidolduğu hususu da, Meclisimizde bulunan üç partinin bu hususta müspet beyanatta bulunmuş olması ve muhterem iktidar partisine mensup 230 u mütecaviz üyesinin bir kanun teklifi vesilesiyle bu istikamette kanaatlarını izhar edecek şekilde kanun teklifine imza koymuş olmalariyle sâbittir. Bu itibarla tamamen müstakar bir hukuk nizamına, bir siyasi şartlar içerisine memleketimizin, rejimimizin girmesi için son hamleyi yapmak gerektiğine kaaniiz. Tedbirler Kanununun bu meyanda kaldırılması bu hamleye bir başlangıç teşkil edecektir.

Yeni Anayasamızın getirdiği prensipler, söz ve kanaat hürriyetine, basın hürriyetine son derece ehemmiyet vermiş ve bu hürriyetlerin kamu yararı, millî güvenlik endişeleri ve buna benzer mülâhazalarla dahi özünün kısıtlanamıyacağını 11 nci maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş etmiştir. Bu itibarla Grupumuz bu kanun teklifine müspet oy verecektir. Bu teklif kabul edildiği takdirde Anayasanın 11 nci maddesinin 2 nci fıkrasındaki prensip tatbik edilmiş olacaktır.

Hürmetlerimizle. (Y. T. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Reşit Ülker, buyurunuz efendim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım.

38 sayılı Tedbirler Kanununun kaldırılmasiyle ilgili bu tasarı üzerinde özellikle usul bakımından ve kişisel olarak görüşlerimi ifade etmeye çalışacağım.

Evvelâ, aynı konuda, 38 sayılı Tedbirler Kanununun ilgasını istiyen, her noktası aynı olan bir teklif, gündemde bulunmaktadır. Sayın Reşat Özarda tarafından verilen ve Yüce Meclis tarafından da gündeme alınan, şimdi elimizde bulunan gündemde 15 sıra numarasında bir kanun mevcut bulunmaktadır. Bu kanundan sonra Hükümet tarafından bir kanun sevk edilmesi, bunun komisyonlarda müzakere edilmesi ve bunun getirilmesi bir milletvekilinin Anayasa ile mevcudolan kanun teklif etme hakkının bir tarafa itilmesi mümkün olduğu kanaatinde değilim. Mümkündür ki, bunun siyasi faydaları vardır Adalet Partisi Hükümetine; bu olabilir. Ama bütün bu yapılacak şeyleri usuller içerisinde çözmek gerekirdi. Şunu kasdediyorum; Sayın Reşat Özarda'nın aynı mahiyette çok zaman evvel gelmiş kanun teklifi varken Hükümet tarafından bir tasarı getirilmişse, hiç olmazsa nezaketen onun geriye alınıp, ikisinin birleştirilip beraberce müzakereye konulması lâzımgelirdi. Bu yapılmamıştır. Bu tamamen usulsüzlüktür. Bugün Anayasamıza göre, kanun teklif etmek ve kanun getirmek yetkisi, Hükümetlerin ve milletvekillerinindir. Bugün bir milletvekili arkadaşımızın hakkı kenara itilmiş durumdadır.

Onun için bendeniz teklif ediyorum; eğer konuşulacak ise, Sayın Reşat Özarda'nın teklifi alınıp, onun üzerinden konuşulması gerekir, esası budur.

BAŞKAN — Sayın Ülker, bir dakikanızı alacağım. Biraz evvel Sayın Reşat Özarda bir önerge ile, ayniyet ve irtibat dolayısiyle ikisinin bir arada konuşulması teklifini yaptılar. Sizden sonra okutup, Meclisin tasvibine sunacağım efendim.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, yine usul meselesiyle ilgili ikinci bir noktayı burada arz etmek isterim. Sayın Hükümetin sevk ettikleri kanun tasarısının gerekçesinde şöyle denmektedir:

«Diğer taraftan, millî güvenliğimizi ve milletimizin bütünlüğünü ihlâl edecek mahiyetteki tutum ve davranışları önlemek amacı ile bugünün ihtiyaçları göz önünde tutularak hazırlanmış bulunan, Anayasa nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısının ihtiva ettiği hükümler itibariyle de, 38 sayılı Kanunun yürürlükte kalmasına lüzum bulunmamaktadır.»

Yani açıklamak icabederse, 38 sayılı Kanundaki bütün hükümlerin kaldırılmasının mümkün olmadığını Hükümet kabul etmektedir; meselâ, 3 ncü madde sarih olarak bunu ele almakta yani Tedbirler Kanununda kaldırılmasına lüzum olmıyan hükmü, biraz evvel Hükümetin geri aldığı tasarıya konduğundan bahis ile, tamamen kanunun ilgasından bahsedilmektedir. Bu şartlar altında, o kanun tasarısı geriye alındığına göre ve 38 sayılı Tedbirler Kanununda kalması zaruri olan hükümleri ihtiva edecek hiçbir teklif bulunmadığına göre, bu tasarının getirilerek kanunun tamamen ilga edilmesi bu kısmı bakımından yanlış olmaktadır. Nitekim 38 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde:

«Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa ile tesbit edilmiş temel vasfı olan, insan hak ve hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı söz yazı, haber, havadis, resim, karikatür veya sair vasıta ve suretlerle zedelemeye veya tehlikeye düşürmeye matûf olarak kötüleyenler veya bu nizamın Türkiye'de yürümeyeceği yolunda propaganda yapanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, 1 nci maddede yazılı cezalar uygulanır.» denilmektedir.

Anayasa Nizamını Koruma tasarısında bir 3 ncü madde olarak bu hüküm getirilmektedir. Öyle ise, bu kanun çıkarılırken, o esas hükmün buraya getirilip konması lâzım gelir.

Bu arada bu kanun çıkarken yine usul bakımından önemli bir noktaya daha temas etmek istiyorum: 38 sayılı Kanuna göre fiil işlemis olanlar - tabiî bir netice olarak - af edilecekler. Bunun dışında, basın yolu ile suç işlemiş olan daha geniş bir zümre var. Bunların içinden yalnız bir kısmını alıp diğerlerini hariç bırakmak da doğru olmaz, şahsan bu inançtayım. Basının bir kısmına af getirildiği bir sırada, basın suçları ile

ilgili bütün suçlara da af getirilmesi zarureti vardır. Bu eksikliği de sağlamak durumundayız.

Saygılarımla.

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika efendim.

Sayın Reşat Özarda'nın irtibat dolayısiyle tevhiden müzakeresini talebeden bir önergesi var, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aynı konuda, gündemin 15 nci sırasında bir kanun teklifi vardır. Birleştirilerek müzakeresini arz ve rica ederim.

Aydın
Reşat Özarda

BAŞKAN — Bu önergeyi tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Metin itibariyle bir fark yoktur. Bu sebeple Hükümet tasarısını esas alarak müzakereye devam ediyoruz.

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Başka bir grup henüz söz almadığına göre, Adalet Partisi Grupu adına Sayın Önder, buyurunuz efendim. Saat: 16,16

AP GRUPU ADINA CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Sayın Başkan, pek değerli arkadaşlarım;

Asıl adı, Anayasa Nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki kanun yüksek malûmunuz olduğu veçhile basında, halk arasında «Tedbirler Kanunu adı ile anılmaktadır. Hükümet tarafından verilen tasarı, diğer taraftan Sayın Reşit Ülker arkadaşımızın beyanı hilâfına, 3 arkadaşımızın da ayrı tekliflerinin komisyonda birleştirilmesi üzerine huzurunuza gelmiş bulunan Tedbirler Kanununu ilga tasarı ve tekliflerini görüşmekte bulunmaktayız.

Evvelâ, bu ilgası istenen 38 sayılı Kanun hakkında bâzı iptidai bilginin bilinmesinde fayda vardır. Yine malûmunuz olduğu vechile, Tedbirler Kanunu adı ile anılan kanun, 1962 yılında Başbakan Sayın İnönü ve parti başkanları tarafından imzalanarak, Hükümet tasarısı halinde değil, teklif olarak Yüce Meclise sunulmuş olan bir kanundur.

Bu kanunun sevk sebebi, Sayın İnönü tarafından Geçici Komisyonda şöyle izah edilmiştir. Sayın İnönü, evvelâ; bu 38 sayılı Tedbirler Kanununu Başbakan olarak imzalamadığını, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı olarak imzaladığını beyan etmiş ve Geçici Komisyonun 2 . 3 . 1962 tarihli Celsesinde, kanunun sevk sebebi hakkında şunları beyan etmiştir :

«Siyasi hayatımızı, hiç olmazsa tekâmül devresi geçinceye kadar istikrar içinde tutmak için tedbirler alınmasını kat'î bir zaruret halinde gördük.»

Diğer taraftan Sayın İnönü devamla: «Başlangıçta söylediğim gibi, memleketin vahîm buhranlardan kurtulduğu, daha vahîm buhranlardan kurtarmak için acele tedbir almak lüzumuna inanılmış olmasıdır.» Demektedir.

Şimdi, Sayın İnönü'nün beyanlarına göre 38 sayılı Kanunun sevkine bilhassa iki mil iki sebep müessir olmuştur; bunlardan bir tanesi, siyasi hayatımızın tekâmül devresi içerisinde olması, bu tekâmül devresinin icaplarına uygun bâzı tedbirlerin lüzumudur. Yani Sayın İnönü'nün beyanından anlaşılıyor ki, zaten kanunlar kaideler, ihtiyaçlar neticesi sevkolunur, her kaideyi bir ihtiyaç, bir zaruret doğurur. Bu zaruret, siyasi zaruret olabilir, sosyal zaruret olabilir veya iktisadi zaruret olabilir. Memleketimiz bir tekâmül devresindedir. Bu tekâmül devresinin icabettirdiği bâzı tedbirler gerekir. O itibarla bu kanun teklif edilmiştir.

Sayın İnönü'nün bu beyanından biz şunu çıkarabiliriz; 39 sayılı Kanun, geçici bir kanundur, muvakkat bir kanundur. Memleketimiz bir tekâmül devresindedir, bu tekâmül devresinin icabettirdiği bâzı tedbirler gerekir. O itibarla bu kanun teklif edilmiştir.

Sayın İnönü'nün bu beyanından biz şunu çıkarabiliriz: 38 sayılı Kanun geçici bir kanundur, muvakkat bir kanundur. Bu hükmümüzü bir başka misâlle Cumhuriyet tarihimizden almış olduğumuz bir misâlle de izah edebiliriz. Yine Sayın İnönü'nün 1925 lerde sevk etmiş olduğu Takriri Sükûn Kanunu; ki bendeniz bu Tedbirler Kanununu şahsım adına konuşurken Takriri Sükûn Kanununa benzetmiştim; Takriri Sükûn Kanunu da geçici bir kanundu 578 sayılı Takriri Sükûn Kanunu iki yıl müddetle ısdar olunmuştu. 979 sayılı Kanunla bir yıl daha uza-

tılmıştı. Demek ki, Tedbirler Kanunu diye anılan kanun geçici bir kanundur, tekâmül devresini kapsamak maksadiyle sevk edilmiş bir kanundur.

Diğer taraftan Sayın İnönü'nün beyanından öğrendiğimize göre, vahîm buhranlardan kurtarmak için sevk edilmiş tedbirleri ihtiva eden bir kanundur. Şimdi, şüphesiz değerli arkadaşlarım, bir arkadaşımız mutadı veçhile devamlı müdahalede bulunuyor, «Gümüşpala'da böyle beyanda bulunmuştu»diyor.

Evet Gümüşpala'da, bütün parti liderleri de aynı beyanda bulunmuşlardı. Bu kanunu parti liderleri sevk etmişti, bunu biz peşinen daha evvel arz etmiştik. Kaldı ki, bu beyanları hatırlatışımız bir nakise olsun diye değil, bu kanunun ilgasının mucip sebebini teşkil etsin diye arz ve ifade edilmektedir.

Şimdi 38 sayılı Kanun geçici bir kanun olduğuna ve bir buhran devresine, bir tekâmül devresine tekabül ettiğine göre, bugün için mesnedi kalmamış vaziyettedir. Bugün hamdolsun demokratik rejim geniş bir hürriyet iklimi içerisinde, bir tolerans havası içerisinde kemali ile işlemektedir. Öylesine ki, hürriyetler suiistimal edilmektedir, fakat kimsenin demokratik rejimin yıkılmasından zerre kadar endişe ve füturu mevcut değildir. O itibarla tekâmül devresi geçmiş vaziyettedir.

Beri taraftan Tedbirler Kanununa tekaddüm eden zaman içerisinde hâsıl olan bâzı müdahaleler, buhranlı devreler de hamdolsun bugün artık gerilerde kalmış vaziyettedir.

Bu vâkıadan sonra 38 sayılı Kanunun işleyiş tarzına da göz attığımız takdirde, bu kanunun ilgasının mucip sebeplerini görmemiz mümkündür.

Evvelâ ifade etmek gerekir ki, 38 sayılı Kanun maalesef tek taraflı olarak işlemiştir. 38 sayılı Kanunun dördüncü maddesi ya hiç işlememiş, veyahut da pek az işlemiş vaziyettedir. Beri taraftan buhran ve tekâmül devresi geçmiş vaziyettedir.

Bugünkü ortam içerisinde tesis olunan hürriyet iklimini, tolerans iklimini bu kanunun mevcudiyeti az da olsa gölgeliyecek vaziyettedir. Bu bakımdan ortadan kaldırılması gerekmektedir. Biz Adalet Partisi Grupu olarak şu hususları benimsediğimizi açıkça arz ve ifade etmek isteriz :

Evvelâ, tasarıyı tümü ile benimsemekteyiz, bu bir.

İkincisi; tasarı Millet Meclisi Anayasa Komisyonunda görüşülürken bir ilâve görmüştür, ikinci madde ilâve edilmiştir. İkinci madde Anayasa Komisyonunun değiştirisinde şöyledir :

«Madde 2. — 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanuna göre haklarında hüküm verilmiş olanların cezaları, bütün neticeleri ile affedilmiştir.»

Biz bu hükmü de grup olarak benimsemekteyiz. Bu, gerçi Millet Meclisi Adalet Komisyonunda çıkarılmış, Hükümet tasarısına dönülmüştü, ama Adalet Komisyonu da bu çıkarmasını bir usul meselesine bağlamıştır. Demiştir ki; «Aflar müstakil kanunlarla gelmektedir.» Kanaatimizce bir kanunda değişiklik yapıldığı takdirde, hele o kanun ilga edildiği takdirde onun terassübatını kaldırmak da iktiza eder. Bu itibarla Anayasa Komisyonunun derpiş etmiş olduğu bu ikinci maddeyi de benimsemekteyiz.

Ayrıca, grup olarak biz bir adım daha öteye gitmede fayda ve yarar mülâhaza etmekteyiz, o da şudur : Bu ikinci madde dikkatlice okunursa görülür ki, hüküm verilmiş olanların cezaları affın kapsamına sokulmaktadır. Halbuki bu konuda halen takibat mevcut ise, bu fiiller de affın şümulü içerisine girmelidir kanaatini grupumuz taşımaktadır.

Diğer taraftan değerli arkadaşlarım; Anayasa Komisyonu gerekçesinde gayet isabetli bir noktaya temas etmiştir, ama bu temasını madde olarak şekillendirmemiş, bir temenni olarak gerekçesine koymuştur. Anayasa Komisyonu gerekçesini de kıymetli zamanınızı almamak için mealen arz etmek istiyorum. Şöyle demektedir : «648 sayılı Siyasi Partiler Kanununda da Tedbirler Kanununun içine giren hükümler muvazi olarak mevcuttur.» Bu doğrudur. 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununda da aynen Tedbirler Kanununun hükümleri mevcut bulunmaktadır. Şimdi Tedbirler Kanununu ilga edersek, Siyasi Partiler Kanununun bu hükümlerini ilga etmezsek ne olur? Şöyle bir garip durum meydana gelir : Siyasi parti üyeleri bu hükümlerden dolayı takibata uğrar, hattâ bu hükümler muvacehesinde bir siyasi partinin kapatılması tehlikesi dahi bahis konusudur. Hal-

buki siyasi partiler demokratik siyasi hayatımızın vazgeçilmez unsurlarıdır. Basında çok defa politikadan, siyasetten tiksinti ifadeleri görmekteyiz; ama bu yanlış, dibinden kazılması gereken bir zihniyettir. Siyasetin olmadığı yerde Devlet idaresi olmaz O itibarla siyasi partiler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasi partileri de Demokles'in Kılıcı gibi tepelerinde duran bu hükümlerden kurtarmak gerektir. O itibarla Adalet Komisyonunun temennisinin madde olarak tasarıda yer almasını grup olarak arzu etmekteyiz.

Grup olarak bir hususta yine temennimiz var : Siyasi Partiler Kanununu da buna muvazi olarak tadil ettiğimiz takdirde, bu hükümleri ilga ettiğimiz takdirde Siyasi Partiler Kanununun bu hükümlerinden dolayı hüküm giymiş olan veya takibata mâruz kalmış olan şahısları da affın şümulüne sokmakta, eşitlik bakımından, tenazür bakımından, siyasi ve sosyal fayda bakımından fayda vardır, faydalı bulmaktayız.

Grupumuzun tasarı hakkındaki bu görüşlerini arz ve ifadeden sonra, yine biraz da grupumuza, Hükümetimize vâkı birkaç sataşmaya zaruri, hakettiği cevabı vermek mecburiyetini kendimizde hissetmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım; Türkiye İşçi Partisi Grupu adına konuşan Tarık Ziya Ekinci şöyle ifade ettiler : «27 Mayıs Devrimi alabildiğine tahrip konusu yapılacaktır, 27 Mayıs öncesi düzenin restorasyonu yapılacaktır.»

Yine devamla : «38 sayılı Kanunu ilga eden kanun çıktığı takdirde seçimlere kadar alabildiğine Anayasa aleyhine propaganda yapılacaktır.»

Bu sözler değerli arkadaşlarım, ölçüsüz, realiteye uymıyan, kanaatimizce mânasız ve mesnetsiz sözlerdir. Anayasa bir kanunla mı ayakta durmaktadır? Bir kanun ilga edildiği takdirde Anayasa ortadan mı kalkacaktır? Eğer bu kanaatte iseler, demek ki bunlar Anayasaya inanmıyorlar. Mevcut Anayasanın kuvvetine, doğruluğuna, getirdiği kaidelere, mevcut rejime inanmıyorlar. Biz o kanaatte değiliz. Bu kanun ilga edilecek, Anayasanın hükümleri daha da kemaliyle işliyecektir.

Diğer taraftan, Anayasada değişiklik yapacaktır, Adalet Partisi Anayasada değişiklik yapmayı seçim stratejisinin esası yapmıştır vehmi ve korkusu vardır. Bu balonu da grup olarak patlatmak mecburiyetini hissetmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa Allah kelâmı değildir. Anayasaya saygılıyız, kanunlara karşı saygılıyız. Ama anayasa dokunulmaz değildir. Bizzat Anayasanın 155 nci maddesi Anayasanın nasıl değiştirileceğini derpiş etmiştir. Anayasanın işlemiyen, Anayasanın hakikaten bâzı hususlarda Meclislerin iyi çalışmasına imkân vermiyen, bâzı hususlarda ölü olan hükümleri mevcut değil midir? Bunun fikrî hazırlığını yapmıyalım mı? Bu hususlarda düşünmiyelim mi, bunu tartışma konusu yapmıyalım mı? Eğer bunun aksi kanaatte iseniz o takdirde hürriyetten, toleranstan bahsetmeyiniz. Anayasanın kaideleri de tartışılacak, gerektiği takdirde Anayasanın hükümleri de değiştirilecektir. Gerektiği takdirde bir siyasi parti kalkacak, diyecek ki : «Anayasada şu, şu, şu hükümler yer almalıdır» Nitekim siyasi tarihimizde bunlar mevcuttur. Cumhuriyet Halk Partisi «İlk hedefler» beyannamesi yayınlamıştır, demiştir ki : «Şu, şu, şu, konularda Anayasa tadilâtı olmalıdır» Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinin, Millet Partisinin buna mümasil beyanları olmuştur. Şimdi bu itibarla değerli arkadaşlarım; biz Anayasadan parti olarak, grup olarak çekinmiyoruz, Anayasaya saygılıyız. Anayasadan asıl kuşku duyanlar, Anayasadan şikâyeti olanlar, komünizme, aşırı sola, kapalı olan Anayasaya kızıl boya sürmek istiyenlerdir ki, buna elbette Türk kanunları adliyesi, savcıları, emniyeti, meclisleri hiçbir zaman müsaade etmiyecektir.

Değerli arkadaşlarım; bir hususun daha izahında fayda mütalâa etmekteyiz. Süleyman Arif Emre arkadaşım gayet olumlu bir konuşma yaptılar. Beri taraftan buyurdular ki; «siyasi hakların iadesi de bu sebeple ele alınsın» Biz bu konuda genel bir fikir sahibiyiz. Bunu seçim beyannamemizde de derpiş etmiş vaziyetteyiz. Genel fikrimiz odur ki, Türkiye'de siyasi hakkı olan veya olmıyan vatandaş tefrikine Adalet Partisi olarak, insan haklarına, Anayasaya inanan şahıslar topluluğu olarak biz karşıyız. Anayasa, kanun ve İnsan Hakları Evrensel Demeçleri karşısında her vatandaş eşit medeni hakka, eşit siyasi hakka ve vecibelere sahibolmalıdır.

BAŞKAN — Sayın Cevat Önder, bir dakikamız kaldı. Lûtfen toparlayınız.

A.P. GRUPU ADINA CEVAT ÖNDER (Devamla) — Sayın Başkanım, ben de konuşmamın sonuna gelmiş bulunuyordum.

Netice olarak Adalet Partisi Grupu vakı temennilerimizle birlikte 38 sayılı Kanunun ilgasına taraftardır. Bu hususu arz eder hepinize grupumuz adına saygılarımızı sunarız. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar; bir saatlik işler meyanında müzakeresine başladığımız bu tasarıya saat 15,41 de başladık. Binaenaleyh bir saatin dolmasına 5 dakika vardır. Bu tasarının müzakeresinin bitinceye kadar devamı hakkında bir önerge vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Görüşülmesine başlanmış bulunan 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısının bir saatlik müddetle kayıtlanmadan bitimine kadar müzakerelerin devamı hususunu arz ve teklif ederim.

İçel
Mazhar Arıkan

BAŞKAN — Sayın önerge sahibine saat 19,00 u da taşma pahasına şeklinde anlamadığımı arkadaşlarım huzurunda açıklamak isterim. Yalnız bir saati taşma kaydiyle müzakerenin devamı talebedilmektedir. Bence bitinceye kadar kaydı budur. Bu hususu tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Devam ediyoruz arkadaşlar.

Söz sırası şahsı adına söz alan Sayın Fahri Uğrasızoğlu'nundur, buyurunuz efendim.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Sayın Başkan, muhterem milletvekileri; teklif sahibi olarak şahsi görüşlerimi arz edeceğim.

38 sayılı Kanun malûmunuz 1962 yılında çıkarılmıştır. Maksat, o günün Hükümet anlayışına göre 1961 Anayasasının getirdiği nizamı korumak, millî güvenliğin ve huzurun bozulmasına meydan vermemek, 27 Mayıs hareketi aleyhine her türlü söz ve yazı hürriyetini kısıtlamak, Demokrat Parti icraatının övülmesine her ne şekilde olursa olsun meydan vermemek, Demokrat Parti adiyle yeni bir siyasi parti kurdurmamak, mevcut veya yeniden kurulacak olan yeni siyasi partilerden hiçbirine Demokrat Partinin devamı olduğunu kamu oyu önünde söylemeye veya ilân etmeye imkân vermemek ve bütün bu tedbirler neticesinde 1963 yılında yapılacak olan mahallî seçimler arifesinde her ne pahasına olursa olsun o zamanki Demokrat Parti sempatizanlarını susturmak ve hattâ korkutmak suretiyle teşkilâtsız kalan 5 500 000 lik seçmen oyunu o tarihlerde süratle gelişmekte olan Adalet Partisi istikametinde kanalize edilmesini önliyerek Cumhuriyet Halk Partisinin mahallî seçimlerde çoğunluğu elde etmesini temine çalışmaktır. Hedef ve maksat bu idi.

SADRETTİN ÇANGA (Bursa) — Senin Genel Başkanın da imzalamıştı.

BAŞKAN — Sayın Çanga, müdahale etmeyiniz efendim.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Bu görüşün esastan sakat olduğu 1962 den sonra yapılan her seçimle bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmış bulunuyor. Muhterem milletvekilleri; Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanun 27 Mayıs hareketinden sonra bir kısım vatandaşlara ve bâzı gazetelerimize karşı sebepsiz olarak duyulan bir vehim neticesinde çıkarılmış bir kanundur. Kanun esasında 1950 - 1960 yılları arasında iktidarda bulunan Demokrat Parti mensuplarından veya Demokrat Partiye sempati duyanlardan müteşekkil bir zümreyi hedef tuttuğundan, kabul edildiği 5 . 3 . 1962 tarihinden bu yana daima tek taraflı işlemiş ve görevi yayın yolu ile kamuya hizmet etmekten ibaret olan mâsum ve vatansever bâzı matbuat mensuplarımızı haksız yere çeşitli cezalara çarptırmıştır.

Bunun dışında Anayasa nizamını, millî güvenliği ve huzuru bozdu diye Demokrat Partinin sempatizanlarından veya mensuplarından cezalandırılmış olan mühim bir şahsiyete veya olaya raslanılmış değildir. O halde 38 numaralı Kanunun tek hedefi, Anayasanın ve demokratik rejimin en büyük fazileti sayılan temel hak ve hürriyetlerini kullanarak görevi icabı bildiklerini veya düşünce ve kanaatlerini kamu oyuna açıklayan masum gazetecilerimiz olmuştur. Bu durum, Anayasanın temel prensipleriyle bağdaşmadığı gibi insanın doğuştan sahip bulunduğu esas hak ve hürriyetlerine de kesinlikle aykırıdır.

Kaldı ki, 27 Mayıs hareketi başarıya ulaşmış ve neticeleri kamu oyu tarafından hâdisesiz kabul edilmiş olan bir harekettir.

Aradan dokuz yıl geçmiştir. Gazete ve dergilerimizin pek çoğunda, hattâ 27 Mayıs hareketine bizzat katılanlar tarafından da yüzlerce makale, fıkra, röportaj, hâtıra yayınlandığı ve yayınlanmakta olduğu halde bu kanunda mâkesini bulan vehimleri haklı gösterecek önemli hiçbir olay zuhur etmemiştir.

O zamanki duruşmalar Yüksek Adalet Divanında aleni olduğundan ve günü gününe Devlet radyosundan yayınlandığından, 27 Mayıs olayı hakkında Türk ve yabancı kamu oyu kâfi derecede aydınlatılmış ve bugün artık herkes bu hususta bir kanaate varmış bulunmaktadır.

Kanaatleri, dokuz yıl sonra şu veya bu şekilde değiştirmeye imkân yoktur. Olsa olsa bâzı gazeteci ve yazarlarımız halk tarafından bilinmiyen bâzı noktalara ışık tutabilirler ki, bu da tarihî hâdiseleri ve özellikle Türk tarihini objektif bir gözle yeni nesillere nakletmek, fakat doğru olarak nakletmek görevinde bulunan tarihçilerimiz için gerçek dokûmanlar olmaktan ileri gidemez.

Bu kabîl yayınlarla, eski Demokrat Parti icraatının övülmesinden bâzı mahfillerce endişe duyulması asla söz konusu olmamalıdır. Zira Demokrat Partinin on yıllık icraatının ne olduğu ve başarı derecesi rakamlarla yerli, yabancı herkes tarafından açıkça bilinen bir keyfiyettir.

Bugün Demokrat Parti kapatılmış bulunuyor. 27 Mayıs 1960 tarihinden bu yana iktidara gelmek istiyen hiçbir siyasi parti Demokrat Partinin devamı olduğunu iddia ve ilân etmek lüzumunu hissetmemiştir. Bilfarz etmiş olsa dahi, böyle bir art düşünce ile Türk seçmeninin sağlam olan aklı seliminin başka istikametlere sürüklenebileceğine inanmak safdillik olurdu.

Nitekim 1960 yılından sonra Demokrat Partinin önde bulunan şahsiyetlerinden merhum bir zat tarafından «Yeni Demokrat Parti» adiyle bir siyasi parti kurulduğu halde ilgi toplayamamış ve en küçük bir gelişme kaydedememiştir.

Onun içindir ki, Tedbirler Kanunu adiyle anılan 38 numaralı Kanun, bâzı siyasi çevrelere hâkim olan Demokrat Parti fobisinin açık tezahürü olmaktan ileri gidememiş, fakat bir kısım vatandaşların sebepsiz yere temel hak ve hürriyetlerini kısıtlamış ve bundan başka bâzı değerli basın mensuplarımızın kamu görevlerini gereği gibi yapmalarına engel teşkil edici zararlar da tevlidetmiştir.

Şayet bugün Anayasa nizamını, millî güvenliği ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında tedbir almak gerekiyorsa, bu evvelemirde 27 Mayısı kötüleyenlere, Demokrat Partiyi övenlere karşı değil, sosyalizm adı altında komünizm propagandası yapanlara, kanunsuz olarak sokak gösterileri, işgaller düzeniyerek meşru iktidarları kötülemek için her türlü anarşist hareketlere tevessül edenlere ve demokratik müesseselerimize saldıranlara karşı olmalıdır.

Mevcudolmıyan endişelere karşı bir vehim neticesinde çıkarılan Tedbirler Kanunu, Anayasa nizamını, millî güvenliği ve huzuru korumada önemli bir fonksiyon ifa etmemiştir. Bilâkis geçmiş tecrübelerle açıkça anlaşılmıştır ki, Türk halkı, mevcut Anayasa nizamını, millî güvenliğini ve huzurunu kimlerin ve nelerin tehdidetmekte olduğunu şuurlu olarak iyi bilmetke, bizzat kendi varlığını ve demokratik müesseselerini korumak hususunda azimli ve kararlı olduğunu delilleriyle ortaya koymaktadır.

Halen, bir fonksiyonu olmıyan ve matbuat mensuplarımız ve yazarlarımız için tam bir huzursuzluk kaynağı olmakta devam eden Tedbirler Kanununun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre cezalandırılmış olan basın mensuplarının cezalarının affedilmesi gerekmektedir.

Benim teklifimde, Adalet Partisi adına konuşan sayın arkadaşımızın temas buyurduğu, bu kanuna göre hükümlü bulunan kimselerin cezalarının bütün neticeleriyle birlikte affedilmesi hususu da yer almış bulunmaktadır. Anayasa Komisyonu bu maddeyi aynen benimsemiştir. Ancak Adalet Komisyonunda kanun tekniği bakımından böyle bir maddenin kanunda yer almasına lüzum olmadığı ifade edilmiş ve metinden çıkarılmıştır.

Şimdi görüyoruz ki, Sayın Adalet Partisi sözcüsü arkadaşımız, 38 numaralı Kanuna göre ceza almış bulunan hükümlü matbuat ve gazete mensuplarının, yayın mensuplarının cezalarının da her türlü neticeleriyle birlikte affedilmesine taraftar görülmektedir.

Teklif sahibi olarak bu hususu memnuniyetle kaydettiğimi ifade etmek isterim.

Ancak Komisyonumuzun ve Hükümetimizin böyle bir teklife uyup uymıyacağı hususunda bir kanaat sahibi değilim.

Sayın sözcü arkadaşımız ifade buyurduğu şekilde bir teklifte bulunursa, kanun tekniğine uymak kayıt ve şartiyle Yüksek Heyetiniz tarafından bunun da aynen iltifat göreceğini ve metinle birlikte bir madde olarak kabul edileceğini kuvvetle ümit ve tahmin ediyorum ve bu vazifeyi arkadaşımızın yapmasını, bu ifadesinden sonra, beklemek tabiî bizim için bir vazife olmaktadır. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Ali Turanlı... Yoklar... Dördünü hatip konuştuktan sonra Sayın Ali Turanlı «Kanunun tümü üzerindeki görüşmelerin kifayetini arz ve teklif ederim» diyor. 6 kişi konuşmadıkça böyle bir önergeyi kabul edip işleme koymam mümkün değildir. Arz ederim.

Sayın Şadi Binay, buyurun.

ŞADİ BİNAY (Bilecik) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Müzakeresini yapmakta olduğumuz Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki kanunun ilgasına dair tasarı, 1962 senesindeki fevkalâde hâdiselerin zuhurunda o zamanki Hükümet tarafından tahrikleri önlemek, birtakım münakaşaları kesmek gayesiyle ve siyasi parti liderlerinin de kendi gruplarında mutabakatlarını temin ettikten sonra çıkarılmış, fakat tamamiyle fevkalâde zamanlara mahsus geçici bir kanun niteliğini taşıyan bir kanunun kaldırılmasına dairdir.

Muhterem arkadaşlar, bu kanun çıkarılmakla o gün için Demokrat Partiyi öven ve tahriklere sebebiyet vereceği zannedilen münakaşalar, yazılar durdurulmak ve kesilmek istenmiştir, tabiatiyle muvakkat bir zaman için. Fakat buna rağmen bu münakaşalar durmamış, bilâkis kısa bir süre sonra matbuatın dışında dahi fısıltı şeklinde halk arasında ve Türk efkârında, dünya efkârında alabildiğine açıklıkla cereyan etmiş, buna rağmen Anayasa nizamının sarsıldığı da görülmemiştir.

Arkadaşlarımızdan bâzılarının temas ettiği gibi, bu kanun bir açıdan Demokrat Partiye ve onun sempatizanlarına karşı çıkarılmış bir kanun niteliğinde de görülmüştür. Ama, hiçbir Demokrat Partili veya sempatizanı bu kanuna karşı gelmek suretiyle suç işleme durumuna düşmemiş, ancak Anayasanın insanlara doğuştan tanıdığı tabiî fikir hürriyetlerini efkârı umumiyeye aksettiren, dünyanın penceresi olan basın mensuplarımızdan bâzıları bu kanundan hakikaten zarar görmüşler ve cezalar almışlardır. Bu şekilde hüküm giymiş veyahut da halihazırda muhakemesi devam etmekte olan pek çok basın mensubumuz, gazete sahibimiz vardır ve bunlar bu kanunun biran evvel çıkması veya kaldırılmasını ümitle, iştirakle haklı olarak beklemektedirler.

Muhterem arkadaşlar,

38 sayılı Kanunda yazılı olan hükümlerle 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun hükümleri arasında parelellikler mevcuttur. O halde bu kanunu kaldırmış olmakla biz tam mânasiyle meseleyi halletmiş duruma gelmiyoruz. Çünkü Siyasi Partiler Kanununda da gerekli düzeltmeyi yapmak icabetmektedir.

Hem Siyasi Partiler Kanunundaki hükümler o derecede önemlidir ki, siyasi partilere mensup şahıslardan birisi bu fiilleri işlediği takdirde partilerin kapatılmasına gidecek kadar vahîm hükümlerin yer aldığını da görmekteyiz.

Muhterem arkadaşlar,

Bugün gerekçelerde görüyoruz ki, o günkü fevkalâde haller kalkmış, demokratik müesseseler oturmuş ve demokratik hukuk Devleti bütün vacibeleriyle yerleşmiş, kin ve intikam duyguları veyahut da bir devirden bahsetmenin tabiisi ortadan zail olmuş bir atmosfer içinde memleketi gördüğü için, Hükümet bu kanunu çok hatalı olarak huzurunuza getirmiştir. Esasen arkadaşlar yazılmamış bir şey de kalmamıştır.

Bu kanunun kalkmasından, ilgasından sonra yazılacak daha ne gibi şeyler bulunacağını, söylenecek neler olacağını tahmin etmek fevkalâde güçtür. Bizzat ihtilâlciler, ihtilâle karışan subaylar, ihtilâlin içinde yaşamış gazeteciler, şahit olmuş insanlar müteaddit hâtıralar yazmışlar, makeleler neşretmişler, konferanslar vermişler ve bütün bildiklerini söylemişlerdir.

Bu, esasen dünya basınına da intikal etmiş ve gerek Demokrat Parti, gerekce 27 Mayıs İhtilâli tarihteki yerini almıştır. Bu bakımdan bu kanunun kaldırılmasından dolayı bir endişe

duymak hakikaten yersiz olacaktır. 10 yıllık Demokrat Parti icraatı tarihe rakamlarla geçtiği gibi, dünya iktisatçılarınca ve siyasilerince de değerlendirilmiştir.

Birçok afların Yüce Meclisçe çıkarıldığı ve tam mânasiyle demokratik bir Devlette kardeşlik havasının bütün milletçe arzuladığı ve demokrasinin bundan böyle hiçbir engele rastlamadan ve herkesin Anayasa nizamına saygılı olarak yürümesini arzu ettiğimiz için, bu kanunun kaldırılmasını ve hüküm giymiş, hüküm verilmiş olanların cezalarının bütün neticeleriyle affedilmesini can ve yürekten şahsan destekliyoruz. Hükümete ve diğer kanun teklif sahiplerine teşekkürlerimi arz eder, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Adalet Bakanı buyurunuz efendim.

ADALET BAKANI HASAN DİNÇER (Konya) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması maksadiyle Hükümet tarafından sevk edilmiş tasarı ve bâzı arkadaşlarımız tarafından verilmiş olan teklifleri birlikte müzakere etmekteyiz.

38 sayılı Kanun niçin getirildi ve niçin kaldırılıyor meselesini kısaca gözden geçirmekte fayda var : Bilindiği gibi, 38 sayılı Kanun tedvin edildiği tarihteki zaruretlerin bir ifadesi olarak sevk edilmiş ve çıkarılmıştır ve bu bir Hükümet tasarısı olarak gelmemiştir, o zamanın Parlâmentosunda temsilî hizmette olan siyasi partiler, koalisyona dâhil olsun olmasın, liderleri tarafından bu hazırlanmış, parti gruplariyle mutabakatları sağlanmış, böylece o zamanın hâdiselerini önlemeye, o zamanın şartlarına göre alınması lâzımgelen tedbirleri almaya mâtuf ve muvakkat hüviyet taşıyan bir kanundur.

Bu kanunun geçici bir mahiyet taşıdığı bünyesinden anlaşıldığı gibi, müzakeresi sırasında kanunu sevk edenlerin maksatlarını arz ve izah babında söylediklerinden de sarahaten anlaşılmaktadır. O zaman hem bir siyasi partinin lideri, hem de koalisyonun lideri ve Hükümet Başkanı olan Sayın İnönü de Komisyonda vâki beyanatında, meseleyi böyle bir muvakkat tedbir olarak vaz'etmiştir ve böyle bir tedbiri almaya ne kendisinin, ne de diğer siyasi parti liderlerinin aslında razı olmadıklarını, ama şartların bunu icabettirdiğini ifade etmiştir.

Aradan geçen süre içerisinde, gerek tatbikat bakımından, gerekse değişmiş olan şartlar bakımından artık bunun devamında bir fayda ve zaruret olmadığı kanısı umumileşmiştir. Bunun en bâriz misali bu kanunun yürürlükten kaldırılması mevzuunda çeşitli temayülde olan, çeşitli partilere mensup muhterem arkadaşlarımızın teklif vermiş olmaları meseleyi böyle bir teşhise tabi tutmamızı doğruladığı gibi, çeşitli temayülleri temsil eden basınımızın bu kanunun yürürlükten kaldırılması mevzuundaki neşriyatı da meseleye, gerek basının, gerek siyasi partilerin, gerekse umumi efkârın nasıl bir bakışla baktığını ve nasıl bir ihtiyacın doğduğunu ifadede zannediyorum ki bize yeter bir vuzuh getirmektedir.

Şimdi, tabiatiyle mesele hürriyetler mevzuunda ele alınıp müzakere edildiği takdirde çok şeyler söylenebilir. Geniş hürriyet havasının getirilmiş olması mevzuunda bu kanunun kaldırılması elbette bir mâna ifade eder.

Ben bunlar üzerinde duracak değilim. Çünkü, yerleşmiş ve yaygın hale gelmiş olan bir kanaatin aslında müdafaasını yapmaya bir ihtiyacolmadığı aşikârdır. Ama bir Hükümet görüşünü, gerekçemizde ifade etmiş olmamıza rağmen, bugünkü konuşmaların muhtevası bakımından bir kere daha huzurunuza getirmekte fayda görmekteyim.

Bâzı arkadaşlarımız bu kanunun kaldırılmasına mâtûf olan tasarının, bir af tasarısı olduğu görüşünden mütalâa beyan ettiklerini müşahede etmiş durumdayız. Bu, aslında bir kanunun artık ihtiyaç kalmaması sebebiyle kaldırılması ameliyesinden başka bir şey değildir. Aslında bu bir af kanunu değildir, bir af tasarısı değildir; ama bünyesinde bu vardır. Çünkü, Ceza Kanunumuzun 2 nci maddesini müsaadenizle arkadaşlarımın tereddüdünü izale etmek için okuyayım.

Ceza Kanunu madde 2. — «İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmıyan fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmıyan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılamaz.» Şimdiye kadar bu kanunun meriyeti süresince işlenmiş olan suçlar, bu kanun yürürlükten kaldırıldığı takdirde, şayet kaldırılırsa, bu maddeye göre artık ceza verilemez konular haline gelmiş oluyor. Bu iti-

barla işlenmiş olan suçlara artık ne infaz bakımından, ne de kovuşturma bakımından bir muameleye tabi tutulmaması lâzımgeldiği açısından bakmak icabeder. Ceza Kanununun 2 nci maddesi sarihtir. Bu, umumi prensiplerin içerisinde mütalâa edilen bir keyfiyettir. Eğer böyle bir ceza hükmolunmuşsa icrası ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.

İşte af denen şey 2 nci maddenin bu umumi muhtevası bakımından kendiliğinden ortaya çıkıyor. Ceza verilmişse ortadan kalkar, diyor. Kanun ortadan kalkınca suç ortadan kalkıyor. Suç ortadan kalkınca ceza da ortadan kalkmış oluyor. Binaenaleyh, kanunun yürürlükten kaldırılması meseleyi bir mânada affa uğratmış oluyor.

Tabiatiyle bu maddenin diğer fıkrasını, mevzuumuzu ilgilendirmemesi bakımından lüzumlu olmadığı için okumuyorum. O fıkra da, şayet işlendiği zamanki madde ağır, sonradan bu maddenin değiştirilmesi suretiyle getirilen madde hafifse, hafif maddenin hükmünü tatbik edileceğini âmirdir.

Binaenaleyh 2 nci madde, meselede «Buna bir de af katalım» şeklindeki düşünceye sahibolan arkadaşlarımızın görüşünü halletmiş durumdadır. Bu itibarla 2 nci madde gerçi Anayasa Komisyonunda konmuş ise de, bu hukuk tekniği bakımından mâlumu ilâm kabilinden olup, bu itibarla Ceza Kanununun 2 ici maddesinin bu sarahati karşısında Anayasa Komisyonunun tedvin ettiği 2 nci maddeye müşabih bir ilâvenin bu kanunun içerisinde yer almasına hukukî bakımdan lüzum ve zaruret yoktur.

Şimdi, «Bu affı teşmil edelim» mütalâasını izhar eden arkadaşlara gelince : Aslında bu bir af mahiyeti taşımadığına göre, o kendiliğinden kanunun artık yürürlükten kaldırılması halinde doğacak bir hukukî zaruret olduğuna göre, meseleyi bir af mahiyetinde mütalâa ederek teşmili cihetini düşünmek ve meseleyi bu yönden bir tetkika tabi tutmak; zannediyorum ki, bu tasarının mânası ve muhtevası, yapmak istediğimiz şeyin ifade ettiği mâna ile kabili izah ve telif değildir.

Sonra, «Basın suçlarının bir kısmının af edilip bir kısmının af edilmeyişi doğru değildir» kanaati izhar edildi. Arz ettiğim gibi, bu bir basın suçunun affı da değildir. Gerçi Tedbirler Kanununun ihlâli daha ziyade basın tahriki ile olmuştur, ama başka suretlerle de ihlâl edilmiştir. Bu itibarla Terbirler Kanununun, yani 38 sayılı Kanunun, kaldırılmasını istediğimiz kanunun ihlâli mücerret bir basın suçu olarak kabili mütalâa değil. Basının haricinde işlenmiş suç olması itibariyle ve arz ettiğim gibi bir af çerçevesi içerisinde mütalâası gerekmediğine göre, meseleyi «İşte basın suçluluğunun bir kısmını af ediyoruz, bir kısmını etmiyoruz» şeklinde yorumlamaya ve böyle bir teşhis ve izaha tabi tutmaya imkân ve mahal yoktur.

Sayın Ülker arkadaşım, bizim bu tasarının gerekçesinde, Anayasa nizamına dair olan tasarıda da kâfi tedbirler getirilmiş olduğuna işaret ettiğimizi, bu itibarla Anayasa nizamına oidolan tasarıyı geri almamız karşısında, hiç olmazsa ona aktarmış olduğumuz 2 nci maddenin bu tasarıda, bu kanunda muhafazası lâzım geldiği fikrini ileri sürdüler. Bir defa aslında Anayasa nizamını ihlâl eden fiillere karşı olan tasarıyı niçin geri aldığımız mevzuunu Sayın Başbakanımız sarahaten ifade etmişlerdir. Bu, getirilmemek üzere geri alınmış bir tasarı değildir. Tasarı sevk edildikten sonra, gerek basınımızda, gerek siyasi partilerin muhitinde, gerekse çeşitli çevrelerde bu tasarıya karşı yöneltilmiş olan münakaşaları değerlendirmek, gözden geçirmek ve ondan sonra tasarıyı, üzerinde yeni bir işlem yaptıktan sonra, tekrar sevk etmek için geri almış bulunmaktayız. Binaenaleyh, «Tasarı büsbütün geri alındı, bir boşluk vardır» şeklinde meseleyi mütalâa etmek doğru değildir.

Biz burada siyasi bir suples göstermişizdir. «Tasarıda münakaşa edilen şeyleri değerlendirelim» demişizdir. Bu değerlendirmeyi komisyonlarda yapabilirdik. Bu değerlendirmeyi Mecliste de yapabilirdik. Elbette komisyonların faaliyetleri, Meclislerin faaliyetleri aslında bu maksadı elde etmek için düşünülmüş ve ayarlanmıştır. Ama bu kadar geniş bir münakaşa konusu olan ve aslında muhtevası itibariyle bu kadar önemli olan bir tasarının, siyasi meclislerin çok dar olan vaktini alma yerine, bu münakaşalar zaten Meclis dışında yapılmıştır, bu münakaşaları değerlendirip ondan sonra huzurunuza getir-

mekte meseleye pratiklik bakımından ve münakaşaları kolaylaştırma ve basite irca bakımından fayda mütalâa ettiğimiz için geri almış durumdayız. O itibarla meseleyi böyle bir mantık düzeni içerisinde başka istikamette va'zetmeye zannediyorum ki, durum müsait değildir.

Bu 38 sayılı Tedbirler Kanununun kaldırılması halinde, Siyasi Partiler Kanununun bâzı maddeleriyle, tahsisan 102 ve 103 ncü maddeleriyle bâzı çelişmelerin mevcudolduğu bir vâkıadır. «Bir taraftan ceza müeyyideleri kalkıyor, bir taraftan siyasi partilerin riayete mecbur olduğu esaslar devam ediyor» şeklinde meseleyi münakaşaya tâbi tutmak mümkündür. Ama bizim Siyasi Partiler Kanununda bir çalışmamız vardır, bir hazırlığımız vardır. Aslında Siyasi Partiler Kanununun muhtelif maddelerinde üzerinde durulacak noktalar, konular vardır. Binaenaleyh, bu kısımdaki endişeleri, aslında bu kanunla mukayese edildiği zaman varit görmekle beraber, Siyasi Partiler Kanununun tüm halinde ele alınması suretiyle, muhtelif maddeleri arasındaki münasebet ve ahenk de ihlâl edilmemek kayıt ve şartiyle bir tetkike tabi tutmak ve bunu huzurunuza böyle kül halinde getirmek düşüncesindeyiz. Bu itibarla meseleyi biz böyle bir ayırıma tabi tutmuş idik,. Şüphesiz Yüksek Heyetiniz takdir edecektir.

Muhterem arkadaşlarım, özet olarak sizlere arz etmek istediğim şeyleri vaktinizi almamaya çalışarak arz ve ifade etmiş bulunuyorum. Bu kanunun kaldırılmasında bugün için, bugünün şartları bakımından fayda mütalâa etmekteyiz, takdir Yüce Heyetinizindir. Hürmetlerimi takdim ederim.

BAŞKAN — Sayın Bakan, müsaade ederseniz Sayın Tahtakılıç sual soracaklar.

Buyurun, Sayın Tahtakılıç, sualinizi sorun, efendim.

AHMET TAHTAKILIÇ (İstanbul) — Efendim, Sayın Reşit Ülker arkadaşımız bir noktaya temas ettiler. Sayın Bakanın verdiği izahat tatmin etmedi. Bakanlık Anayasa nizamını koruma kanunu tasarısını geri almıştır. Bu tasarı ne bir defa daha gelecek, ne de bu devrede müzakere edilip kabul edilecektir. Bunu herkes biliyor. Bugün burada müzakere edilen kanun tasarıyla geri alınan kanun tasarısının irtibatı vardır. Bu kanunla kaldırılan bir maddenin yerini dolduracak 2 nci maddenin esbabı mucibesi muallâkta kalmıştır. Hükümet bizi tatmin etsin, bir boşluk olmadığını ifade etsin ve reyimizi ona göre kullanalım.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Bakan.

ADALET BAKANI HASAN DİNÇER (Devamla) — Efendim, zannediyorum ki, bu sualin cevabını çok vazıh olarak verdim. Ama Sayın Tahtakılıç arkadaşım tatmin edilmemiş olabilir. İnsanları kolay tatmin etmenin de mümkün olmadığı meydanda.

Aslında bizim 38 sayılı Kanundan Anayasa Nizamı tasarısına aktardığımız bir tek madde vardır. O da Demokratik Cumhuriyette yürümiyeceğine, geçmiyeceğine dair olan faaliyetleri önliyen maddedir. Anayasa Nizamı tasarısında mahfuz tutmak istediğimiz ve diğer siyasi partilerin de iştirakini arzu ettiğimiz anahedefler var. İşte bu, anahedeflerden birisidir. 38 sayılı Kanunun kaldırılması halinde, bilhassa bu 2 nci maddenin yerini doldurcak tasarının gelmiyeceği fikri sabitinden hareket edince, kendlierini ikna etmeye imkân yok. Bir Hükümetin Başbakanı bir kanunun niçin geri alındığını izah ettikten ve bir Hükümetin Adalet Bakanı bu izahı az evvel huzurunuzda tekrar ettikten sonra, Sayın Tahtakılıç kalkar «Herkes biliyor ki, bu kanun ne gelecektir, ne çıkacaktır.» derse,, «Bu meselede beni ikna etsin» derse, ikna metodlarını, köprüleri peşinen atıyor, «Gel bana doğru gel, bu sahili geç» diyor. Geçmemize imkân yok. Binaenaleyh, bir şeyi olduğu gibi kabul etmek lâzım.

«Bu memleketin bütünlüğünü bozmaya, millî bütünlüğümüzü bozmaya mâtuf olan fiil ve hareketleri önliyecek tedbirleri getirdik, getireceğiz; söylentileri, münakaşaları değerlendireceğiz.» diyoruz. Münakaşaları değerlendirmeden, mesele illâ böyle çıkacak diye bir iddianın içerisinde olmadığımızı ifade ediyoruz. «Bu münakaşaları burada da yapabiliriz, fakat zaman kaybetmiyelim, münakaşaları değerlendirmek suretiyle getirelim» diyoruz. Söylenenlere kıymet verme temayülünde, arzusunda ve kararında olduğumuzu söylüyoruz. Ama muayyen prensipleri de ortaya atıyoruz, ve diyoruz ki, «Türk Milletinin bütünlüğünü tahribe mâtuf olan faaliyetleri önleme prensibi mahfuz tutuyoruz ve demokratik Cumhuriyeti tahribe, ortadan

kaldırmaya mâtuf olan fiillere karşı prensipleri mahfuz tutuyoruz.» diyoruz. Bunları mahfuz tutmak suretiyle, «Hürriyetlerin özünü zedelemek şartiyle meselelerimizi, söylenmiş olanları da değerlendirmek suretiyle, münakaşaları da değerlendirmek suretiyle ele alıp getireceğiz.» diyoruz.

Binaenaleyh meseleyi, «Artık bir daha gelmiyecektir, bunu herkes biliyor» şeklinde vaz'ettikten sonra; «Hükümet beni tatmin etsin» derse Sayın Tahtakılıç, hakikaten tatmin etmek güçtür. Müsaade etsinler de bir defa bu prensiplerin mahfuz tutulması suretiyle bu tasarının getirilmesi mevzuunda bizi bir defa teşvik etsinler, bu sözümüzde inancı ifade etsinler, ondan sonra müşkül halledilmiş olacaktır.

Biz şu inançtayız ki, demokratik Cumhuriyetin dışında bir rejimin bu memlekette yerleşmesi, bu memleketin âli menfaatlerine hiçbir zaman uymamaktadır, bu milletin menfaatlerine uymamaktadır, bu milletin karakterine uymamaktadır ve bunun heveslilerini mutlaka hüsrana mahkûm etmek için iktidar olarak da, muhalefet olarak da elbirliği yapmamız lâzımdır. Bu kanaati izhar ediyoruz. Bu kadar açık konuşmuş olmamıza rağmen artık, «Tasarı hiçbir zaman gelmiyecektir, bunu cümleâlem biliyor.» şeklinde vaz'etmenin gerçeklerle irtibatı olduğunu ben sanmıyorum.

AHMET TAHTAKILIÇ (İstanbul) — Teşekkür ederim, Sayın Bakan. Söz hakkım mahfuzdur.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, kifayet önergeleri vardır. Sayın Bakandan sonra sırada olan arkadaşıma son sözü vereceğim. Ondan sonra kifayet işlemini yapacağım.

Sıra Sayın Gürer'indir. Buyurun, efendim.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri;

Yüce Meclisiniz bugün siyasi edebiyatımıza Tedbirler Kanunu diye geçmiş olan ve hakikaten hürriyetleri kısıtlıyan yönü değerli basında olsun, umumi efkârda olsun, hattâ kahve köşelerinde olsun daima «Tedbirler Kanununu olmasaydı şu şekilde görüşecektik, bu şekilde görüşecektik.» diye belirtilen bir kanunu kaldıracak tasarıyı görüşüyor.

1962 senesinde çıkmış olan bu kanun o günkü intikali sağlamak ve dolayısiyle geçmiş bir devri, yani 1950 ilâ 1960 arasında iktidar yapmış olan Demokrat Partiyi övenleri ve 1962 senesindeki mevcut idareyi yeren, kınayanları suçlıyan bir kanun olarak getirilmiş idi. İşte bugün Yüksek Meclisiniz, böyle geçici bir kanunu, artık demokrasimizin tekâmül içine girmesi ve hürriyetlerin tam rayına oturması gerçeğinden hareketle lüzumlu kalmadığına inanarak kaldırılması babındaki tasarıyı görüşüyor. Benden evvel görüşmüş olan bütün arkadaşların 38 sayılı «Demokles'in kılıcı» olan bu Tedbirler Kanunu üzerinde yaptıkları konuşmaları şahsım adına büyük takdirle karşılamaktayım.

Görüşüm odur ki, hakikaten bu kanun gayet yerindedir. Memleketimizde Tedbirler Kanunu bugün türlü vesilelerle değerli basın mensuplarını muztar halde bırakmıştır. En ufak hareketleri büyük suçlar gibi gösterip onları bulundukları hapishane köşelerinden kurtaracak ve bu hususta artık geçmiş bir devri övmek değil, geçen mevcut nizamı da yeren bir durum değil, ufak tefek esintileri zamanın anlayışına göre değil, hürriyetler zaviyesinden bize tam bağımsızlık, hürriyet, eşitlik sağladığı için bu kanunun lehindeyim, muhterem arkadaşlarım.

Muhterem arkadaşlarım, bu kanunun çıkarılış sebebi, bir zaruretin ifadesi olduğu söylenmekteydi. O gün hasbel kader biz bu kanuna da karşı idik. Ama Yüksek Parlâmentonun verdiği karar bu vaziyette olduğu için kabule iktiran etmişti. Bugün, o günkü söylediklerimizin tahakkukunu görmek ve artık Türkiye'de demokrasinin, demokratik parlâmanter rejimin tam rayına oturduğunu ihsas etmek bizi büyük bahtiyarlığa gark etmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, zaruretlerin kanunu olduğu iddia edilen bu kanunun kalkması ve artık 38 sayılı Tedbirler Kanununun ufuktan kaybolması kâfi değildir. Biliyorsunuz ki, Sayın Adalet Bakanımızın da biraz evvel dediği gibi, bir kanun tekniği olarak, bu kanun kalktıktan sonra af da içinde mündemiçtir. Sayın Adalet Bakanı Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi muvacehesinde ayrıyeten Anayasa Komisyonunun değiştirişindeki 3 ncü maddeye lüzum olmadığını ve dolayısiyle kendi getirdikleri kanunun aynen kabul edilmesini Yüksek Heyetinizden istirham ettiler.

Muhterem arkadaşlarım, şahsi görüşüm odur ki, bugün yalnız 38 sayılı Tedbirler Kanununun

kalkması kâfi değildir. Biraz evvel bu kürsüden görüşmüş olan İşçi Partisinin sözcüsü arkadaşım, bizlere, bu kanunu kaldırdığınız takdirde Anayasa nizamına bundan sonra daha çok hücum edileceğini ve dolayısiyle Adalet Partisinin âdeta bunu bir seçim sloganı yaparak, her bakımdan kendisini bunun altına sığındırmak suretiyle bir seçim kampanyasına gireceğini söylediler.

Muhterem arkadaşlarım; Anayasa Allah yapısı değildir. Yine Anayasa maddeleri arasında Anayasanın nasıl değiştirileceği ve Yüksek Meclisinizin üçte iki ekseriyeti bulunduğu zaman nelere kaadir olduğu keza o Anayasada derpiş edilmiştir. Onun için, «Anayasaya tecavüz edeceksiniz» demek veyahut «Anayasayı değiştireceksiniz» demek kendi kendini inkâr etmek demektir. Bakınız, Yüksek Meclisinize bu kanun vesilesiyle; kanun maddelerine teknik yönden girmese bile, şunu temenni yönünden arz etmek istiyorum, Sayın Adalet Bakanından en kısa zamanda bu Mecliste arkadaşlarımın hazırlamış olduğu ve benim de tahtında imzam bulunan teklifi huzurunuza getirmesini temenni ederim. Madem ki, artık siyasi ortam müsaittir, madem ki, yaraları sarmaktayız ve Türkiye'de hakikaten bir tarafta siyasi haktan mahrum, buna karşılık diğer tarafta siyasi hakları olan ayrıcalı kişiler yaratmamak istiyorsak, artık geçmiş siyasilerin affını da çıkarmamız lâzımdır muhterem arkadaşlarım. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar). Çünkü, attığım imzaların altında gördüğüm diğer imza adedi yekûnu işte, Anayasanın öngördüğü aded yekûnuna yaklaşmış veyahut yaklaşmaktadır. Binaenaleyh böyle bir teklif geldiği zaman, Türkiye'nin ufkuna kara bulutları yaymak değil, fikirlerle mücadele etmek suretiyle Türkiye'yi huzura kavuşturmak icabeder. Bunları söylerken hiçbir zaman bir siyasi spekülâsyon yapmıyorum; madem ki, şu kanunun esbabı mucibesinde gösterilen siyasi ortam mevcuttur, siyasi affın da artık zamanının geldiğini ve dolayısiyle Türkiye'yi tam bir huzura kavuşturmamızın gerektiğini Yüce Meclisinize arz eder, bu kanunun çıkması dolayısiyle bunu hazırlıyan arkadaşlarıma huzurunuzda teşekkür ederken Yüce Heyetinizi hürmetlerimle selâmlarım. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar.)

BAŞKAN — Kifayet önergelerini okutuyorum :

Sayın Başkanlığa

Altı kişi konuşmuştur, tasarının tümü hakkındaki görüşmelerin kifayetini arz ve teklif ederim, saygılarımla.

Erzurum Milletvekili
Nihat Pasinli

Yüksek Başkanlığa

Konu aydınlanmıştır, yeterliğin oylanmasını arz ve teklif ederim.

Artvin Milletvekili
Mustafa Rona

BAŞKAN — Sayın Ahmet Tahtakılıç, kifayet aleyhinde buyurun.

AHMET TAHTAKILIÇ (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem milletvekili arkadaşlarım,

Bir kanunu kaldırıyoruz. Bu kanunun kalkmasında ben de olumlu kanaat sahibiyim, oy sahibiyim, fakat kanun görüşülürken, kanunun aydınlanmayan noktaları ortaya çıktı. Halbuki, şimdiki yeterlik önergesi kabul edilirse bunları kabul edilirse bunları aydınlatmak imkânı kalmayacaktır, birtakım meseleler muallâkta kalacaktır.

Sayın Adalet Bakanı sualimi lüzumsuz gördü ve hattâ hırçınlıkla karşıladı ve güzel bir rejim dersi de verdi. Bu rejim mektebinde beraber saç ağarttık. Bilmiyorum, ben rejimin bütün temel fikirlerinde hâlâ sebat ediyorum, tahmin ederim ki, kendisi de sebat etmektedir.

Muhterem arkadaşlar,

Mevzu gayet aşikâr. Devlet işi evvelâ ciddiyet ister. Kanunlar kemaliyle çıkmak mecburiyetindedir. Bir Hükümet geliyor, diyor ki; «Falan kanunu kaldırın» Meclis, «Ben bunun kalkmasına taraftarım» diyor. Meclis de bu kanaatte. Ancak, «Ben bu kanunu kaldırıyorum, çünkü başka bir kanun teklifim var, o teklifim bunun boşluklarını dolduruyor» deniliyor. Evvelâ, hiçbir gerekçe, kendisinden evvel çıkmıyacak bir tasarıya böyle âtıfta bulunamaz Parlâmento ciddiyeti içerisinde. Çıkmazsa ne yapacağız? Hükümet hâlâ, «Boşluk var» diyor. Bize ders veriyor, «Rejimin bütünlüğünü, memleketin bütünlüğünü korumaya dair maddeye ihtiyaç var» diyor. Çıkmazsa ne yapacağız? Hükümet geldi burada beyanda bulundu. Hükü-

met bir açıklama yapmak mecburiyetindedir. Bize kalkıp diyecek ki, «O kanun çıkmasa da bu kanunun kalkmasında hiçbir mahzur yoktur» Hükümet mesuliyeti bunu icabettirir.

Arkadaşlar, bunu yapmadığımız takdirde, bu gerekçe ile bu maddeyi kabul ettiğimiz takdirde, o, Anayasa nizamını koruma tasarısı her hangi bir sebeple, (parlömanterler acele edebilir, Meclis tatile gidebilir veya Bakanlıkta şimdi lûtfettikleri soğukkanlı tetkikler uzun sürebilir) bu devreye yetişmemiş olabilir. Hükümet bu vaziyette mesuliyetle karşı karşıyadır, çıkıp söylemek mecburiyetindedir. Benim, Bakandan ricam; diyecek ki, «Bu kanun çıksa da çıkmasa da, bu kanunun kalkmasından mütevellit Anayasa nizamımıza gelecek hiçbir tehlike yoktur.

Bunlar aydınlanmadan bir kifayet önergesi ile meseleyi kapamak mümkün değil.

Arkadaşlar; ilk sırada benim. Altı kişiden evvel söz almak hakkı mümkün olmuyor. Sizlerden ricam, bir gün 1946 ilâ 1950 arasında Sayın İnönü'ye ifade etmiştim, «Bir gün ekalliyette kalırsınız, ondan sonra bu sistemlerin cezasını görürsünüz» demiştim. Her iş acele, her iş kifayeti müzakere takriri ile halledilmez arkadaşlarım. Şu parlömanter nizama inanıyorsak, bu parlömanter nizam anlayışında Sayın Bakanla berabersek, müsaade edin de hepimiz fikirlerimizi söylemek imkânını bulalım.

Takdir milletvekillerinindir, hepinizi saygıyla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri; kifayet önergelerini okuttum, kifayet aleyhine de bir arkadaşımıza söz verdim. Şimdi kifayeti oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kifayet önergesi kabul edilmiştir.

Bu kanun tasarısının maddelerine geçilmesi hususunu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Raporda ivedilik teklifi vardır. İvedilikle görüşülmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, «Konuşulmakta olan tasarının maddelerinin müzakeresinin onar dakika ile tahdidini arz ve teklif ederim» diye İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Gürpınar'ın bir önergesi var. Bu önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum :

Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında Kanun

Madde 1. — 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı; Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında Kanun, yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Efendim, bu maddeyle ilgili iki önerge var, okutacağım, söz istiyen arkadaşlarıma bilâhara söz vereceğim.

Sayın Başkanlığa

Tasarıdaki 1 nci maddenin Anayasa Komisyonunun 2 nci maddesinin kabulünü arz ve teklif ederim.

Eskişehir Milletvekili
Aziz Zeytinoğlu

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

1. Tedbirler Kanunu gereğince mahkûm olmuş olup cezaları infaz edilmekte olan suçluların affını,

2. Tedbirler Kanunu hükümlerine muvazi olarak Siyasi Partiler Kanununda yer alan hükümlerin ilga edilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Ordu Milletvekili
Ata Bodur

BAŞKAN — Şimdi, bu önergenin sahibi Sayın Ata Bodur iki hususu teklif ediyor. Birisi, Tedbirler Kanunu gereğince mahkûm olmuş olup cezaları infaz edilmekte olan suçluların affıdır.

Sayın Bakan izahları sırasında, «Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesinde bu husus halledilmiştir» diye beyanda bulundular, doğrudur. Bilhassa hukukçu arkadaşlarımız bunu bilir. Kanun bunu hüküm altına aldığına göre, bu hususu bir teklif olarak tasvibe sunmayı lüzumsuz addediyorum.

2 nci maddeye gelince; «Tedbirler Kanunun hükümlerine muvazi olarak Siyasi Partiler Kanununda yer alan hükümlerin ilga edilmesini arz ve teklif ederim» diyor.

Bu bir yeni kanun teklifidir veya bir kanun tasarısı meselesidir; bunu da Meclisin tasvibine sunmak lüzumunu görmüyorum. Sayın Hükümet veya sayın bir üye böyle bir tasarı veya teklif getirebilir. Arz ederim.

Daha evvel okuttuğum önerge, Sayın Zeytinoğlu'nun önergesi, «Anayasa Komisyonunun 2 nci madde şeklinde dercettiği husus 1 nci madde olarak müzakere edilsin» diyor. Bu bir tadil teklifi değildir. 1 nci maddenin hangisi olduğu hususu evvelâ tesbit edilsin ki, müzakereyi açabileyim.

Şimdi, ilk okuttuğum önergede Sayın Zeytinoğlu, Anayasa Komisyonunun 2 nci madde diye tedvin ettiği maddeyi 1 nci madde olarak, bu kanun tasarısının 1 nci maddesi olarak müzakere edelim derler.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz kısaca açıklıyayım?

BAŞKAN — Buyurun efendim, çok kısa olmak kaydı ile lûtfen.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Hükümetin teklif ettiği metin ile bir kanunun ilgası tasarısı geliyor, ama, bunun neticeleri nedir, malûm değil; yalnız kanun ortalıktan kalkıyor. Halbuki biraz evvel konuşan arkadaşlarımız bu kanunun muvakkat bir zaman için kabul edildiğini ifade ettiler ki, ben de hatırlıyorum, 1 nci devrede, o zamanın, bilhassa Demokrat Partinin, ihtilâl sonrası, Demokrat Partinin aleyhinde konuşulmaması için bilhassa gelmişti bu kanun, ona rey verenlerin bir kısmı aleyhte konuşmaması için gelmişti, fakat maalesef aksi cereyan etti. Binaenaleyh, zaman da geçtiğine göre Hükümet bu kanunu kaldırıyor. Ama neticeleri?...

Şimdi, bu kanunla mahkûm olanlar, bugün hapisane köşelerinde yatanlar ne olacak? Maddi, mânevi mağdur olmuş insanlar ne olacak? Adalet Komisyonu, tasarısının 1 nci maddesini kabul ediyor. Ancak, Hükümet teklifinin 1 nci maddesinde netayiç yok. Anayasa Komisyonunun değiştirişinde, bu, 2 nci madde olarak yer almış; 1 nci maddeyi aynen kabul ediyor, 2 nci madde ile de; «Hüküm verilmiş olanların cezaları bütün neticeleri ile affedilmiştir» diyor. Binaenaleyh, Adalet Komisyonunun görüştüğümüz teklifinin 1 nci maddesini bu 2 nci maddeyi kapsıyacak şekilde yaparsak, Hükümet tasarısı ile beraber bendenizin teklif ettiği şekilde «Netayici ile yürürlükten kaldırılmıştır» dersek her ikisi de bu kapsama girmiş oluyor.

Bunun için söz almış bulunuyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Efendim, sayın komisyondan bu önergeye şu izahın da ışığı altında katılıp katılmadığını soruyorum?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Sayın Başkanım, Sayın Adalet Bakanımızın ifade buyurduğu gibi, gerek hukuk prensipleri bakımından, gerekse bu prensiplere göre hazırlanmış bulunan, mânasını almış bulunan Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesinin sarahati muvacehesinde bu 2 nci maddenin tasarıya ilâve edilmesine lüzum görülmemiştir.

Aynı mevzuda Ata Bodur tarafından verilen teklif, Yüksek Başkanlığınızca bu şekilde izah edilmek suretiyle oylanmaya lüzum hissedilmemiştir. Sayın Aziz Zeytinoğlu'nun endişesi vârit değildir. Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi muvacehesinde takip altında bulunanların takibatı sona erebileceği gibi, halen mahkûm edilmiş, cezası infaz edilmekte bulunan şahısların dahi cezasının infazına son verilecektir. Bu itibarla haşivdir, katılmıyoruz efendim.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Önergemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Geriverilmiştir efendim.

1 nci maddeyi okutuyorum :

(1 nci madde tekrar okundu.)

BAŞKAN — Sayın Coşkun Kırca, Güven Partisi Grupu adına buyurun.

Sayın Nihat Diler, Grup adına mı söz istiyorsunuz?

NİHAT DİLER (Erzurum) — Şahsım adına.

BAŞKAN — Şahsınız adına.

Sayın Çelikbaş ve Sayın Celâl Nuri Koç da söz istemişlerdir.

Buyurun, Sayın Kırca.

G. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım;

Şu sırada ilga edilmesi söz konusu olan 38 sayılı Kanunun çıkarıldığı zamanki şartları insafla hatırlıyan arkadaşlarımızın hepsi, bu kanunun tatbikatında bilâhara rastlandığı aşikâr olan ve önemsiz denmesi mümkün olmıyan aksaklıklar bir yana, bu kanunu teklif eden parti liderlerinin o zamanın şartları içerisinde tamamiyle haksız olduklarını söylemeye imkân yoktur, ve burada söylenen bâzı sözlere rağmen, o zaman her birimizin içinde bulunduğumuz partilerin liderleri, sanıyorum ki, bu kanunun altına imzalarını inanarak atmışlardır.

Güven Partisi Grupu, üzerinde durduğumuz konuda, demokratik Anayasa düzenimiz açısından ciddî bir tehlikenin mevcudolduğu inancında değildir. Bu inançladır ki, Grupumuz Türkiye'de geçmiş hâdiselerde haksızlık ve haklılık payının münakaşasını soğukkanlı bir tarzda tarihe terk etmeyi ve vatandaşlar arasında da siyasi haklara sahibolanlar veya olmıyanlar tefrikini külliyen kaldırmanın zamanı geldiğine inanmaktadır.

Grupumuz şunu da müdriktir ki, Anayasamızın bu kanunla ilga edilmiyecek olan, (Hükümetin gerekçesinde belirtildiği gibi) ve ilgası esasen söz konusu olamıyacak bulunan meşruluk temeline vâki olabilecek tecavüzler yoliyle Anayasamızın demokratik düzeninin ve Anayasa kurumlarımızın ortadan kaldırılması için girişilebilecek eylemlere karşı, Türk Ceza Kanununun umumi hükümleri içerisinde, esasen bu meşruluk temelini bu anlam içerisinde koruyucu hükümlerin mevcudolduğu kanaatindedir.

Yalnız, 1 nci madde vesilesiyle söz alırken, muhterem arkadaşlarımın, burada başka bir grup adına söylenmiş olan bâzı sözlere ve yapılmış olan bâzı tekliflere dikkatlerini çekerek, acaba, kanunun tamamını kaldırırken, bir oyuna gelmiş olup olmıyacağımız hususuna dikkatini çekmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım;

Önümüzdeki kanun tasarısı ve müzakere ettiğimiz komisyon metni 38 sayılı Kanunun tamamının ilgasına mütaalliktir. Oysa ki, 38 sayılı Kanunun bir 2 nci maddesi vardır ve biraz evvel Sayın Adalet Bakanı burada Hükümet adına; biraz evvel Sayın Başbakanın bir tezkeresi ile geri alınan, ama üzerinde çalışma için geri alındığı söylenen Anayasa nizamını koruma tasarısında esasen bu 2 nci maddenin yer aldığını söylemişlerdi.

Hemen belirteyim ki, şimdi okuyacağım bu 2 nci maddenin çıkarılması, biraz sonra arz edeceğim gerekçelerle grupumuz açısından rejim bakımından, cezai müeyyideler bakımından bir boşluk getirecektir. Neyi ilga ettiğimizi iyi bilerek çalışalım.

Nedir bu 2 nci madde? «Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa ile tesbit edilmiş temel vasfı olan insan hak ve hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı söz, yazı, haber, hâvadis, resim, karikatür ve sair vasıta ve suretlerle zedelemeye veya tehlikeye düşürmeye mâtuf olarak kötüliyenler veya bu nizamın Türkiye'de yürütülemiyeceği yolunda propaganda yapanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde 1 nci maddede yazılı cezalar uygulanır.»

Muhterem arkadaşlarım;

Anayasanın meşruluk temeli kimsenin kaldıramıyacağı ölçüde Anayasanın temelinde yatmaktadır. O meşruluk temelinin getirdiği Anayasa nizamı etrafında herkes birleşmektedir. Ancak, budur ki bize geçmişi bir tarafa bırakıp, gözlerimizi ileriye doğru bakmaya bizi sevk etse gerektir. Yalnız, ileriye doğru baktığımız zaman, demokratik Anayasa nizamının, bugün, işte biraz evvel okuduğum bu 2 nci madde kapsamına giren suçları işlemekte temerrüt sahibi belli birtakım gruplar tarafından tehlike altında tutulduğunu hepimiz biliyoruz. Eğer bilmiyor idiysek, Muhterem Hükümet niçin Anayasa nizamını koruma kanun tasarısını getirdi ve bunu geri alırken: «Bunu biz yeniden getireceğiz, bunun üzerinde incelemek için, üstünde durmak için, tenkidleri kaale almak için geri aldık» dedi?

Muhterem arkadaşlarım;

Türkiye'de, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa ile tesbit edilmiş temel vasfı olan insan hak ve hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı; böyle bir nizam Türkiye'de yürümez diye zedelemeye ve kötülemeye çalışan çevreler hangileridir? Bu çevreler başlıca komünist çevreler. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri) Açıktan komünizm propagandası yapamıyacak olanlar, Türkiye'de, hattâ bilimsel sanılan ve bilimsel danışma kurullarına bu vesile ile girmelerine vesile teşkil eden kitaplarında dahi, «Türkiye'de genel oydan çıkabilecek neticeler hiçbir zaman Türkiye'de gerekli ıslâhatın yapılmasına meydan verir mahiyette değildir» diyebilecek kadar demokratik nizamın altına bomba koymak hevesi içindedirler.

Şu halde muhterem arkadaşlarım; 38 sayılı Kanun aleyhinde çeşitli sözler söylenmiştir; 38 sayılı Kanun; Tedbirler Kanunu, Tedbirler Kanunu, Tedbirler Kanunu... Milletimizin bir çevresinde, hele inançsız bâzı ağızlar tarafından «Bu kanun muvakkattır, aslında bunu getir-

mek istemezdik» gibi ifade edildiği zamandır ki, asıl, elbette ki milletin kendi vicdanı içinde zedelendiği kanısında olan bir büyük kısmında bu kanun bir mânevi rahatsızlık yaratacaktır, ama bu mânevi rahatsızlığın tesirlerini silmeyi aslâ aceleye getirmiyelim. Bunu silmekte mutabıkız, ama bunu silerken, bu kanunun 2 nci maddesi ile getirilmiş olan ve Hükümetin üzerinde mutabık olduğunu söylediği, mutabık olduğu, getirdiği ve şimdi geri aldığı Anayasa nizamını koruma kanun tasarısına eklemekle sabit olan bir hükmü kaldırmak suretiyle, hele seçimler sırasında birtakım aşırı sol çevrelere; «Ne olacak bu seçimler, bu seçimlere ne lüzum var? Bu halk zaten kendisini doğruya götürecek olan, iyiye götürecek olanları seçmesini dahi bilmiyor» demek propagandasını vermekte niçin istical ediyorsun? Eğer, komünizm propagandasını bu memlekette önliyeceksek, bu 2 nci maddeyi burada muhafaza etmeye mecburuz.

Şimdi kaldıralım, sonra getirelim... Ne zaman? Biraz evvel yaptığım incelemede, bu konuda 10 tane takibat olduğunu öğrendim. Bu konuda 10 tane takibat var ise, niçin bu kimseleri, demokratik nizamın altına bomba koymak suçundan takibat altında olan bu kimseleri tamamiyle istediklerini yapmakta serbest bırakalım?

Unutmıyalım arkadaşlar; Türkiye'de komünizm propagandası gitgide, ciddiyetle tetkik edildiği zaman, başka memleketlerdeki seyrinin dışında, Türkiye'nin sosyolojik icaplarına uygun bir tarzda bürokratik bir ihtilâlin esaslarını hazırlama yolundadır. Bunun aksi fikir de olduğunu zaman zaman söylemiş olanlar dahi, davranışlariyle, hattâ sözleriyle yavaş yavaş bu pek tehlikeli, memleketimizin tarihi ve sosyolojik bünyesine uygun olduğu için katmerli derecede tehlikeli bu teze yaklaşmaktadırlar. İşte bu tezin mensuplarıdır ki, açıktan komünizm propagandası yaparak değil, ama, «Bu memlekette halk kendisini doğru yola, iyiye götürecek olanları seçmesini bilmiyor» dan başlayıp, Türkiye'de demokratik rejimin yürümediği, yürüyemiyeceği, demokratik rejimin Türkiye'ye göre bir rejim olmadığı kanaatini yaymaya çalışarak, bu melhuz propagandaya girişeceklerdir.

Sizlerden istirham ediyorum; 2 nci maddeyi burada muhafaza ediniz ve 2 nci maddenin işlemesine imkân verecek olan hükümleri de muhafaza ediniz.

Meseleleri birbirinden tefrik edemiyecek kadar aceleliğin ve hissiliğin içine düşmiyelim. Bundan hepimiz zarar görürüz. Bundan demokratik rejim, bundan Anayasa nizamı zarar görür.

BAŞKAN — Sayın Kırca; bir dakikanız kaldı, efendim.

G. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (Devamla) — Bitiriyorum efendim.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu itibarla bir takrir takdim ediyoruz. Birinci maddenin altına «Yukardaki fıkrada yazılı kanunun 1 nci maddesinin son cümlesi, 2 nci, 5 nci ilâ 9 ncu maddeleri aynı fıkra hükmünden müstesnadır» demek suretiyle, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa ile tesbit edilmiş temel vasfı olan insan hak ve hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı söz, yazı, haber, havadis, resim karikatür veya sair vasıta ve suretlerle zedelemeye veya tehlikeye düşürmeye mâtuf olarak kötüliyenler veya bu nizamın Türkiye'de yürütülemiyeceği yolunda propaganda yapanlar hakkında fiilleri, daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bir yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezası vermek imkânı mevzuatımızda devam etmiş olacaktır. Buna ihtiyacımız vardır. Buna ihtiyacımızın olduğu Hükümetin sevk ettiği, geri aldığı ve aynı hükmü ihtiva etmesi şartı ile tekrar geri göndereceğini biraz evvel burada Sayın Adalet Bakanının ağzından ifade ettiği hükümle de ilgilidir. Bu hükmün, muvakkat bir zaman için dahi olsa, hukuki hayatımızda ömrünü yitirmesine müsaade etmeyiniz. Bu hükmü devam ettiriniz, muhterem arkadaşlar.

Şunu da söyliyeyim; elbetteki bu kanun bir af kanunu değildir. Bu kanun çıktığı zaman suç olmaktan çıkacak fiillerden dolayı mahkûm edilmiş olanlar elbetteki serbest bırakılacak, mahkûmiyetlerinin bütün neticeleri ortadan kalkacak ve elbetteki her türlü takibat bu konuda duracaktır, ama sanki bu kanun bir af kanunu imiş gibi, memleketimizde Anayasa dışı her çeşit cereyanın, propagandasını başta aşırı

sol propagandası olmak üzere yapan kimseleri dahi, bir çeşit iktidar partisi ile pazarlığa girme hevesi içersinde serbest bıraktırmak ve bütün bunların zehirleyici propagandalarına, başta Türk gençliği olmak üzere Türk Milletini hedef tutma oyununa da bu Meclisin aslâ gelmiyeceğinden Güven Partisi Grupu emin bulunmaktadır.

Teşekkür ederim efendim. (Güven Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Arkadaşlar, tesbit edebildiğim söz sırasını arz ediyorum:

Sayın Kırca konuştu. Ondan sonra grup adına söz istiyenler, Sayın Cevat Önder, Adalet Partisi Grupu adına, Nihat Diler, Yeni Türkiye Partisi Grupu adına.

Şahsı adına söz sırası; Sayın Ali Cüceoğlu, Sayın Aziz Zeytinoğlu, Sayın Fethi Çelikbaş, Sayın Celâl Nuri Koç, Sayın Faik Kırbaşlı, Sayın Kemal Çetinsoy, Sayın Feyyaz Köksal, Sayın Reşit Ülker, Sayın Turhan Dilligil.

Sayın Cevat Önder, A. P. Grupu adına, buyurun efendim.

KEMAL ÇETİNSOY (Adana) — Bu ne yahu, hep grup, hep grup! Bizim de söyliyecek fikirlerimiz var, buraya susmaya mı geldik

BAŞKAN — Sayın Kemal Çetinsoy, istirham ediyorum efendim, kendi parti grupunuz adına idarecilerinizin bir arkadaşınıza verdiği vazifeyi burada değil, kendi grupunuzda hallediniz. Meclisin sükûnetini ihlâl etmeye hakkınız yok.

A. P. GRUPU ADINA CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

38 sayılı Kanunun ısdarında büyük emeği geçen Sayın Coşkun Kırca arkadaşım, bu kanun ilgası münasebetiyle fikirlerini serdettiler; bilhassa 38 sayılı Kanunun 2 nci maddesi üzerinde durdular. Cidden 2 nci madde entresan bir maddedir. 2 nci maddeyi yürekten tasvibetmiyen ve bunun işlemesini istemiyen tek bir şahıs tasavvur olunamaz; yeter ki, bu şahıs demokratik rejime inanmış olsun. Cidden demokratik rejime inanmıyanlar, Türkiye'de demokratik rejimi yıkmak için her vesileye başvuranlar bu 2 nci maddenin şüphesiz aleyhinde olacaklardır.

2 nci maddeyi Sayın Kırca arkadaşım okuduğu için bendeniz tekrarlamıyacağım. A. P. Grupu ikinci maddenin temel fikriyle mutabıktır. Ancak bir husus ta şudur ki, 2 nci madde lâyıkı veçhile işlememiş vaziyettedir. İşte bunun işlemesi için gerekli tedbirler, teklifler Hükümet tarafından ileri sürüldüğü takdirde birtakım ithamlar karşısında kaldığımız ve hattâ engellemelere mâruz kaldığımız da bir hakikattir.

Beri taraftan değerli arkadaşlarım, 2 nci madde kalsın, kanunun diğer hükümleri ilga edilsin fikrini tasvibetmek doğru değildir. Tedbirler Kanunu topyekûn kaldırılmaktadır. Topyekûn kaldırıldığı takdirde, Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesinin nevama af gibi işliyecek maddesi işleme imkânını bulmuş olacaktır.

«2 nci madde ilga edildiği takdirde bir boşluk hâsıl olacak mıdır» endişesi mevcuttur. Kanaatimiz odur ki, Tedbirler Kanunu kalktığı takdirde, 2 nci maddesi de ilga edildiği takdirde, her hangi bir boşluk mevcudolmıyacaktır. Çünkü Türk Ceza Kanununun 2 nci kitabının birinci babının birinci faslında, Devletin arsıulusal şahsiyetine karşı işlenen cürümler tadadedilmiştir. Meşhur 141, 142 nci maddeler mevcuttur. 141 ve 142 nci maddeler, bu ikinci kitabın birinci faslında yer alan hükümler işlediği takdirde Sayın Kırca arkadaşımın beyan etmiş olduğu endişeler vâridolmıyacaktır.

Biz bir hususu burada yine memnuniyetle müşahade etmiş bulunmaktayız. «Nizamı koruma tasarısı» diye adlandırılan tasarı sevk edildiği zaman, bu tasarının ne getirdiğini bilen veya bilmiyen her türlü çevre Hükümete ve grupumuza envai türlü ithamda, iddiada bulundu. Burada memnuniyetle görüyoruz ki, Sayın Kırca arkadaşımız bilhassa Hükümetin bugün geri almış olduğu tasarının içinde bulunan 2 nci maddenin derpiş etmiş olduğu hususların doğruluğuna inanmaktadır ve bunu da dile getirmiştir. Bunu da memnuniyetle müşahade etmiş bulunmaktayız.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Y. T. P. Grupu adına Sayın Nihat Diler, buyurun efendim.

Y. T. P. GRUPU ADINA NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı filler hakkındaki 38 sayılı Kanunun

yürürlükten kaldırılmasına dair 1 nci madde üzerinde Y. T. P. Meclis Grupunun görüşlerini arz edeceğim.

Sayın milletvekilleri;

Bu kanun esas itibariyle siyasi faaliyetleri ve siyasi şahısların faaliyetlerini kısıtlıyan bir kanundur. Bu maksatla getirilmiş idi. Şimdi, verilen izahata göre birinci madde ile bu kanun kaldırılıyor.

Ancak, bu kanundan sonra çıkarılan Partiler Kanunu var. Partiler Kanununun bâzı hükümleri bu kanuna atıf yapmak suretiyle, yine siyasi faaliyetleri ve siyasi şahısların faaliyetlerini kısıtlamış bulunmaktadır. Esasen bu kanunun kaldırılmasının maksadı, siyasi faaliyetlerin bundan sonra normal şartlar altında cereyan edeceği inancına dayanmaktadır. Halbuki, Siyasi Partiler Kanununda cezai müeyyideler bu kanuna atfedilerek mevcudolduğu takdirde, bu kanunun kaldırılmasının hiçbir mânası kalmıyacaktır. Bu itibarla, pratik olarak arzu edilen netice meydana gelmiyecek ve dolayısiyle iltibaslara sebebolacaktır.

Kanaatimiz odur ki, biraz evvel verilmiş olan teklife karşı «Bu yeni bir kanun mevzuudur» diye Başkanlık beyanda bulundular; halbuki, esasen Siyasi Partiler Kanununda bu kanundan mülhem olarak birtakım maddeler kaleme alınmış bulunmaktadır. Eğer Siyasi Partiler Kanununun bu kanuna âtıf yapan cezai hükümleri kaldırılmazsa, bu kanunun ilgasının hiçbir kıymeti kalmıyacaktır, dolayısiyle bir boşluk ortaya çıkacaktır. «Ceza Kanunun 2 nci maddesi burada uygulanacak mıdır, uygulanmıyacak mıdır» keyfiyeti de hukukçular arasında münakaşa konusu olacaktır.

Bu bakımdan Y.T.P. Grupu olarak, hukuk tekniğine aykırı, ileride tatbikatçıları büyük müşkülâtlarla karşı karşıya bırakacak bu durumun önüne geçmek için, Sayın Komisyonun maddeyi geri alıp, Siyasi Partiler Kanununun bu kanuna atıf yapan cezai müeyyidelerinin de kaldırılması yolunda maddenin tashih edilmesini istemekteyiz. Şayet böyle bir taskik yapılırsa grupumuz memnun olacaktır. Zira, ileride meydana gelecek birçok tatbikat güçlükleri önlenecek, dolayısiyle hak, adalet tecelli edecek ve kanun hedefine ulaşacaktır.

Mâruzatım bundan ibarettir, saygılarımı sunarım. (Y.T.P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — G.P. Grupu adına Sayın Coşkun Kırca.

G.P. GRUPU ADINA ÇOŞKUN KIRCA (İstanbul) — Sayın Cevat Önder arkadaşımızın A.P. Grupu adına yaptığı konuşmayı dikkatle dinledim. Ve kendisiyle esasta mutabık olduğumuz neticesine vardım. Yani kendisi; şu kanunda veya bu kanunda, ilgası söz konusu olan 38 sayılı Kanunun 2 nci maddesi hükmünün mevcut bulunması gerektiği kanısındadır, yanılmıyorsam.

Bâzı endişeleri var yalnız. Evvelemirde, yanlış anlamadıysam, dediler ki; «Eğer 38 sayılı Kanunun tamamını kaldırmazsak, o zaman cezaların ve cezaların neticelerinin kalkmasına müteallik Ceza Kanununun 2 nci maddesi hükümleri uygulanmaz»

Bu vârit değildir. 38 sayılı Kanunun kaldırılan hükümleriyle ilgili olarak elbette ki cezalar ve cezaların neticeleri tamamiyle ortadan kalkacaktır. 2 nci maddeyi istisna ederseniz, kaldırılmasından, 2 nci maddesiyle ilgili olarak takibat, ceza ve neticeleri kalkmıyacaktır, ama 1 nci maddeyle ilgili olarak cezalar, cezaların neticeleri ve takibat kalkacaktır. Bu bakımdan her hangi bir endişeye teknik açıdan elbette mahal yoktur.

Yine buyurdular ki, «Ceza Kanunumuzun bâzı umumi hükümleri var» Devletin arsı ulusal şahsiyeti aleyhine işlenen hükümler meyanında buyurdular ve 141 ve 142 nci maddeleri zikrettiler...

Muhterem arkadaşlarım, şunu kendilerine ve bütün Meclise arz etmek isterim ki, 141 ve 142 nci mddelerdeki suç unsurları ile, şimdi ilga edilmemesini talebettiğim 2 nci maddedeki suç unsurları birbirinden farklıdır.

Eğer bir kimse, bir çeşit vesayet havasına bürünerek, paternalist bir zihniyete bürünerek; «Efendim, ben asla komünizm propagandası yapmıyorum» diye yazısının başında üstelik tasrih etse ve arkasından, «Asla komünizmi istemem, asla Türkiye'de konünizm olmasın, karşısındayım, ama Türkiye'de demokratik rejim yürümüyor, Türkiye'yi demokratik rejimle idare etmeye imkân yoktur» dese, bu tarzda yazılan bir yazıyı 141 ve 142 nci maddeler gereğince mahkûm ettiremezsiniz, arkadaşlar, ama

işte asıl komünistlerin bugün üsütnde durdukları propaganda metodu budur. Komünizm daima propaganda taktiklerinde kademeli olarak hareket eder. İlk istedikleri şey, demokratik nizama karşı olan inancın yitirilmesidir. Bir komünist pekâlâ nihai hedefine varmak için; «Ben asla komünist değilim», hattâ, «Komünizmin karşısındayım» diye, hattâ bunların makaleler yazıp neşrettikleri olmuştur; gösterilebilir, ben gösterebilirim sizlere, ama asıl maksatları, siyasi sistemin dayandığı temellere karşı olan inancı ortadan kaldıracaktır. Onun içindir ki, «Bizim, komünizm propagandası yapmak aklımızdan geçmiyor, ya; var gelin görün ki, Türkiye'de demokrasi rejimi yürümüyor» propagandasına bu madde kalktığı takdirde komünistler ve aşırı solcular gerimi vereceklerdir.

141 ve 142 nci maddelerle bu hususu önlemeye imkân yoktur. 141 ve 142 nci maddeler kalksın demiyorum bunu söylerken; 141 ve 142 nci maddeler de bir ihtiyacı karşılıyor, ama 141 ve 142 nci maddelerin önlemediği demokratik Anayasa nizamı aleyhindeki propaganda cürümlerini önliyen bir kapsama sahiptir şimdi ilga edilip edilmemesini müzakere ettiğimiz 38 sayılı Kanunun 2 nci maddesi, muhterem arkadaşlarım.

Denilebilir ki, Ceza Kanununun 146 ncı maddesi.. Muhterem arkadaşlarım, Ceza Kanununun 146 ncı maddesiyle de, burada söz konusu 2 nci madde kapsamına giren suçların hepsini tecrim edemezsiniz. Çünkü 146 ncı maddenin hattâ propagandayı içine alan 2 nci ve 3 ncü fıkraları dahi aslında propagandası yapılacak olan hususun, eylemin cebren işlenecek bir eylem olması noktasına, suç unsuru açısından bağlanır. Halbuki, şimdi kaldırılmamasını savunduğum 38 sayılı Kanunun 2 nci maddesi, demokratik Anayasa nizamının Türkiye'de yürütülemiyeceği propagandasını; bunu cebren kaldıralım demeseler dahi, bu propagandayı tecrim etmektedir, ve işte, eğer bunu kaldırırsanız aşırı sola bu açıdan imkân vermiş olacağız, bunu kapatalım, diyorum.

Bir takrir takdim ediyorum; hulûs ile bu takriri takdim ediyoruz. Bu takriri takdim ederken; artık Türk siyasi hayatında genellikle yerleşmiş olan Anayasanın meşruluk temeli konusunu bir tarafa bırakıyoruz. Bununla ilgili değiliz; bunun yerleşmiş olduğunu ve bunun münakaşalarının artık tarihe bırakılması, tarihçilere bırakılması gerektiği kanaatindeyiz. Yalnız, ilerisi için, «Demokrasi Türkiye'de yürümez» diyenlerin propagandasını kapıyan kapılardan birini, velev yeni bir kanun gelinceye kadar, bir dereceye kadar açık bırakmıyalım, diyoruz.

Yazdığım takrir şudur: ,

«1 nci maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Yukarıdaki fıkrada yazılı kanunun 1 nci maddesinin cezayı gösteren son cümlesi, 2 nci, 5 ilâ 9 ncu maddeler aynı fıkra hükmünden müstesnadır.»

Çünkü, 2 nci madde cezayı göstermiyor, 1 nci maddeye atıf da yapıyor. Binaenaleyh, o cezayı gösteren son cümlesi dışında 1 nci madde hükümleri kalksın.

2 nci madde kalacak. 2 nci maddenin usulen işlemesini temin eden usulî birtakım hükümler var, 5 nci ilâ 9 ncu maddelerde yer alıyor, bunlar da kalsın.

Her halûkârda kanunu bu şekilde çıkartırsanız, muhterem arkadaşlarım, «Demokratik rejim Türkiye'de yürümez, propagandası Türkiye'de yapılmamalıdır, A. P. iktidarı olarak biz, bunun, üzerinde birleşilmesi gereken müşterek noktalardan biri sayıyoruz» dediğiniz zaman, işte bir miyar size... Sizinle bu noktada, yani Türkiye'de demokratik nizam aleyhindeki propagandalar tecrim edilmelidir noktasında, bu konuda ortaya attığınız tezi, ortaya attığınız meydan okuma karşısında sizinle beraber olan kimlerdir, kimler değildir; bütün millet bunu anlamış olur...

Muhterem arkadaşlarım, biz her halûkârda şu kanaatteyiz ki, bu konuda en ufak bir kapıyı açmaya memleketimizin şartları müsait değildir. Anayasanın dayandığı demokratik rejimin Türkiye'de yürümiyeceği tarzındaki her çeşit propagandayı tecrim eden madde burada kalmalıdır. Bunun esasen, «Tedbirler Kanunu» diye senelerden beri yapılan polemiklerin zübdesiyle de hiçbir ilgili yoktur arkadaşlarım.

BAŞKAN — Sayın Ali Cüceoğlu, buyurun efendim.

ALİ CÜCEOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlar,

38 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifinin Anayasa Komisyonundaki müzakeresinde bu hususlara değinmiş bulunmaktayız. Anayasa Komisyonu üyesi olarak da, usul yönünden bâzı hususlara muhalif olduğumu belirtmiş ve bu hususlaki söz hakkımın saklı olduğunu ifade etmiştim.

Kanunun gerekçesine bakıyoruz, aşağı yukarı yirmi, yirmibeş dakikadır tartışması yapılan bir husus bu gerekçede saklıdır. Kanunun kaldırılması istenirken, «Millî güvenliğimizi ve milletimizin bütünlüğünü ihlâl edecek mahiyetteki tutum ve davranışları önlemek amaciyle, bugünün ihtiyaçları göz önünde tutularak hazırlanmış bulunan Anayasa nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkındaki Kanun tasarısının ihtiva ettiği hükümler itibariyle de 38 sayılı Kanunun yürürlükte kalmasına lüzum bulunmamaktadır.» denilmektedir. Dünyanın hiçbir yerinde, bir hukuk kaidesi tedvin edilirken veyahut ilga edilirken, gelecek olan bir kanuna âtıf yapılarak gerekçe alınıp o kanunun ilga edildiğine raslanmamıştır ve Adalet Komisyonu, haklı olarak, Anayasa Komisyonunda dinletemediğimiz bu hususları ele almış ve affa taallûk eden kısmını maddeden çıkarmıştır. Ne olurdu gerekçeden de çıkarabilseydi? Böylelikle hukuk tekniği bakımından tenakûz halinde olan hükümleri kanunun gerekçesine almamış olurdu.

Muhterem arkadaşlar, biraz evvel yapılan tartışmalar hepinizce malûm. Öyle anlıyorum ki, bu tartışmanın neticesinde A. P. Grupu ve Hükümet, Adalet Bakanlığı bir telâş içerisine düştüler.

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Kimsede telâş yok.

ALİ CÜCEOĞLU (Devamla) — Bu madde aynen kalsın mı yoksa çıkarılsın mı?.. Konuş- aynen kalsın mı yoksa çıkarılsın mı?.. Konuşmalar ve tartışmalar devam ediyor kulis halinde. Madem ki bu kanun kaldırılacak idi ve bu kanunun kaldırılması için de A. P. Grup sözcülerinin bahsettiği gibi ortam müsaittir, o halde niçin bu Tedbirler Kanununun 2 nci maddesi üzerindeki gerekçeli izahatı dinledikten sonra bir telâş aldı kendilerini?

HALİL İBRAHİM BOZ (Nevşehir) — O senin telâşın, kimsede telâş yok.

ALİ CÜCEOĞLU (Devamla) — Ben hiçbir telâş veyahut endişenin içerisinde bulunan bir insan değilim, benim için hava hoş, ama şunu bilesiniz ki muhterem arkadaşlar...

BAŞKAN — Sayın Boz, istirham edeceğim..

ALİ CÜCEOĞLU (Devamla) — Şunu bilesiniz ki, aşağı yukarı Çoşkun Kırca'nın burada yaptığı konuşmadan sonra, işte, Adalet Bakanlığının başı ve etrafı bu kûlisin içindedir. İşte bu da gösteriyor ki kanun metni hazırlanırken gereği gibi düşünülmemiş, incelemesi yapılmamıştır. Hiçbir devlet nizamında ve bugüne kadar çıkmış hiç bir kanunda gelecek bir tasarıya âtıf yapılarak bir gerekçe hazırlanıp kanun ilga edilmemiştir. Şimdi biz, gene nevi şahsına munhasır bir kanun çıkarmak peşindeyiz.

Yine AP sözcüsü, burada, «Bu ikinci maddenin kaldırılmasında hakikaten her düşünen insan, Coşkun Kırca'nın izahatına hak verebilir.» dedi, ama yine peşinden ekledi, «141 ve 142 nci maddeler bu endişemizi önler, işletilirse...» tâbirini de kullandı.

Bu kanunu kim işletir arkadaşlar?... Bu kanunu Cumhuriyet savcıları işletir. Eğer Cumhuriyet savcıları görev ifa etmiyorsa, onun başında Adliye Vekâleti mevcut. Adliye Vekâleti yazılı olarak, «Bunun hakkında takibat açılsın» diyebilir, Adliye Vekâleti savcıya resmen yazı yazabilir. Binaenaleyh bu kanunun işletilmesinde ve işletilmemesinde gene sorumlu Hükümettir. Madem ki 141, 142 nci maddeler bu endişelerimizi ve Anayasa nizamı hakkındaki endişelerimizi ortadan kaldırıcı mahiyettedir AP Grupunun sözcüsüne göre, o halde yeni bir Anayasa nizamı koruma kanununa ne lüzum var?...

CEVAT ÖNDER (Erzurum) — Sözcü öyle söylemedi, tahrif ediyorsun.

ALİ CÜCEOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlar.

Sözcü, benim hatırımda kaldığına göre, zabıtlarda da vardır, öyle tahmin ediyorum, yanılmadığımı da zannediyorum, bu şekilde beyanda bulunmuştur. Ve çok acıdır veyahut artık ne bileyim ben, Adliye Vekili çıkıyor burada izah ediyor, diyor ki; «Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi her şeyi hallediyor, endişeyi mucip bir şey yoktur.» AP Grup Sözcüsü grupu adına yaptığı konuşmada «Biz daha da ileri gidiyoruz hattâ bu hususlaki takibedilen konuların

bile affa girmesini istiyoruz.» şeklinde konuşabiliyor. Halbuki önündeki tasarıda, çok açık olarak Adalet Komisyonu gerekçesinde, «Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi ve usul hükümleri bu getirilen maddeden de daha ileri hükümlerle karşımıza çıkmaktadır, madde kalktığına göre bu maddenin neticeleri de kendiliğinden kalkar.» dediği halde, yine grupla Bakanlık arasında bir çatışma oluyor. Ben yine aynı kanaati taşıyorum; bu kanun sadece ve sadece bir vaadin yerine getirilmesi endişesi içerisinde, bir an evvel hiç düşünülmeden hazırlanmış ve huzura getirilmiştir.

Kanunun tümü kabul edildiğine göre, eğer 1 nci madde kabul edilecekse, hukuk tekniği bakımından istirham ediyorum, Komisyondan, Bakanlıktan gerekçedeki gelecek bir kanuna âtıf yapan «Bu kanunun kaldırılması lâzımdır.» hükmü çıkarılsın.

Saygılarımla.

BAŞKAN — GP Grupu adına Sayın Coşkun Kırca, buyurun.

GP GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım,

Benden evvel konuşan arkadaşımın bâzı sözleri, bâzı eski hâtıralarımızı düşünecek olursak, naçiz şahsımıza karşı büyük teveccüh ve iltifat ifadesidir, şüphesiz. Yalnız, bu vesileyle bir hususu belirtmek isterim; yine benim sözlerime atfederek iktidar grupu ile ilgili olarak bâzı ifadelerde bulunuldu.

Hemen şunu belirtmek isteyim ki, GP ve GP Grupu, şu veya bu grupun veya Hükümetin telâşa düşürülmesi, müşkül mevkiye sokulması gibi bir maksatla hareket etmez. GP Grupu, sadece bu Meclisten çıkacak kanunların en mükemmel şekilde çıkması için dürüst bir muhalefet partisi görüşlerini söyler, ikazını yapar. Kimseyi küçük düşürücü hareketlerde bulunmak bizim şiarımız değildir. («Bravo» sesleri) Çünkü biliriz ki, küçük düşürücü yollara baş vurmak suretiyle velev en doğru ikazlar yapılsa, en doğru yollar gösterilse, bu yollara baş vuranların belki de bir maksadı, aslında hissi bir takım mukavemetler yaratarak, doğru diye gösterdikleri yola girilmesini istemekten ibarettir. Biz, bu görüşte değiliz. Biz, burada hulûs ile görüşlerimizi söylüyoruz. Kimseyi telâşa düşürmek için, kimseyi müşkül mevkide bırakmak için bunları söylemiyoruz.

Bu 2 nci madde buradan çıkar ise ve kanun Resmî Gazetede bu şekilde, yani 2 nci maddenin ilga edildiği tarzda çıkar ise, hiç şüphe etmeyiniz ki, GP seçim meydanlarında ve radyolarda bunun mahzurlarını söyliyecek ve bunun komünizm propagandasını önlemek açısından iktidarın bir hâtası olduğunu belirtecektir, bu onun vazifesidir. Ama, bu âna gelinciye kadar bizim vazifemiz, kanunun tam ve mükemmel olarak çıkmasını sağlamaktır. Kendi inancımız bakımından eğer başkalarını ikna edersek, bu belki bizim faziletimizden çok onların faziletini teşkil eder ve dürüst bir muhalefet partisi parlâmenter bir demokrasi içerisinde bu anlayış ve bu hissiyat içerisinde çalışır.

Yine bu anlayış ve hissiyat içerisinde şunu belirtmek isterim ki, önümüzde, biraz evvel grup adına ortaya attığım husus bakımından düşünecek hayli zaman vardır. Biraz ender de olsa, muhterem ikinci Meclise kadar gidecek yollarda dahi bu konuyu düşünmek mümkündür. Ancak, yine grupumuzun temennisi odur ki, mesele aslında teknik bakımdan da o kadar zorluk arz etmiyor, kolayca halledilebilir, burada da halledilebilir ve burada halledilmesi elbetteki grupumuzun tercihidir.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN — Kifayet önergesi gelmiştir. Sayın Hükümet veya Komisyon konuşmak niyetinde değiller. Kifayet önergesini okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Altı şahıs konuşmuştur. 1 nci maddenin müzakeresinin kifayetini saygılarımla arz ve teklif ederim.

İstanbul
Nuri Eroğan

BAŞKAN — Kifayet önergesi hakkında söz istiyen var mı?... Yok. Kifayeti oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeye ek fıkra ilâvesi hakkında Sayın Coşkun Kırca'nın, biraz evvel konuşmalarında izah ettikleri önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1 nci maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Yukardaki fıkrada yazılı Kanunun 1 nci maddesinin cezayı gösteren son cümlesi, 2 nci,

5 nci ilâ 9 ncu maddeleri aynı fıkra hükmünden müstesnadır.

İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Bir önerge daha var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

1 nci madde, Siyasi Partiler Kanununun bu kanuna atıf yapan veya 38 sayılı Kanuna mütenazır olan cezai hükümlerini de ilga etmediği için kanun tekniğine, adalet ölçülerine uymamaktadır, noksandır. Noksanlığın ikmali için maddenin Komisyona iadesini arz ederim.

Erzurum
Nihat Diler

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, benim önergemin de buraya girmesi gerekir, ayrı bir madde istiyor ama...

BAŞKAN — Efendim, o, bunun dışında bir başka maddenin yerleştirilmesi için.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Coşkun Kırca'nın verdiği önerge ile benzer tarafları var. O reddedilirse?...

BAŞKAN — Bunu da okutalım efendim.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

38 sayılı Kanunun ilgası hakkındaki kanun tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Madde: Türkiye Cumhuriyetinin Anayasa ile tesbit edilmiş temel vasfı olan insan hak ve hürriyetlerine dayanan çok partili demokratik nizamı söz, yazı, haber, havadis, resim, karikatür veya sair vasıta ve suretlerle zedelemeye veya tehlikeye düşürmeye mâtuf olarak kötüliyenler veya bu nizamın Türkiye'de yürütülemiyeceği yolunda propaganda yapanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, 1 yıldan 5 yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.

İstanbul
Reşit Ülker

BAŞKAN — Şimdi arkadaşlar, üç tane önerge okuttum. Bunlardan bir tanesi Sayın Nihat Diler'in, kanun tekniğine uygun olmaması iddiasiyle komisyonun maddeyi geri alması talebini muhtevi önergesidir. Bu hususu evvelâ halledelim, ondan sonra diğer iki önerge üzerinde lâzımgelen işlemi yapalım.

Sayın Komisyon bu talebe katılıyorlar mı?..

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Efendim teklif, kanun tekniğine uygun olmadığı için katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Diler'in; Komisyonca maddenin geri alınması hakkındaki teklifine komisyon katılmıyor. Bu hususu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Şimdi diğer önerge sahiplerinden söz istiyen var mı?

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım,

Tümü üzerinde de arz etmiştim; Anayasa nizamını koruma tasarısının ciddî gerekçelerinden biri olarak bu ileri sürülmekte idi ve bu kanunun, 38 sayılı Kanunun ilgasının gerekçesinde de Anayasa nizamı tasarısında hüküm getirildiği ifade edilmekte idi. Getirilen hüküm budur. Bu hüküm, yalnız komünizmi değil, komünizm 141 - 142 ile cezalandırılmıştır, ama onun dışında faşizmi de, hilâfetçiliği de, yani bunları gerçekleştirmek ve şahıslar tarafından memleketin idaresini bu demokratik rejimin işlemiyeceğini iddia eden fiilleri taşır. Yani, faşizme de karşı bir maddedir, hilâfetçiliğe de karşı bir maddedir. O bakımdan, Anayasa nizamını korumak istiyorsak, bu hükmü, geleceği meçhul bir kanuna bırakacağımıza, buraya getirip koymamız lâzımgelir.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar,

Sayın Reşit Ülker'in, her ne kadar bir ayrı madde şeklinde ilâvesini istediği, kendilerine sorduğum zaman bu maddenin içerisinde mütalâa edilmesi hususunu beyan ettikleri önergesini evvelâ işleme koyuyorum. Sayın Reşit Ülker'in, şimdi kısaca izah ettikleri hususa ve biraz evvel okuttuğum önergelerine Komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon Sayın Ülker'in önergesine katılmıyor. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Coşkun Kırca'nın, biraz evvel okuttuğum, bir fıkra ilâvesine dair olan talebine komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi, biraz evvel okuttuğum sekilde oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe yirer.

BAŞKAN — 2 nci madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Söz istiyen?.. Yok. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen?... Yok. Kanun tasarısının tümünü oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Muhterem milletvekilleri, bir saatlik işler meyanında biraz evvel müzakeresini bitirdiğimiz kanundan sonra, bir saatin dışında müzakeresi yapılan kanunlara geçiyoruz.

3. — 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesinin yeniden düzenlenmesine ve bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/540) (S. Sayısı: 758) (1)

BAŞKAN — Bundan evvelki birleşimde bu kanun tasarısının müzakeresine başlanmış, müzakeresi bitirilmiş, kifayet önergesi verilmiş, kifayet okunduğu sırada çoğunluğun olmadığı arkadaşlarımız tarafından ileri sürülmüş, yapılan yoklama neticesinde ekseriyet olmadığından bu noktada kalınmıştır. Şimdi, kaldığımız noktadan devam ediyoruz.

Kifayeti okutuyorum.

---

(1) 758 S. Sayılı basmayazı 24 . 3 . 1969 tarihli 68 nci Birleşim tutanağının sonuna eklidir.

Sayın Başkanlığa

Konu yeteri kadar aydınlanmıştır. Görüşmelerin kifayetini teklif ediyorum.

Saygılarımla.

Kars
Cengiz Ekinci

BAŞKAN — Kifayet önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bu kanun tasarısı ile ilgili İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker'in, bu kanun tasarısının Anayasa Komisyonuna iadesini talebeden bir önergesi vardır. Onu okutuyorum.

Lûtfen Komisyon yerini alsın.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Savcıların atanma ve yer değiştirmeleri ile ilgili kanun tasarısındaki esasların Anayasanın 137 nci maddesindeki savcılık teminatı esasına aykırı olduğu, Anayasa Mahkemesi kararı ile tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple tasarının Anayasaya aykırılık bakımından Anayasa Komisyonuna sevk edilmesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Reşit Ülker

BAŞKAN — Efendim, komisyon bu talebe katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon Sayın Reşit Ülker'in, tasarının Anayasa Komisyonuna sevk edilmesi hakkındaki talebine katılmıyor. Bu hususu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Kanun tasarısının maddelerine geçilmesi hususunu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik teklifi vardır. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci madde üzerinde müzakere açmadan evvel maddeyi okutuyorum. Madde üzerinde söz istiyen arkadaşlarımız daha evvel tesbit edilmiştir. Yeni teklifleri de altına dercedeceğim.

22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesinin yeniden düzenlenmesine ve bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı

Madde 1. — 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde düzenlenmiştir.

Cumhuriyet Savcılığı meslekine atama ve nakil

«Madde 77. — Cumhuriyet Savcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları ve Cumhuriyet savcı yardımcıları, Adalet Bakanının Başkanlığında Bakanlık Müsteşarı, Teftiş Kurulu Başkanı ve genel müdürlerden müteşekkil Atama ve Nakil Kurulunun çoğunluğunun uygun mütalâası alındıktan sonra, Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararnamesi ile atanır ve nakledilir.

Atama ve nakiller hizmetin en iyi şekilde görülmesini sağlıyacak olan prensipleri kapsıyan bir atama ve nakil plânına göre yapılır. Bu gayenin sağlanmasına engel olmamak şartiyle atama ve naklin esasları adlî kazanın bölgeleri, bölgelerin dereceleri ve bu bölgelerdeki en az hizmet süreleri ile ilgililerin sicil ve sair özel durumları gibi konularla ilgili objektif kurallar plânla düzenlenir.

Atama ve nakil plânı, Atama ve Nakil Kurulunca hazırlanarak resmî gazetede yayımlanır. Plânın yürürlük süresi iki yıldır. İkinci yılın Aralık ayı içinde plânda, hizmetin icabı olarak delişiklik yapılması gerekiyorsa, yapılan bu değişiklik; yoksa plânın iki yıl daha aynen uygulanmasına devam olunacağı, Ocak ayında Resmî Gazete ile ilân olunur. Şu kadar ki, yargı çevrelerinden birinin sosyal veya ekonomik şartlarında meydana gelen değişiklik sebebiyle derecesinin değiştirilmesi veya bir yerdeki yargı teşkilâtının genişletilmesi yahut değiştirilmesi veya yeni yargı çevreleri meydana getirilmesi hallerinde plânın adlî kaza bölgelerinde gerekli değişiklik her zaman yapılabilir.

BAŞKAN — Efendim, madde üzerinde söz istiyen arkadaşların sırası şu: C. H. P. Grupu adına Sayın Reşit Ülker, Sayın Reşat Özarda, Sayın Nihat Erim, Sayın Yaşar Akal, Sayın Kemal Sarıibrahimoğlu, T. İ. P. Grupu adına Sayın Yunus Koçak, Sayın Kemal Çetinsoy.

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — Efendim, çok evvelki bir birleşimde, sizin idare ettiğiniz bir birleşimde yazılı olarak madde üzerinde söz talebinde bulunmuştum.

BAŞKAN — Birinci madde ile mi ilgili efendim?

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — Evet efendim.

BAŞKAN — Yazılı olarak talepler burada eklenmiş. Bakalım var mı?... Yok böyle bir talep, Sayın Karaca.

ADNAN ŞENYURT (Erzurum) — Sayın Başkan grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Grup adına yazdım, Sayın Şenyurt.

Sayın Karaca böyle bir talebiniz burada bulunmuyor. Eğer istiyorsanız not edeyim.

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — İstiyorum efendim.

BAŞKAN — Peki.

C. H. P. Grupu adına Sayın Reşit Ülker, buyurunuz efendim.

OSMAN ŞAHİNOĞLU (Samsun) — Önerge var, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, bir önerge var, onu da okutayım.

Bir dakika Sayın Reşit Ülker.

Yüksek Başkanlığa

1. Meclis müzakerelerinin, görüşülmekte olan kanun teklifinin müzakeresi bitinceye kadar devamını,

2. Maddeler üzerindeki görüşmelerin onar dakika ile tahdidedilmesini arz ve teklif ederim.

Samsun

Osman Şahinoğlu

AHMET ŞENER (Trabzon) — Önerge aleyhinde söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Efendim, her iki fıkranın da mı aleyhinde konuşacaksınız? Çünkü, önerge iki fıkra halindedir. Biri, onar dakika ile tahdit, diğeri bu kanun tasarısı bitinciye kadar müzakerelerin devamı talebidir.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Hem tahdidin aleyhindeyim, hem de devamının aleyhindeyim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, görüşülmekte bulunan bu kanun tasarısının tümü üzerinde bun-

dan evvelki, birleşimde görülmüş ve maddelere geçilmesi hususu oylanmak üzere iken, biz ekseriyetin olmadığını ileri sürmüştük. Meclisin çalışma süresi saat 19,00 a kadardır. Bu kanunun uzun bir müzakereye tabi olacağı hepinizin malûmudur. Eğer Adalet Partisi Grupu bu kanunun normal olarak görüşülmesini arzu ediyorsa normal seyrinde gider. Müşterek grup yöneticileri tarafından imzalanmış bulunan anlaşmaya göre, ne 10 dakika tahdidine ne de bu kanunun bitimine kadar müzakerelerin uzatılmasına taraftar değiliz. Eğer bu konuda bu şekilde hareket edilirse C. H. P. olarak biz de ekseriyetin olmadığını söyliyerek, ayağa kalkmak suretiyle, yoklama istiyeceğiz.

Arz ederim Sayın Başkan. (A. P. sıralarından: «bravo» sesleri.)

OSMAN ŞAHİNOĞLU (Samsun) — Önergeyi geri alıyorum.

BAŞKAN — Önergeyi geri alıyorsunuz.

Önerge geriverilmiştir efendim.

Sayın Reşit Ülker, C. H. P. Grupu adına buyurunuz.

C. H. P. GRUPU ADINA REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım,

Bu madde, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine hazırlanmış yeni maddedir. Evvelce de arz ettiğimiz gibi, Anayasanın 137 nci maddesi «kanun, Cumhuriyet savcılarının ve kanun sözcülerinin özlük işlerinde ve görevlerini yapmalarında teminat sağlayıcı hükümler koyar», hükmünü taşımaktadır. Anayasa Mahkemesi de bugünkü sistemi ve usulü inceliyerek, Savcı teminatı bakımından, iptal kararı vermiş bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin gerekçesinde 1 numaralı bendin netice kısmında, açıkça «Bakanlık ileri gelenlerinden kurulu topluluğun düşüncesinin alınmış olması hiçbir şekilde teminat sağlamaz.

Çünkü bu kurulda bulunanlar hukukî durumca Bakana karşı doğrudan doğruya idari murakebe zinciri içindedirler. Bundan dolayı bu nitelikteki bir kurulun düşüncesi Bakan için bağlayıcı bulunsa bile gene bir teminat sağlıyamaz. Kaldı ki, söz konusu maddeye göre bu kurulun düşüncesi Bakan için bağlayıcı da değildir. Bu kurul üyelerinin teminatlı olmaları dahi durumu değiştiremez.» denilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, şimdi getirilen madde, bu açık gerekçeye rağmen aynı esasları getirmiş bulunmaktadır. Öyle ise burada; ileride Anayasaya aykırılığı iddia edilecek normal bir durum değil, Anayasaya aykırılığı tescil edilmiş, Anayasa Mahkemesi tarafından yorumlanmış, kesin hükme bağlanmış bir durumun bile bile getirilmesi bahis konusudur.

Bu sebeple grupumuz, maddenin bu şekilde çıkışının kesin surette Savcı teminatına ve Anayasaya aykırı olduğu inancındadır.

Saygılarımla.

BAŞKAN — G. P. Grupu adına Sayın Coşkun Kırca, buyurunuz.

C. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım,

Savcıların hangi merci tarafından atanması gerekeceği konusu, uzun zamandan beri siyasi hayatımızda şiddetli polemiklere mevzu teşkil etmektedir. Grupumuz o kanaattedir ki, savcıların nasıl tâyin edilmesi gerektiği hususunu bu Meclis halletmek zorundadır ve halletmek zorunda olduğu zaman bu konuyu polemikler veya polemiklerle atfedilen niyetler açısından muhakeme ederek bu meseleyi çözüp atabilecek bir durumda da değiliz.

İktidara atfedilen niyetler, ki bunlar kötü niyetlerdir, doğrudur veya yanlıştır. Eğer iktidar savcıları atarken kendisine atfedilen bu kötü niyetlerle ve saiklerle hareket edecekse, karşısında başta Danıştay olmak üzere, idari tasarrufların kanuniliğini kazai açıdan denetlemekle görevli makamları bulacaktır.

İktidara atfedilen bu kötü niyetlerin tamamiyle doğru olduğu kabul edilse dahi, sırf bunu böyle kabul etmekle kendimize bir ışık tutmuş olacak değiliz. Binaenaleyh, iktidara şu niyet atfedilmiş, bu art niyet iktidar bakımından doğruymuş veya değilmiş, bu konuda grupumuz vaziyet alacak değildir. Grupumuz bu konuyu ilmî esaslar açısından, soğukkanlılıkla ve belki de hattâ sevimsiz bir Anayasa tahlili yapmak suretiyle halledebileceği kanaatindedir ve pek çok meselelerimize bu pek de sıcak olmıyan soğukkanlılığın ilmiliğini getirdiğimiz takdirde polemiklerin ortadan kalkacağını ve art niyetler varsa dahi bu art niyetlerin de ancak böyle bir müzakere sırasında ya ortaya çıkacağını, yahut bertaraf edilebileceğini düşünüyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, evvelâ bu vesile ile bir yan mesele - ki, esas meseleden daha az ehemmiyetli değildir - sık sık münakaşa ediliyor. Bu yan mesele şudur : Anayasa Mahkemesinin verdiği, kanunların iptaline müteallik hükümlerin hukukî neticesi nedir?

Muhterem arkadaşlarım,

Evvelemirde üzerinde hepimizin mutabık kaldığımız bir netice var, o da şudur : Anayasa Mahkemesinin iptal ettiğini söylediği kanun hükmü yürürlükten kalkar. Ne yasama organı ne yürütme organı, ne yargı organları ve ne de İdare, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiğini ilân ettiği hükmü, varmış gibi tatbik edemezler. Bu hüküm hukukî mevcudiyetini yitirir, sona erer. Bunda hepimiz müttefikiz.

Buna ilâveten bâzı iddialar var; Anayasa Mahkemesinin bir kanun hükmünü iptal ederken ileri sürdüğü gerekçeler Yürütme, Yasama, Yargı organlarını ve idareyi bağlayıcı nitelikte yorum mudur, değil midir?

Hemen şunu söylemek lâzımdır ki, hiçbir Yargı Organının, Anayasayı veya bir kanun hükmünü tatbik ederken verdiği hüküm, Temyiz Mahkemesinin Tevhidi İçtihat kararları dışında, umumi olarak, diğer organları ve idareyi bağlayıcı nitelik taşımaz ve sadece tatbik edildiği şık bakımından geçerlidir. Buna hukukta, «Hukukî Gerçeklik Nazariyesi» denir. Bir şey, felsefi açıdan gerçek olmıyabilir, fakat hukukî bakımdan - bir mahkeme öyle söylediği için - gerçek olabilir. Ama, tekrar arz ediyorum, kanunen kendilerine o neticeler raptedildiği için, tevhidi içtihat kararları hariç, her hangi bir mahkemenin kanunları ve Anayasayı tatbik ederken verdiği kararlarla kullandığı gerekçeler, diğer şıklarda ne yasama organını ne yürütme organını, ne başka yargı organlarını, ne de idareyi ilzam etmez; bunların geçerliği sadece ve sadece o şıkka müteallikdir.

Peki, bunların hiçbir hükmü yok mudur, hiçbir tesiri yok mudur? Hukukî hükmü bu kadardır. Elbette mânevi tesiri vardır. Fakat, bu kararların gerekçelerinin hukukî neticeleri üzerinde durulurken, bu hukukî neticeler ile bu kararların gerekçelerinin mânevi tesir sahasını birbirine karıştırmamak lâzımdır. Anayasa Mahkemesi, 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bir hükmünü iptal etmiş. Şu ekseriyetle iptal etmiş, bu ekseriyetle iptal etmiş; bu, bizi ilgilendirmez. Bu, iptal edilen kanun hükmünün iptali lehinde olanlar dahi, pek çok ölçülerle birbirlerinden farklı gerekçeler ileri sürüyorlarmış; bu da bizi ilgilendirmez. Bizi, yasama organı olarak ilgilendirebilecek tek nokta, bu kanun hükmünün ortadan kalkmış olduğudur ve bu kanun hükmünün ortadan kalkmış olduğu şekilde hareket edilmesinin, bütün Devlet organlarını bağlayıcı bir Anayasa kaidesi olduğudur.

Şimdi biz burada, bu hükmü doldurmak için bir teşriî faaliyet içindeyiz Bu teşriî faaliyet içerisinde bizi bağlıyan tek şey, Anayasadır ve Anayasayı kendi anlayış tarzımızdır. Kuvvetler ayrılığının icabı da budur. Kuvvetler - Montesqieu'nün tâbiri ile - birbirlerini durdurmalıdırlar. Elbette ki Anayasa Mahkemesi, kanunların ve içtüzüklerin çıkarılması bakımından Anayasaya uygunluk kontrolunu yaparken, yasama organını durdurucu bir kuvvettir, bunda fazilet vardır, bu böyle kalmalıdır. Siyasi iktidarlar frenleniyor mu, frenlenmiyor mu?

Muhterem arkadaşlarım, Doğuda kendilerine «Demokrasi» diyenlerle, bizim bağlı olduğumuz Batıda kendilerine «Demokrasi» diyenler arasındaki asıl fark bu noktadadır : Siyasi fark sınırlanmış mıdır, sınırlanmamış mıdır? Siyasi iktidarı sınırlamakta fayda vardır ve Anayasa Mahkemesini bu bakımdan yaşatmak ve muhterem tutmak mecburiyetindeyiz. Anayasa Mahkemesi, kanunların uygunluğunu murakabe ederken yasama organını, Anayasayı kendi anlayışı içinde - ki, bu anlayış evolüe edebilir, değişebilir, başka şekillere bürünebilir - elbette ki frenliyecektir. Ama, Anayasa Mahkemesi yasama organına şu veya bu hal çaresini empoze etti, tarzındaki tefsirler külliyen yanlıştır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi de hiçbir suretle böyle bir hevesin ve niyetin içinde değildir.

Yasama organı da bir yerde yargı organlarını frenler. Yasama organları da kendi yetkilerinin, doğrudan doğruya Anayasadan doğan bir egemenlik hakkı olduğunu bilerek, onu kullanmak suretiyle, yargı organlarının, «Hâkimler Hükümeti» kurma yolundaki - yalnız bizim memlekette değil, Birleşik Amerika dâhil, başka pek çok memleketlerde hemen he-

men istisnasız görülmüş - bürokratik temayüllerini frenler. Yargı organı, yasama organını frenliyecek; yasama organı da yargı organını frenliyecek. Montesqieu'nün anladığı anlamda, bu Anayasanın anladığı anlamda kuvvetler ayrılığı işte budur. Bu, mademki böyledir; biz burada kendi anlayışımız ve bu hususdaki vicdanî kanaatimizle beraberiz. Anayasa Mahkemesinin kararındaki gerekçeler, bu bakımdan bize mânen tesir edebilir. O gerekçeler tesir edebileceği gibi, böyle önemli bir meselede 44 sayılı Kanunla muhalefet şerhi verilmesi mademki, caiz kılınmıştır; o muhalefet şerhleri de bizi ikna etmiş olabilir, onlar da bizi mânevi tesiri altına pekalâ almış olabilir.

Binaenaleyh, «Anayasa Mahkemesi gerekçesinde şöyle demişti, bu gerekçe lâyüseldir, zinhar bunun dışına çıkılamaz; çıkanlar Anayasayı ihlâl etmektedirler. Çünkü, Anayasa Mahkemesi kanunları ve Anayasayı bağlayıcı olarak yorumlar, yetkisine sahiptir» tezi, Anayasal - bu tâbiri hiç sevmemekle beraber - Anayasal temelden mahrum bir tezden ibarettir.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Olaya göre.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Olaya göre şüphesiz...

Şimdi muhterem arkadaşlarım, burada yeni bir kanun hükmünü tedvin ediyoruz. Bu kanun hükmünü tedvin ederken, yasama ilkesinin orijiner bir yetki olduğunu, yani kaynağını egemenlik hakkına sahibolan milletten doğrudan doğruya alan bir hak olduğunu unutursak ve yargı organının da aynı şekilde yargı yetkisini doğrudan doğruya egemenliğe sahibolan milletten aldığını unutursak, bu iki yetkinin birbirinin fevkinde olmadığı hakikatini de bilmezlikten gelmiş oluruz. Bu iki yetki birbirinin fevkinde değildir, ne yasama organının yetkileri yargı organının yetkilerinin fevkindedir, ne de yargı organının yetkileri yasama organının yetkilerinin fevkindedir. Bu iki yetki, Anayasanın koyduğu denge içerisinde birbirleriyle karşılıklı diyalog içerisinde meseleleri halleder, halletmelidir ve bunu halletmeye muktedir olabilmeliyiz, yasama organı olarak ve Anayasa Mahkemesi olarak muktedir olabilmeliyiz.

Muhterem arkadaşlar, bunu böylece belirtten sonra, şimdi konu nedir?

Zannederiyorum ki, bir noktada herkes mutabıktır: Savcılar hâkim midir, mahkeme midir, yargı organı mıdır? Anayasa Mahkememizin - haklı olarak - sorgu hâkimlerini dahi yargı organı saymadığını hatırlıyacak olursak, savcılar elbetteki yargı organı değildir. Savcılar, sorgu hâkimleri gibi hâkim de değildir. Savcılar, Anayasamız gereğince, nevi şahsına munhasır kamu ajanlarıdır. Bu, böyle olduğu içindir ki, Anayasamızın 137 nci maddesi sevk edilmiştir. Eğer Anayasamız savcıları, sadece memurlar için vaz'ettiği teminattan istifade edecek neviden saysa idi, o zaman 137 nci maddede ayrıca savcılardan bahsetmesine lüzum olmazdı. O zaman savcılar, sadece bu Anayasanın memurlara tanıdığı teminattan faydalanırdı. Yine Anayasamız eğer savcıları hâkimlerin faydalandığı bilcümle teminattan aynen faydalanmalarını isteseydi, o zaman bunu açıkca söylerdi, Savcıların tıpkı hâkimler statüsünde olduğunu, başsavcı için belirttiği tarzda belirtmek lüzumunu duyardı. Anayasamıza göre, hâkimlerle aynı teminata sahip bir tek savcı vardır: O da Cumhuriyet Başsavcısıdır. Anayasa vazıı, diğer savcıların da Cumhuriyet Başsavcısı misillu, hâkimlerin teminatının aynına kavuşturulmasını isteseydi bunu da söylerdi ve bunu - sadece söylemekle yetinmez - mekanizması hakkında da bir fikir verirdi. Yüksek Hâkimler Kurulu mu bunları tâyin edecek? Yoksa, ayrıca Yüksek Hâkimler Kurulu gibi çalışacak, ona tamamiyle paralel, özerk bir yüksek savcılar kurulu mu kurulacak? Bu hususta da bize birtakım ışıklar tutardı.

Anayasamız iki tezi de kabul etmemiştir. Anayasamıza göre savcı, ne alelâde memurun teminatiyle iktifa edebilecek neviden bir kamu ajanıdır, ne de hâkimlerin teminatını aynen taşıyabilecek neviden bir kamu ajanıdır; ikisinin arasında, nevi şahsına munhasır, bir kamu ajanıdır.

Bu neden böyledir? Çünkü, savcılar elbette ki, bir yandan adaletin tecellisinde yargı organı sıfatını taşımamakla, hâkim sıfatını taşımamakla beraber önemli bir rol oynarlar, ama, aynı zamanda savcılar ayrıca adaletin tecellisi açısı dışındaki meseleler, konular dolayısiyle haiz oldukları idari görev ve yetkilerin dışında kamu düzenini korumak bakımından, elbette ki bu ke-

re siyasi iktidar demiyelim, ama Hükümetle ilgileri olan birtakım kamu ajanlarıdır.

BAŞKAN — Sayın Çoşkun Kırca, bir dakikanızı alacağım, efendim; konuşmanız daha uzayacak mı?

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Biraz daha uzayacak; 2 - 3 dakika kadar muhterem Meclisin müsamahasına sığınabilir miyim, acaba?

BAŞKAN — İki - üç dakika ise mesele yok efendim, buyurun.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Teşekkür ederim.

Şimdi, savcıların eğer kamu düzeninin korunmasında başlıca bir rolleri olduğunu kabul ediyor isek, bir gerçeği daha unutmamamız lâzımdır. İş başında bulunan Hükümeti beğenmiyebiliriz, iş başında bulunan Hükümeti partizanlıkla itham edebiliriz; bunlar doğru da olabilir, fakat bugüne kadar bilelim ki, hiçbir cemiyet, kamu düzenini koruma vazifesi ile siyasi iktidar olma vasfını birbirinden ayırabilmenin sırrını bulmuş değildir.

Hükümetin görevleri, kamu düzenini korumak bakımından, fevkalâde geniş bir saha taşır. Kamu düzenini korumak açısından, madem ki, Hükümet mesuldür, kamu düzenini korumakta - çünkü, kamu düzenini korumanın başlıca yollarından biri de suçları doğru dürüst takibetmektir - elbette ki, savcılarla ilgisi de olacaktır. Nitekim, bu ilgi, bir bakıma herkes tarafından kabul ediliyor, o da: Adalet Bakanının dâva açmak için savcıya emir verme yetkisinin tanınmasıdır.

Muhterem arkadaşlarım; işte bize garip gelen nokta şudur: Bir makam bir diğer makama emir verecek, yani bir makam diğer bir makam muvacehesinde üst makam ve emir alan makam alt makam olacak ve o üç makam, o alt makamı işgal edenlerin özlük hakları hususunda en ufak bir yetkiye sahibolmıyacak. Bunu, ancak bizim idare hukukumuzun sistemi dışındaki bir sistem içinde belki mütalâa edebiliriz, ama bizim idare hukukumuzun anladığı hiyerarşi prensipleri içerisinde mütalâa edemeyiz.

Bâzı memleketlerde savcıları halk seçer. Çok gariptir; savcıları seçen memleketlerden bir tanesi Birleşik Amerika'dır, ama savcıların yine seçimle işbaşına getirilmesini tavsiye edenlerin başında da Batı memleketlerinin komünist partileri gelir. Tabiî, Batı dışında iktidara geldikleri yerlerde komünist partiler bu prensibi hemen unutmasını da bilmişlerdir.

Zannediyorum, savcıların seçimi demokratik olsun diye, Türkiye'de de savcıları halk seçsin misillû, Birleşik Amerika ile Batı komünist partilerinin tek istisnai bir surette birleştikleri bir tezi tavsiye eden içimizde hiç kimse yoktur. Şu halde, geriye hangi sistem kalıyor? Bizim kanaatimizce, geriye nevi şahsına munhasır bir kamu ajanı olarak memurlardan farklı ve fazla birtakım teminata sahibolmaları şartiyle savcıları, yine de kamu düzenini yürütmesi gereken idari makam sıfatı ile, ama her halükârda işin ruhu bakımından siyasi iktidar olduğunu, siyasi mücadelelerde taraf olduğunu unutup, sadece kamu düzenini korumakla görevli olduğu şuuru içerisinde elbette ki, idarenin tâyin etmesi gerecektir. Bu idare nasıl teşekkül etmelidir, nasıl kurulmalıdır, o, ayrı bir konudur.

Ben, Adalet Bakanından şunu öğrenmek istiyorum: Savcıların seçimle geldiği memleketler dışında, savcıların idare tarafından tâyin edilmediği ve doğrudan doğruya kendi kendilerini seçtikleri, kendilerinden müteşekkil bir kurul tarafından tâyin ettikleri sistemi uygulıyan bir başka batılı demokratik memleket var mıdır? Bunu, şunun için öğrenmek istiyorum: Çünkü, bu Anayasayı biz havadan icadetmedik, muhterem arkadaşlarım. Bu Anayasayı bilâhara, Doğu rüzgârlarının tesirleri altında pek çok kalanlar, çeşitli şekilde tefsir etmek istediler, bunlar bize vız gelir; biz bu Anayasayı Batı demokrasisinin kavramları üzerine kurduk ve tefsir edilmesi lâzımgeldiği zaman bu Anayasa, Batı demokrasisinin kavramlarına dayanılarak tefsir edilecektir, ne Doğudan esen rüzgârlara göre ne de icatçılık heveslerine göre. Bu Anayasayı biz Batı demokrasisinin kavramlarına dayanarak tefsir etmek mecburiyetindeyiz.

Savcıları başka türlü tâyin etmeliyiz. Ezcümle savcılar kendi kendilerini tâyin etmelidirler. Tıpkı hâkimlerde olduğu gibi, kooperasyon usulü savcılar için de işlemelidir, çünkü, Türkiye'de iktidarlar partizan olur.

Muhterem arkadaşlarım;

İktidarların partizan olmaması için gerekli murakabeyi yapmalıyız, Meclislerde yapmalıyız,

kaza organlarının bunu yapması için bütün imkânları alabildiğine açık tutmalıyz. Anayasa bu imkânı veriyor, ama Türkiye'de iktidarlar - hangi iktidar olursa olsun - henüz partizanlık hastalığından yeteri derecede kurtulamadılar, diye Türkiye'de Devleti tecezzi ettirici bir yola götürmeye bu Anayasanın cevaz verdiği inancında değiliz.

Muhterem arkadaşlar;

Raporda ve gerekçede zikredilmiş; savcılara, nevi şahsına munhasır bir kamu ajanı olarak, memurlara tanınan teminattan başka birtakım teminatın da tanındığı, meri kanuna göre de tanındığı doğru.

Şimdi getirilen hüküm bakımından G. P. nin sözü şudur: Ne diyor; Adalet Bakanı bir kurulun başkanı olacaktır, bu kurulda oylama yapılacaktır, ekseriyetle karar verilecektir. Bu kurulda yer alan memurların hâkim statüsü içinde bulunmalarından ötürü de durumlarının her hangi bir bakanlıktaki personel ve disiplin kurulunda yer alan yüksek memurlardan daha teminatlı olduğu da insafla kabul edilmesi gereken bir gerçektir. Yalnız şunu düşünüyor; iki bakımdan bu sistem bize mahzurlu gibi gelmektedir. Birincisi; genel olarak idari görevleri bakımından bakanın emri altında olan ve emri altında olması gereken birtakım memurlar o bakanın riyasetinde bir kurulda oy ekseriyeti tesis edip bakanın noktai nazarı hilâfına bir kararın çıkmasını sağlarlarsa, bakanlığın umumi olarak işlerinin görülmesinde, bakanın idari otoritesi zedelenmez mi? Bize, zedelenir gibi gelmektedir.

İkinci nokta; aslında bu kâfi teminat da değildir. Bizce şu şekilde hareket edilmelidir. Böyle bir kurul olmalıdır, bu kurulun içinde bakan bulunmamalıdır. Bu kurulda oylar gizli oyla verilmelidir. Bakan kurulda yer alan ve hâkim teminatının aynına sahibolan memurların hangisinin, hangi tâyin için lehte veya aleyhte oy verip vermediğini bilmemelidir, bilememelidir. Bu kurul, bakana inha yetkisine sahibolmalıdır. Bunun ifade ettiği mâna şudur: Bakan bu kurulun inha etiği kimseyi muhakkak tâyin etmek zorunda değildir, ama o kurul tarafından bir inha işlemi yapılmadıkça da bakan re'sen tâyin yapamaz.

Bizim idari hukukumuzda inha yetkisi şunu tazammun eder; inhaya bakan uymıyabilir, ama inhadan sonra bakan kendi başına bir tâyin yapamaz, yani inha bir istişari mütalâa değildir, bakanı bir bakıma bağlar, bir bakıma bağlamaz, bakana o tâyini yapmak mecburiyetini yüklemez, fakat bakana, kendi istediği tâyini yapmak imkânını da vermez.

Bu bakımdan böyle bir kurula inha yetkisini tanıdığımız takdirde bakan bu kurulda üye olmamalıdır, bunun dışında olmalıdır, idari otoritesini mahfuz tutmak bakımından. Bu kurulda oylamalar gizli oyla yapılmalıdır. Gizli oyla yapıldığı zaman bakanın, «Kendi mahiyetindeki yüksek memurların bu konudaki işlemlerini bilir, binaenaleyh, o yüksek memurları ona göre azleder, ona göre görevinden uzaklaştırır, ona göre onların özlük haklariyle oynar» tezi de ortadan kalkar. Gizli oyla bu kurul çalışmalıdır ve bu kurulun yetkisi, bakana inhada bulunma yetkisi olmalıdır. Bizim teklifimiz budur.

Bu açıdan, getirilen maddeyi bu bakımdan sakat buluyoruz ve bu şekilde düzeltilmesi için verdiğimiz takrire iltifat buyurmanızı rica ediyoruz.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri; çalışma vakti bir hayli gecikti. Bu sebeple 29 Nisan 1969 Salı günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,12

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

84 NCÜ BİRLEŞİM

28 . 4 . 1969 Pazartesi

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — 22 Nisan 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 77 nci maddesinin yeniden düzenlenmesine ve bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu. (1/540) S. Sayısı : 758) **(Dağıtma tarihi : 17 . 12 . 1968)**

2. — Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, 27 . 5 . 1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve genel tatiller hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (D) ve (E) fıkralarının değiştirilmesine dair kanun teklifi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/258; Cumhuriyet Senatosu 2/217) **(S. Sayısı : 178 ve eki (Dağıtma tarihi : 5 . 2 . 1969)**

3. — Tütün, Tarım Satış Kooperatifleri ve Bölge Birlikleriyle Türkiye Tütün Ekicileri Genel Birliği kanun tasarısı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 18 arkadaşının, Tütün Tarım Satış Kooperatifleri ve Bölge Birlikleriyle Türkiye Tütün Ekicileri Genel Birliği kanun teklifi ve Tarım, Gümrük ve Tekel, Maliye, Ticaret ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/208), (2/18) (S. Sayısı : 236 ve 236 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1968]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Hakkâri Milletvekili Ali Karahan'ın, yaşama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/757) (S. Sayısı : 699) **[Dağıtma tarihi : 11 . 6 . 1968]**

2. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, evi olmıyan köylü vatandaşlara ev yeri verilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet, Ticaret, İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/365) (S. Sayısı : 651) [Dağıtma tarihi : 15 . 2 . 1968]

3. — Petrol boru hattının kurulacak bir şirkete devredileceği ve bu şirket hisselerinin % 49 oranında özel kişilere satılması ve İPRAŞ ve ATAŞ rafinerilerinin genişletilmesine izin verilmesi ve genel petrol politikamızın incelenmesi hususunda verilen önergeler ile Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulan Millet Meclisi Araştırma Komisyonu raporu (10/6, 10/7, 10/8) (S. Sayısı : 619) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1968]

4. — 1076 sayılı Yedek subay ve yedek askerî memurlar Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir madde ilâve edilmesi hakkında kanun tasarısı, Millî Eğitim ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/295) (S. Sayısı : 759) [Dağıtma tarihi : 19 . 12 . 1968]

5. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve 9 arkadaşının Tababet ve Şuabatı sanatlarının tarzı icrasına dair 1219 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (2/140) (S. Sayısı : 90 a 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

6. — Yozgat Milletvekili Celâl Sungur'un, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 28 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (2/131) (S. Sayısı : 170 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

7. — Hendek kazası Kemaliye mahallesi nüfusunda kayıtlı Mustafaoğlu 1329 doğumlu Faik Özer'in bakiye cezasının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/244) (S. Sayısı : 172 ye 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

8. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Medeni Kanunun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/346) (S. Sayısı : 173 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

9. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/348) (S. Sayısı : 174 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

10. — Siverek kazasının Dağbaşı Yukarı Modan köyü nüfusuna kayıtlı Hasanoğlu Hani'den doğma 1317 doğumlu Cuma Karakılıç (Ormodanlı) nın cezalarının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/103) (S. Sayısı : 277 ye 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

11. — İzmir Milletvekili Ali Abdülsettar İksel'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/106) (S. Sayısı : 687 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

12. — Aydın Milletvekili Sinan Bosna'nın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/423) (S. Sayısı : 688 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

13. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/769) (S. Sayısı : 690 a 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

14. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/450) (S. Sayısı : 692 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

15. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/549) (S. Sayısı : 689 a 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 9 . 1 . 1969]

16. — İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu. (3/568) (S. Sayısı : 693 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 9 . 1 . 1969]

17. — Siirt Eski Milletvekili Süreyya Öner, Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu Diyarbakır Milletvekili Hilmi Güldoğan ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12.3.1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1316 sayılı kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri (Millet Meclisi 5/4; Cumhuriyet Senatosu 4/66) (S. Sayısı : 20 ye 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 13 . 1 . 1969]

18. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 399 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/5; Cumhuriyet Senatosu 4/68) (S. Sayısı : 21 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 13 . 1 . 1969]

19. — Mardin Eski Milletvekili Talât Oğuz'un, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 4 . 1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1494 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/6; Cumhuriyet Senatosu 4/69) (S. Sayısı : 19 a 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 13 . 1 . 1969]

20. — İzmir Milletvekili İhsan Gürsan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 9 . 7 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 3659 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/31; Cumhuriyet Senatosu 4/76) (S. Sayısı : 240 a 2 nci ek [Dağıtma tarihi : 13 . 1 . 1969]

21. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Vehbi Ersü ve 3 arkadaşının, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun, 22 . 5 . 1965 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 2538 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/44; Cumhuriyet Senatosu 4/74) (S. Sayısı : 776) (Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1969)

22. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/163) (S. Sayısı : 188 ve eki) (Dağıtma tarihi : 5 . 2 . 1969)

23. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonunun 12 . 5 . 1965 tarih ve 468 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi gereğince hazırladığı (1964, 1965, 1966 yıllarına ait) Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetimi sonuçları hakkındaki raporlarına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komusyonu raporu (3/108, 122, 259, 267, 385, 436, 456, 469, 506, 519, 538, 544, 740, 796, 800, 813, 841, 847, 848, 866, 867) (Millet Meclisi S. Sayısı : 771; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 1131) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1969)

24. — Edirne Milletvekili Nazmi Özoğul ve 11 arkadaşının, subaylar heyetine mahsus 4273 sayılı Kanuna ek 613 sayılı Kanunun geçici maddesine fıkralar ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu. (2/93) (S. Sayısı : 860) (Dağıtma tarihi : 15 . 4 . 1969)

× 25. — İstanbul Üniversitesinin 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/955, 1/504) (S. Sayısı : 861) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 26. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/925, 1/499) (S. Sayısı : 862) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 27. — Ege Üniversitesinin 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Ege Üniversitesi 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/894, 1/351) (S. Sayısı : 863) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 28. — Ege Üniversitesinin 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Bakanlığı tezkeresi ile Ege Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/954, 1/512) (S. Sayısı : 864) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 29. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/1042, 1/388) (S. Sayısı : 865) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 30. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/1079, 1/495) (S. Sayısı : 866) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 31. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, ilk ve ortaokullarla liselerde mecburi trafik dersi okutulmasına dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve İçişleri komisyonları raporları. (2/725) (S. Sayısı : 867) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 32. — Ceza ve ıslâh evleriyle işyurtları döner sermaye saymanlıklarının 1961 - 1962 yılları genel bilânçosu hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/1054) (S. Sayısı : 871) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 33. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Cevat Açıkalın ve 11 arkadaşının, Milletlerarası münasebetlerin yürütülmesi ve koordinasyonu hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu. (Millet Meclisi 2/243; Cumhuriyet Senatosu 2/260) (S. Sayısı : 741 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 19 . 4 . 1969)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü kuruluşu hakkında kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Osman Saim Sarıgöllü ve 11 arkadaşının, Devlet Operası kuruluşu hakkında kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/333, 2/199) (S. Sayısı : 273 ve 273 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1968]

× 2. — 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu kuruluşu hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, 1 maddenin kaldırılmasına ve bu kanuna bâzı maddelerin eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/332) (S. Sayısı : 274 ve 274 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1968)

3. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve 10 arkadaşının, Bölge tiyatroları kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/8) (S. Sayısı : 275 ve 275 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1968]

4. — Serbest malî müşavirlik kanunu tasarısı ve Adalet, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/166) (S. Sayısı : 325 ve 325 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 16 . 1 . 1968]

× 5. — Su ürünleri kanunu tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine, Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve 10 arkadaşı ile Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Tevfik İnci'nin, Su ürünleri kanunu teklifleri ve Gümrük ve Tekel, İçişleri, Ticaret, Maliye, Adalet, Tarım ve Plân komisyonlarından 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/190, 2/26, 2/42, 2/83) (S. Sayısı : 210 ve 210 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 26 . 1 . 1968]

6. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Hasan Âli Türker ve 6 arkadaşının Tarım Bakanlığı Teşkilâtında çalışan hayvan sağlığı memurlarına ödenek verilmesine dair kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonlarından 8 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (2/561) (S. Sayısı : 561) [Dağıtma tarihi : 1 . 2 . 1968]

× 7. — Gümrük kanunu tasarısı ve Ticaret Sanayi, Millî Savunma, Ulaştırma, Adalet; Maliye, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/195) (S. Sayısı : 287 ve 287 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1968]

× 8. — Genel nüfus yazımı kanunu tasarısı ve Dışişleri, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/69) (S. Sayısı : 330 ve 330 a 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1968]

× 9. — Nüfus kanunu tasarısı ve Dışişleri Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/70) (S. Sayısı : 331 ve 331 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1968]

10. — Çorum Milletvekili Ahmet Uysal ve 12 arkadaşının, Tarım Bakanlığının muhtelif kademelerinde hizmet gören bölge ziraat okulları mezunu personele mahrumiyet yeri ödeneği verilmesi hakkında kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonlarından 8 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (2/498) (S. Sayısı : 625) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1968]

× 11. — Konut kanunu tasarısı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 13 arkadaşının,

Konut kanunu teklifi ve Adalet, Ticaret, İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/266, 2/17) (S. Sayısı : 435 ve 435 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 15 . 2 . 1968]

× 12. — Kayseri Milletvekili Feyyaz Köksal ve 29 arkadaşının, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları kurulmasına ve 6235 ve 7303 sayılı kanunların yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar, Tarım, Bayındırlık, Adalet ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/413) (S. Sayısı : 448 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1968]

13. — Devlet İhale kanunu tasarısı, Ankara Milletvekili İsmail Rüştü Aksal ve 13 arkadaşı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli eski Üyesi M. Ali Demir ve 9 arkadaşının, Devlet İhale kanunu teklifi ve Nevşehir Milletvekili Ali Baran Numanoğlu'nun, 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 66 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Sayıştay, Ticaret, İçişleri, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/150, 2/31, 2/267) (S. Sayısı : 683) [Dağıtma tarihi : 6 . 4 . 1968]

× 14. — 2510 sayılı İskân Kanununa ek kanun tasarısı ve İçişleri, Ticaret, Maliye, Köy İşleri ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/394) (S. Sayısı : 700) [Dağıtma tarihi : 10 . 4 . 1968]

15. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 38 sayılı Anayasa Nizamını, Millî Güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kalıdırılması hakkında kanun teklifi (2/380) (S. Sayısı : 654) [Dağıtma tarihi : 20 . 2 . 1968]

16. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve Ankara Milletvekili İlyas Seçkin'in, 15 Temmuz 1963 tarih ve 275 sayılı Kanunun 35 nci maddesinin bir fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/629) (S. Sayısı : 623 ve eki) [Dağıtma tarihi : 25 . 11 . 1968]

17. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, 931 sayılı İş Kanununun 79 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/714) (S. Sayısı : 737 ve eki) [Dağıtma tarihi : 25 . 11 . 1968]

18. — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Tarım ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporları (1/180) (S. Sayısı : 467 ve 467 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1968)

× 19. — Cezaların infazı sırasında ve infazdan sonraki korunmaya ait kanun tasarısı ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/113) (S. Sayısı : 135 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29 . 11 . 1968)

× 20. — Kanun ve kararnameler icabı olarak 1960 yılı sonuna kadar Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri nezdinde tekevvün eden Hazine alacaklarının terkini hakkında kanun tasarısı ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 279 a 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29 . 11 . 1968)

× 21. — Toprak ve Su Kaynaklarının Geliştirme Birlikleri kanun tasarısı ve Köy İşleri ve Plân komisyonları raporları (1/206) (S. Sayısı : 291 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29.11.1968)

22. — Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 31 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/176) (S. Sayısı : 300 e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29 . 11 . 1968)

23. — Emekli sandıklariyle mâlûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortaları kanunlarına hizmetlerinin birleştirilmesi hakkındaki Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Çalışma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/56) (S. Sayısı : 429 a 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29 . 11 . 1968)

× 24. — 31 . 12 . 1969 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/203) (S. sayısı : 703 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29.11.1968)

× 25. — 4 . 1 . 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun bâzı hükümlerinin değişti-

rilmesine ve bâzı hükümlerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/204) (S. Sayısı : 712 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 29 . 11 . 1968)

× 26. — Bursa Milletvekili İbrahim Öktem ve 9 arkadaşının, Ankara'da Politeknik Fakültesi kurulması hakkında kanun teklifi. (2/22) (S. Sayısı : 748) (Dağıtma tarihi : 6 . 12 . 1968)

27. — Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun 22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Millî Eğitim komisyonları raporları (2/259) (S. Sayısı : 471 ve eki) (Dağıtma tarihi : 7.12.1968)

× 28. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki Hazine bonolarının tahkimi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/96) (S. Sayısı : 748) [Dağıtma tarihi : 9 12 . 1968]

× 29. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve iki arkadaşının, 15 Mayıs 1957 tarih ve 6964 sayılı Ziraat Odaları Birliği Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve adı geçen kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi (2/585) (S. Sayısı: 754) [Dağıtma tarihi : 10 . 12 . 1968]

30. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli eski Üyesi Mehmet Ali Demir ve 10 arkadaşı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının, Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bâzı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/75) (Millet Meclisi S. Sayısı : 132 ve eki) [Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968]

× 31. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının, 2834 sayılı Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair ve Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve birlikleri hakkındaki Kanunun 19 ve 21 nci maddelerine fıkralar eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Tarım, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (2/16, 2/177) (Millet Meclisi S. Sayısı : 290 ve eki) (Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968)

32. — Cumhuriyet Senatosu Başkanvekili Fikret Turhangil ve 4 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu memur ve iç hizmetler teşkilâtı kanunu teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/508) (Millet Meclisi S. Sayısı : 296 ve eki) (Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968)

33. — 3530 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa ek 4047 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması, 6 ncı maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir ek madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/153; 1/321) (Millet Meclisi S. Sayısı : 308 ve eki) (Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968)

34. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, 265 sayılı Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Turizm ve Tanıtma ve Plân komisyonları raporları (2/351) (Millet Meclisi S. Sayısı : 621 ve eki) (Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968)

35. — Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal'ın, Dışişleri Bakanlığı teşkilâtı hakkındaki 3312 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (2/456) (Millet Meclisi S. Sayısı : 714 ve eki) (Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968)

36. — Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 12 . 2 . 1963 tarihli 172 sayılı Kanunla değişik 69 ncu maddesinin (b) bendinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/523) (Millet Meclisi S. Sayısı : 755) [Dağıtma tarihi: 11 . 12 . 1968]

37. — 1076 sayılı Yedek Subay ve Yedek Askerî Memurlar Kanununun 97 sayılı Kanunla değişik 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/535) (Millet Meclisi S. Sayısı : 756) [Dağıtma tarihi : 11 . 12 . 1968]

38. — Muş Milletvekili Kemal Aytaç'ın, Oğuz Bakırburç'un affı hakkında kanun teklifi (2/656) (S. Sayısı : 738) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1968]

39. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve 10 arkadaşının, Erzurum, Şenkaya Eski Ekrek köyü Öğretmeni Ziya Tan kızı Mübeccel Morkoç hakkında 4557 sayılı Kanunun (E) bendi gereğince meslekten ihracı hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca verilen disiplin cezasının kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/219) (S. Sayısı : 282 ye 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1968]

× 40. — Ankara Milletvekili Hasan Türkay ve 3 arkadaşının, İşçi Yardımlaşma Kurumu (İYAK) kanunu teklifi ve Ticaret, İmar ve İskân, Maliye, Çalışma, Adalet ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden müteşekkil Geçici Komisyon raporu. (2/614) (S. Sayısı : 762) [Dağıtma tarihi : 4 . 1 . 1969]

41. — Van Milletvekili Mehmet Emin Erdinç ve 3 arkadaşının, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu hakkındaki 22 Ağustos 1961 tarihli ve 351 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin ilk fıkrası ile 28 nci maddesinin (a) bendinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından 10 ar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/711) (S. Sayısı : 777) (Dağıtma tarihi : 21 . 1 . 1969)

42. — Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 172 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarından 4 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (1/562) (S. Sayısı : 778) (Dağıtma tarihi : 23 . 1 . 1969)

43. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve Erzurum Milletvekili İsmail Hakkı Yıldırım'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe Karma Komisyonunun seçilmesi ve çalışma usullerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/757) (S. Sayısı : 783) (Dağıtma tarihi : 24 . 1 . 1969)

× 44. — Vakıflar Genel Müdürlüğü vazife ve teşkilâtı hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bu kanuna bir fıkra ve ek maddelerle bâzı geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/551) (S. Sayısı : 785) (Dağıtma tarihi : 25 . 1 . 1969)

× 45. — Emniyet Sandığı kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Adalet ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/307) (S. Sayısı : 784) (Dağıtma tarihi : 27 . 1 . 1969)

46. — Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair ve Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu ve Anayasa hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifleri ve Anayasa ve Adalet komisyonları raporları. (1/589, 2/657, 2/746) (S. Sayısı : 789) (Dağıtma tarihi : 29 . 1 . 1969)

47. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair kanun teklifi ile İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in, 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/745, 2/797) (S. Sayısı : 791) (Dağıtma tarihi : 3 . 2 . 1969)

48. — 654 sayılı Toplum zabıtası kurulması hakkında Kanunun 1 nci ve 3 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/565) (S. Sayısı : 793) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1969)

49. — Jandarma Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları (1/217) (S. Sayısı : 294 ve eki) (Dağıtma tarihi : 5 . 2 . 1969)

50. — Kayseri Milletvekili Mehmet Ateşoğlu'nun, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve genel tatiller hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (C) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/288) (S. Sayısı : 309 ve eki) (Dağıtma tarihi : 5 . 2 . 1969)

51. — Uyuşturucu maddelerin murakabesi hakkındaki Kanunun 23 ve 28 nci maddelerinin

değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Adalet, Tarım ve İçişleri komisyonları raporları (1/173) (S. Sayısı : 614 ve eki) (Dağıtma tarihi : 5 . 2 . 1969)

52. — Asayişe müessir bâzı fiillerin önlenmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/443) (S. Sayısı : 659 ve eki) (Dağıtma tarihi : 5 . 2 . 1969)

53. — İzmir Milletvekili Hüsamettin Gümüşpala ve 21 arkadaşı, Kayseri Milletvekili Feyyaz Köksal ve 10 arkadaşı ile Ankara Milletvekilleri Ali Rıza Çetiner ve Zühtü Pehlivanlı'nın, Emekli Sandıkları ile Mâlûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları kanunlarına tabi işyerlerinde geçen hizmetlerin birleştirilmesi hakkındaki 228 sayılı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bir maddenin kaldırılmasına dair kanun teklifleri ve Çalışma, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 6 şar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/756, 2/620, 2/683) (S. Sayısı : 795) (Dağıtma tarihi : 5 . 2 .1969)

54. — Ankara Milletvekili Kemal Bağcıoğlu'nun, Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ve bu kanuna yeni maddeler eklenmesi hakkında 864 sayılı Kanunun geçici maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye, Çalışma ve Plân komisyonlarından 6 şar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu .(2/690) (S. Sayısı : 798) (Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1969)

× 55. — Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonlarından 6 şar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/606) (S. Sayısı : 799) (Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1969)

56. — İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 9 arkadaşının, 4 Teşrinievvel 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 288 ve 290 ncı maddelerinin değiştirilmesine dair, Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, 5464 sayılı Kanunla değiştirilen 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 8 nci ve 438 nci maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/812, 2/147, 2/588, 2/589) (S. Sayısı : 816) (Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1969)

× 57. — Sermaye piyasasının tanzimi ve teşviki hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Çalışma, Maliye, Adalet ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/346) (S. Sayısı: 819) (Dağıtma tarihi: 15. 2 . 1969)

58. — İzmir Milletvekili Hüsamettin Gümüşpala'nın, 5434 sayılı Kanunun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ile Kütahya Milletvekili Himmet Erdoğmuş ve 6 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine iki bend ve bu kanuna geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından seçilen 6 şar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/621, 2/682) (S. Sayısı: 820) (Dağıtma tarihi: 15 . 2 . 1969)

× 59. — Türkiye Elektrik Kurumu kanunu tasarısı ve Denizli Milletvekilli Hüdai Oral ve 24 arkadaşının teklifi ve Bayındırlık, İmar ve İskân, Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabiî Kaynaklar, İçişleri, Maliye, Tarım, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/294, 2/20) (S. Sayısı: 251 e ek) (Dağıtma tarihi: 15 . 2 . 1969)

60. — İzmir Milletvekili Hüsamettin Gümüşpala ile Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan'ın 5616 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (a), (c) fıkralarının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından seçilen 6 şar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/622) (S. Sayısı: 821) (Dağıtma tarihi: 17 . 2 . 1969)

× 61. — Deniz Kuvvetlerine yabancı memleketlerden dört muhrip satınalınması için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (1/235) (S. Sayısı : 832) (Dağıtma tarihi : 12 . 3 . 1969)

× 62. — Tahsis edildikleri gayelerde kullanılmalarına imkân veya lüzum kalmıyan harb sefinelerinin satılmasına yetki verilmesi hak-

kındaki 11 Temmuz 1963 tarihli ve 269 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (1/241) (S. Sayısı : 833) (Dağıtma tarihi : 12 . 3 . 1969)

63. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine; 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı bölümüne kadro eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/503) (S. Sayısı: 835) (Dağıtma tarihi : 12 . 3 . 1969)

64. — Kayseri Milletvekili Ahmet Âtıf Hacıpaşaoğlu'nun, kadro dolayısiyle açıkta kalanların açıkta geçirdikleri sürelerin kıdem ve emekliliklerine sayılmasına dair 1046 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/787) (S. Sayısı : 837) (Dağıtma tarihi: 12 . 3 . 1969)

65. — 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 7368 sayılı Kanunla değişik 18 ve 27 nci maddeleriyle ek 2 ve 3 ncü maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ile Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun değişik 27 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Tarım, İçişleri, Adalet, Ticaret ve Plân komisyonları raporları. (1/355, 2/273) (S. Sayısı : 838) (Dağıtma tarihi : 14 . 3 . 1969)

66. — Edirne'nin Lalapaşa ilçesi, Çömlekakpınar köyü hane 1, cilt 5, sayfa 1 de nüfusa kayıtlı Osmanoğlu, Nazmiye'den doğma 22.1.1937 doğumlu Mehmet Yama ile aynı nüfusa kayıtlı Emin kızı Fatma'dan doğma 1928 doğumlu Zehra Yama'nın ölüm cezalarına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/759) (S. Sayısı : 839) [Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969]

67. — Fazla fiyatla bilet satanların cezalandırılmaları hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/502) (S. Sayısı : 840) [Dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1969]

68. — Salihli ilçesinin Eskicami mahallesi 1028 hanesinde naklen kaydedilen Ali Nacioğlu, Ayşe'den doğma 20 . 10 . 1945 doğumlu Kâmil Akman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu. (3/1028) (S. Sayısı : 843) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1969)

69. — Sakarya iline bağlı Akyazı kazasının Kanlıçay köyü 48 hane, 34/67 cilt ve sayfa numarasında nüfusa kayıtlı Nurioğlu, Selfinaz'dan doğma 1927 Şavşat doğumlu Mevlût Balcı ile Sakarya ilinin Erenler köyü 581 hane, 88/107 cilt ve sayfa numarasında nüfusa kayıtlı Nurioğlu, Selfinaz'dan doğma 1939 Şavşat doğumlu Zekeriya Balcı'nın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/942) (S. Sayısı : 844) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1969)

70. — Akyazı ilçesi merkez Yeniköyü hane 18, cilt 8, sayfa 125 te kayıtlı Hüseyinoğlu, Fatma'dan doğma 13 . 3. 1940 doğumlu Kemal Uluköylü'nün ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/768) (S. Sayısı : 845) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1969)

71. — Van'ın Gürpınar ilçesi Hoşap bucağı Işıkpınar köyü, hane 37, cilt 5, sayfa 52 de kayıtlı Necmettinoğlu Emine'den doğma 1 . 1 . 1947 doğumlu Nurettin Kahraman'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/957) (S. Sayısı : 846) (Dağıtma tarihi : 25 . 3 . 1969)

72. — Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin kaldırılması ve bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sivas Milletvekili Nazif Arslan, İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel, Aydın Milletvekili Reşat Özarda, Sivas Milletvekili Nazif Arslan, Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Cemal Yıldırım, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora, Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Hilmi Soydan, Afyon Karahisar Milletvekili Mustafa Akalın, Aydın Milletvekili Reşat Özarda, Erzincan Milletvekili Âdil Sağıroğlu ve Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddelerinin kaldırılması ve bâzı maddelerine fıkralar eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu. (1/594, 2/225, 2/268, 2/381, 2/574, 2/605, 2/697, 2/713, 2/727,

2/749, 2/825) (S. Sayısı : 841) (Dağıtma tarihi : 26 . 3 . 1969)

73. — Cumhuriyet Senatosu Samsun Üyesi Refet Rendeci'nin, 9 . 7 . 1945 tarihli, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Çalışma ve Plân komisyonları raporları. (2/625) (S. Sayısı : 850) (Dağıtma tarihi : 7 . 4 . 1969)

74. — Balıkesir Milletvekili Ahmet İhsan Kırımlı ve 26 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 16 . 7 . 1965 tarihli ve 672 sayılı Kanunla değiştirilen 118 nci maddesine 3 fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Çalışma ve Plân komisyonları raporları. (2/101) (S. Sayısı : 851) (Dağıtma tarihi : 8 . 4 . 1969)

75. — Isparta Milletvekili Ali İhsan Balım ve 3 arkadaşının, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Teşkilâtında çalışmakta olup hususiyet arz eden yer ve hizmetlerde görevlendirilen sağlık personeline ödenek verilmesini öngören 14 . 5 . 1964 tarihli, 472 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları. (2/386) (S. Sayısı : 853) (Dağıtma tarihi : 8 . 4 . 1969)

76. — Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu ve 9 arkadaşının, 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin (e) bendinin tadiline ve bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (2/190) (S. Sayısı: 855) (Dağıtma tarihi : 8 . 4 . 1969)

77. — Menkul kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu tasarısı ve Maliye, Adalet ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (1/404) (S. Sayısı : 857) [Dağıtma tarihi : 11 . 4 . 1969]

78. — Eskişehir Milletvekili İsmet Angı'nın, 24 . 12 . 1964 gün ve 521 sayılı Danıştay Kanununa bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (2/785) (S. Sayısı : 858) [Dağıtma tarihi : 14 . 4 . 1969]

× 79. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları. (1/399) (S. Sayısı : 868) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 80. — Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti arasında iki memleketin topraklarından akan nehirlerin sularından faydalanmada işbirliği yapılması konusundaki Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri komisyonu raporu. (1/609) (S. Sayısı : 869) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

× 81. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödenek ve yollukları hakkındaki 1 sayılı Kanunun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi. (2/484) (S. Sayısı : 870) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1969)

Dönem : 2
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 654

Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, 38 sayılı Anayasa nizamını, Millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/380)

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

7 . 12 . 1966 tarihinde Yüksek Başkanlığınıza vermiş olduğum «38 sayılı Anayasa nizamını, Millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun» teklifim, havale edildiği Anayasa Komisyonunda, 14 aydan beri müzakere edilmediğinden, İçtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince Meclis gündemine alınmasını arz ve teklif ederim.

9 . 2 . 1968
Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

38 sayılı Anayasa nizamını, Millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun teklifi ile gerekçesini ilişik olarak takdim ediyorum.

Gereğinin ifasını arz ve rica ederim.

3 . 12 . 1966
Aydın Milletvekili
Reşat Özarda

GEREKÇE

Halk arasında (Tedbirler Kanunu) olarak adlandırılan 38 sayılı Kanun, 22 Şubat 1962 olaylarından sonra, memlekette geçici olarak esen gergin havayı yatıştırmak maksadiyle ve kısa süreli olması temennisiyle kabul edilmiş fevkalâde zamanlara mahsus bir tedbir kanunudur.

Bu kanunun bugün yürürlükten kaldırılmasını gerektiren iki önemli sebep vardır:

1. — Kanunun çıkarıldığı zamanki gergin hava kısa sürede zâil olduğu gibi Anayasa nizamına karşı gelenler hakkında Türk Ceza Kanununda yeteri kadar madde ve ceza mevcudolduğundan ayrıca fevkalâde hallere mahsus bir kanunun yürürlükte kalmasına lüzum ve zaruret kalmamıştır.

2. — Bu kanun zamanla tatbik kabiliyetini kaybetmiştir. Birçok gazete ve dergide hergün bu kanuna aykırı neşriyat yapılmakta, fakat bunlardan pek azı tesadüfen takibe uğramaktadır. Herkese ve her fiile seyyanen tatbik edilmiyen bir kanunun yürürlükte kalması, kanun saygısını ve Devlet otoritesini sarsmaktadır.

Yukarda arz olunan sebeplere binaen 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasını hedef tutan işbu kanun teklifimin kabulünü, öncelik ve ivedilikle müzakeresini arz ve rica ederim.

38 sayılı Anayasa nizamını, Millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 5 . 3 . 1962 tarihli ve 38 sayılı Anayasa nizamını, Millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındakki Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Dönem : 2
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 789

Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair ve Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu veya hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifleri ve Anayasa ve Adalet komisyonları raporları (1/589, 2/657, 2/746)

Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı (1/589)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı : 71-820/9227

23 . 12 . 1968

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 12 . 1968 tarihinde kararlaştırılan «Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

7 . 3 . 1962 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında Kanun; gerekçesinde de belirtildiği üzere, Anayasa nizamını ve onun kurduğu demokratik rejimi, millî güvenlik ve huzuru çeşitli tahriklere karşı korumak azmiyle ve Hükümetle siyasi partilerin müşterek bir gayretle, gerekli tedbirlerin alınması hususunda mutabakata varmaları ve Başbakanın Bakanlar Kurulundan, o zamanki siyasi partiler liderlerinin de kendi gruplarından aldıkları prensip mutabakatinin ışığı altında hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmiştir.

Kanun teklifinin Yüce Meclislerde vâkı müzakeresi esnasında, teklifin tümü üzerinde yapılan takdim konuşmalarında, zamanın Hükümet Başkanının da ifade ettiği veçhile; kanun, memleketin o tarihte geçirdiği büyük buhranlar ve düzeltmeler devrinde yaşanmış olan hâdiselerin tecrübe

olarak verdikleri derslerin mecburiyetiyle hazırlanmış, buhranlı ve dağınık olarak nitelendirilen o devirde Hükümetin yeni ve daha vahîm buhranlara mâruz kalmasını önlemek nedeniyle sevk edilmiştir.

Tedbirler Kanunu diye de adlandırılan ve özet olarak bu gerekçe ile kanunlaşan mezkûr metin; o günkü siyasi hayatımızı istikrar içinde tutmak maksadiyle ve muayyen bir devreye inhisaren alınmasında katî zaruret görülen tedbirleri ihtiva et mekte ise de, bugün için gerek teklifin gerekçesinde ve gerekse Yasama Meclislerinde cereyan eden müzakereler sırasında ifade edilmiş bulunan mucip sebepler ortadan kalkmış, Demokratik Hukuk Devleti bütün müesseseleriyle yerleşmiş ve bahis konusu kanunun tedvini sırasında mevcudolan şartların gerektirdiği tedbirlerin de bugün devamına lüzum ve zaruret kalmamış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, millî güvenliğimizi ve milletimizin bütünlüğünü ihlâl edecek mahiyetteki tutum ve davranışları önlemek amaciyle, bugünün ihtiyaçları göz önünde tutularak hazırlanmış bulunan «Anayasa nizamına karşı işlenen fiillerin önlenmesi hakkındaki kanun tasarısı» nın ihtiva ettiği hükümler itibariyle de, 38 sayılı Kanunun yürürlükte kalmasına lüzum bulunmamaktadır.

Bu sebeplerle, ihtiva ettiği tedbirlerin arzu edilmediği daha tedvini sırasında da ifade edilen 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasını istihdaf eden işbu tasarı hazırlanmıştır.

Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi (2/657)

12 . 2 . 1968

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifimizin muameleye konulmasını saygılarımızla arz ederiz.

Ö. Öztürkmen	*Önol Şakar*
Bursa Milletvekili	Manisa Milletvekili

GEREKÇE

Bu kanun teklifimiz, Tedbirler Kanunu adiyle bilinen, Anayasa nizamına, Millî Güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılmasını istihdaf etmektedir.

İlgasını istediğimiz mezkûr kanun bâzı olayların o zamanki Hükümet tarafından hatalı ve mübalâğalı bir şekilde değerlendirilmesi mahsülüdür.

Devrin Hükümeti bâzı konuların münakaşasını yasaklamakla emniyet ve huzurun geleceğini zannetmiştir. Aslında bu kanunla Anayasanın istediği Millî Güvenlik ve huzurun tesisi değil, işbaşındaki Hükümetin yerini muhafaza edebilmek için ihtiyaç duyduğu tedbirler getirilmek istenmiştir.

Esasen altı yıllık tatbikat şu iki yıllık gerçeği açıkta ortaya koymuştur:

1. Bu kanunla işbaşında kalacağını zanneden Hükümet kanunun getirdiği yasaklara rağmen varlığını muhafaza edememiştir.

2. Anayasa nizamı bakımından o zamanki Hükümetçe tehlikeli addedilen münakaşalar kanununa rağmen en geniş ölçüde cereyan etmiş ve fakat nizamı bozucu her hangi bir durum hâsıl olmamıştır. Kaldı ki, mevcut anayasa nizamının getirdiği düşünce ve söz hürriyetinin bu kanunla kısıtlandığına dair ileri sürülen fikirler de âmme vicdanında makes bulmuş ve yaygın bir kanaat haline gelmiştir.

Yukarıdan beri belirtilen sebeplerle kanunun yürürlükte kalmasında hususi veya umumi bir fayda mülâhaza edilmediği cihetle ilgası teklif olunmuştur.

Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın teklifi.

38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi.

MADDE 1. — Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5.3.1962 tarih ve 38 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu veya hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifi (2/746)

5 . 11 . 1968

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tedbirler Kanunu adı ile de anılan, Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun, yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu veya hükümlü bulunanların cezalarının affına dair olan kanun teklifim, gerekçesi ve açıklaması ile birlikte, ilişikte takdim edilmiştir.

Gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Uşak Milletvekili
M. Fahri Uğrasızoğlu

GEREKÇE

Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanun, 27 Mayıs hareketinden sonra, bir kısım vatandaşlara ve bâzı gazetelerimize karşı sebepsiz olarak duyulan bir vehim neticesinde, çıkarılmış olan bir kanundur.

Kanun, esasında, 1950 - 1960 yılları arasında, iktidarda bulunan Demokrat Parti mensuplarından veya bu partiye sempati duyanlardan müteşekkil bir zümreyi hedef tuttuğundan, kabul edildiği 5 . 3 . 1962 yılından bu yana, daima tek taraflı işlemiş ve görevi, yayın yoliyle kamuya hizmet etmekten ibaret olan mâsum ve vatansever bâzı matbuat mensuplarımız, haksız yere çeşitli cezalara çarptırılmışlardır. Bunun dışında, Anayasa nizamını, millî güvenliği ve huzuru bozdu diye, D. P. nin o zamanki sempatizanlarından veya mensuplarından, cezalandırılmış olan mühim şahsiyetlere veya olaylara raslanılmamıştır.

O halde, 38 numaralı Kanunun tek hedefi, Anayasanın ve demokratik rejimin en büyük fazileti sayılan temel hak ve hürriyetlerini kullanarak, görevi icabı, bildiklerini veya düşünce ve kanaatlerini kamu oyuna açıklıyan mâsum gazetecilerimiz olmuştur.

Bu durum, Anayasanın temel prensipleriyle bağdaşmadığı gibi, insanın doğuştan sahip bulunduğu esas hak ve hürriyetlerine de kesinlikle aykırıdır.

Kaldı ki, 27 Mayıs hareketi, başarıya ulaşmış ve neticeleri kamu oyu tarafından hâdisesiz kabul edilmiş olan bir harekttir. Aradan dokuz yıla yakın bir zaman geçmiştir. Gazete ve dergilerimizin pek çoğunda, hattâ 27 Mayıs hareketine bizzat katılanlar tarafından da, yüzlerce makale, fıkra, röportaj ve hâtıra yayınladığı ve yayınlanmakta olduğu halde, bu kanunda mâkesini bulan vehimleri haklı gösterecek, önemli hiçbir olay zuhur etmemiştir.

O zamanki duruşmalar, Yüksek Adalet Divanında, alenî olduğundan ve günü gününe Devlet Radyosundan yayınlandığından, 27 Mayıs olayı hakkında, Türk ve yabancı kamu oyu kâfi derecede aydınlatılmış ve bugün artık, herkes bu hususta, bir kanaata varmış bulunmaktadır. Kanaatleri 9 yıl sonra şu veya bu şekilde değiştirmeye imkân yoktur. Olsa olsa, bâzı gazeteci ve yazarlarımız, halk tarafından bilinmiyen bâzı noktalara ışık tutabilirler ki, bu da, tarihî hâdiseleri ve özellikle Türk tarihini, objektif bir gözle, yeni nesillere nakletmek, fakat doğru olarak nakletmek görevinde bulunan tarihçilerimiz için, gerçek dökümanlar olmaktan ileri gidemez.

Bu kabîl yayınlarla, eski D. P. icraatının övülmesinden bâzı mahfillerce endişe duyulması, aslâ söz konusu olmamalıdır. Zira, D. P. nin 10 yıllık icraatının ne olduğu ve başarı derecesi, rakamlarla, yerli yabancı, herkes tarafından açıkca bilinen bir keyfiyettir.

Bugün D. P. kapatılmış bulunuyor. 27 Mayıs 1960 tarihinden bu yana, iktidara gelmek istiyen hiçbri siyasi parti, D. P. nin devamı olduğunu iddia ve ilân etmek lüzumunu hissetmemiştir. Bilfarz etmiş olsa bile, böyle bir art düşünce ile, Türk seçmeninin sağlam olan aklı selimînin başka istikametlere sürüklenebileceğine inanmak safdillik olurdu.

Nitekim, 1960 yılından sonra, D. P. nin önde bulunan şahsiyetlerinden, merhum bir zat tarafından, «Yeni Demokrat Parti» adiyle bir siyasi parti kurulduğu halde, ilgi toplıyamamış ve en küçük bir gelişme kaydedememiştir.

Onun içindir ki, Tedbirler Kanunu adı ile de anılan 38 numaralı Kanun, bâzı siyasi çevrelere hâkim olan D. P. fobisinin açık tezahürü olmaktan ileri gitmemiş, fakat, bir kısım vatandaşların, sebepsiz yere, temel hak ve hürriyetlerini kısıtlamış ve bundan başka, bâzı değerli basın mensuplarımızın, kamu görevlerini gereği gibi yapmalarına engel teşkil edici zararlar da tevlit etmiştir.

Şayet, Anayasa nizamını, millî güvenliği ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında tedbir almak gerekiyorsa, bu, evvelemirde, 27 Mayısı kötüliyenlere, D. P. yi övenlere karşı değil, sosyalizm adı altında komünizm propagandası yapanlara, kanunsuz sokak gösterileri düzenliyerek, meşru iktidarları kötülemek için her türlü anarjist hareketlere tevessül edenlere ve demokratik müesseselerimize saldıranlara karşı olmalıdır.

Mevcut olmıyan endişelere karşı bir vehîm neticesinde çıkarılan Tedbirler Kanunu, Anayasa nizamını, millî güvenliği ve huzuru korumada, önemli bir fonksiyon ifa etmemiştir. Bilâkis, geçmiş tecrübelerle açıkca anlaşılmıştır ki, Türk halkı, mevcut Anayasa nizamını, millî güvenliğini ve huzurunu, kimlerin ve nelerin tehdit etmekte olduğunu, şuurlu olarak, iyi bilmekte, bizzat kendi varlığını ve demokratik müesseselerini korumak hususunda azimli ve kararlı olduğunu delilleriyle ortaya koymaktadır.

Bu gerekçe ile, halen bir fonksiyonu olmıyan ve matbuat mensuplarımız için ve yazarlarımız için, tam bir huzursuzluk kaynağı olmakta devam eden Tedbirler Kanununun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre cezalandırılmış olan basın mensuplarının cezalarının affedilmesi teklif edilmiştir.

Maddelerin açıklaması

Madde 1. — Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırıldığına dairdir.

Madde 2. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte, 38 numaralı Kanun gereğince tutuklu veya hükümlü olanların cezalarının, her türlü neticeleriyle birlikte, affedileceğine ve haklarında kovuşturma yapılanların da, kovuşturmalarına son verileceğine dairdir.

Madde 3. — Kanunun yürürlük tarihini göstermektedir.

Madde 4. — Bu Kanunun Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğine dairdir.

Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun teklifi

Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 numaralı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu veya hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifi

Madde 1. — Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 numaralı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 2. — Bu kanuna göre, tutuklu veya hükümlü bulunanların cezaları, her türlü neticeleriyle birlikte, affedilmiştir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, haklarında kovuşturma yapılmakta olanların bu kovuşturmalarına son verilir.

Madde 3. — Bu kanun yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu *9 . 1 . 1969*
Esas No. : 1/589, 2/657, 2/746
Karar No. : 5

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 12 . 1968 tarihinde kararlaştırılan «Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı» ile Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu veya hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifi, Başkanlığınızca komisyonumuza tevdi edilmesi üzerine Hükümet temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olunmuştur.

Kanun tasarısı ve tekliflerinin aynı mahiyette oldukları görülerek birleştirilmesi ve görüşmelere kanun tasarısının esas alınması kararlaştırılmıştır.

Kanun tasarısı ve gerekçesi komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiş ve yapılan müzakereler sonunda; tasarının birinci maddesinin aynen kabul edilmesi, tasarı mevzuu olan 38 sayılı Kanuna göre haklarında hüküm verilmiş olanların cezalarının affının tasarıya ikinci madde olarak ilâvesi, birinci maddenin kabulü gerekçesine uygun görülerek kabul edilmiştir.

Tasarının, yürürlüğe dair olan 2 ve 3 ncü maddeleri 3 ve 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmesi komisyonumuzca kararlaştırılmıştır.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Anayasa Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Aydın	Amasya
Erzurum	Ankara	Muhalifim	*N. Şener*
İ. H. Yıldırım	*K. Bağcıoğlu*	*R. Özarda*	

Denizli F. Avcı İmzada bulunamadı	Erzurum *A. Mustafaoğlu*	Giresun (Söz hakkım saklıdır) Usul yönünden muhalifim *A. Cüceoğlu*	İstanbul (Söz hakkım saklıdır) *A. C. Kırca*
İzmir *Ş. Akkan*	Kars *C. Ekinci*	Konya M. Z. İzerdem İmzada bulunamadı	Muş (Söz hakkım saklıdır) *N. Neftçi*
	Ordu A. Bodur İmzada bulunamadı	Uşak *A. Z. Akbıyıkoğlu*	

Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın muhalefet şerhi

Kanunun esasına muhalif değilim. Ancak, tarafımdan verilmiş ve Genel Kurulun kararı ile Meclis gündemine alınmış aynı mahiyette bir kanun teklifim mevcuttur. Anayasanın 91 nci maddesine göre : (Kanun teklif etmeye, Bakanlar Kurulu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri yetkilidirler.)

Aynı mahiyette olmak üzere yıllarca önce vermiş olduğum kanun teklifi Meclis gündeminde yerini almış olmasına rağmen Hükümetin o teklifin öncelikle görüşülmesine tevessül etmiyerek yeni bir kanun tasarısı getirmesi, milletvekillerinin kanun teklif etme yetkilerini hükümsüz kılmaktadır. Bu bakımdan Meclis gündeminde bir kanun teklifi mevcut iken bir yenisinin yeniden komisyonlarda müzakere edilmesinin Anayasanın 91 nci maddesine aykırı olduğu kanaatindeyim. Kaldı ki, bu olay bir gerçeği daha ortaya koymuştur. Bugünkü siyasi iktidar tarihin derinliklerine gömülmüş olan (tek parti, tek şef) sistemini yeniden ihya etmek gayreti içindedir. Milletvekillerinin ve Millet Meclisinin dediği değil, benim dediğim olur zihniyetini demokratik düzenle bağdaştıramadığım için muhalifim.

Kanuna eklenen 2 nci madde ile bu kanuna göre işlenen suçların affı derpiş edilmiş bulunmaktadır. Halbuki yürürlükten kaldırılan bir kanunun kapsamına giren suçların bütün hukukî neticeleri ile ortadan kaldırılması en basit bir hukuk kuralıdır. Tamamen hâmiş olan bu maddenin eklenmesi, sırf benim Meclis gündemindeki teklifimden ayrılık yaratmak maksadına mâtuf bulunmaktadır ki bundan dolayı buna da muhalifim.

Reşat Özarda
Aydın Milletvekili

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/589, 2/657, 2/746 *28 . 1 . 1969*
Karar No. : 16

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve T. B. M. Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 12 . 1968 tarihinde kararlaştırılan «Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı» ile Bursa Milletvekili Ömer Öztürkmen ile Manisa Milletvekili Önol Şakar'ın, «38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi» ve Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, «Ana-

yasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve bu kanuna göre tutuklu veya hükümlü bulunanların cezalarının affı hakkında kanun teklifi» ile Millet Meclisi Anaya a Komisyonunun 9 . 1 . 1969 tarih ve 5 karar sayılı raporu, Başkanlığımızca Komisyonumuza tevdi edilmiş, Adalet Bakanlığı temsilcileri ve teklif sahiplerinden Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu hazır bulunduğu halde Komisyonumuzca tetkik ve müzakere olunmuştur.

Tasarı gerekçesinde de belirtildiği gibi, asıl adı, «Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında Kanun» olmakla beraber, - Tedbirler Kanunu - diye adlandırılan mezkûr kanun, o tarihte memleketin geçirdiği çeşitli buhranların gerektirdiği mecburiyetlerle çıkarılmış olup, muayyen bir devreye inhisaren, alınmasında o gün için zaruret görülen tedbirleri ihtiva etmektedir.

38 sayılı Kanunun gerek esbabı mucibesinde ve gerekse Yüce Meclislerde cereyan eden müzakereler esnasında ifade edilen sebeplerin bugün için ortadan kalkmış bulunması yanında, tasarı gerekçesinde belirtilen diğer gerekçeler de muhik görülerek kanun tasarısının aynen kabul edilmesi Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

Millet Meclisi Anayasa Komisyonu, Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun teklifinde ayrıca 38 sayılı Kanun şümulüne giren fiillerin genel affını da öngördüğünden bahsile, Hükümet tasarısından farklı olarak tasarı metnine bu fiillerin genel affa tabi tutulduğuna dair bir ikinci madde ilâve etmiş ise de, ceza ve usul hukukunun anaprensipleri ve özellikle T. Ceza Kanununun ikinci maddesi muvacehesinde, istenilen sonuç, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kalkması ile genel aftan daha ileri bir şekilde hâsıl olacağından, ilâve edilen bu ikinci madde hukukan gereksiz görülmüş ve tasarı metninden çıkarılmıştır.

Ayrıca; yapılan incelemeden, kaldırılması öngörülen 38 sayılı Kanunda yazılı hükümlerin 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununda da yer aldığı anlaşılmış ve 648 sayılı Kanunda mevcut bu hükümlerin, 38 sayılı Kanunun yürürlükten kalkmasından sonra, eşitlik prensiplerini bertaraf edecek bir tatbikata imkân vereceği Komisyonumuzca müşahede edilmiştir.

Siyasi Partiler Kanununda, kabul edilen tasarı metnine nazaran, yeni bir düzenlemeye gidilmediği takdirde, suç olma nitelikleri ortadan kalkmış bâzı fiillerin bu defa siyasi partiler üyeleri tarafından ikaı halinde, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasi partilerin kapanmalarına müncer olacak tatbikatla karşılaşılması gibi mahzurların ortaya çıkması kuvvetle melhuzdur.

Bu sebeple; Komisyonumuzca, tasarı eksik mütalâa edilmiş ve keyfiyetin temenni sadedinde rapora derci uygun görülmüştür.

Tasarının aynen kabulü, Komisyonumuzca ekseriyetle kararlaştırılmıştır.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi isteği ile Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Sözcü		
İstanbul	Elâzığ	Adana	Aydın
İ. Hakkı Tekinel	*Kevni Nedimoğlu*	*Kemal Çetinsoy*	Söz hakkım mahfuzdur *Reşat Özarda*
Erzincan	Hakkâri	İçel	Kars
Muhalifim	(Muhalifim, söz hakkım	*Mazhar Arıkan*	*A. Ali Çetin*
Âdil Sağıroğlu	saklıdır) Ali Karahan İmzada bulunamadı.		
Kastamonu	Kırklareli	Tokat	
Sabri Keskin	*Mehmet Atagün*	Osman Hacıbaloğlu İmzada bulunamadı	

Hükümetin teklifi	Anayasa Komisyonunun değiştirişi	Adalet Komisyonunun değiştirişi
Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında Kanun	*Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı*	*Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı*
MADDE 1. — 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı; Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkında Kanun, yürürlükten kaldırılmıştır.	**MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**	**MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**
	MADDE 2. — 5 . 3 . 1962 tarih ve 38 sayılı Kanuna göre haklarında hüküm verilmiş olanların cezaları, bütün neticeleri ile affedilmiştir.	
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 3. — Tasarının 2 nci maddesi, 3 ncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**	**MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**
MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	**MADDE 4. — Tasarının 3 ncü maddesi, 4 ncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**	**MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

14 . 12 . 1968

Başbakan
S. Demirel
Devlet Bakanı
S. Öztürk
Devlet Bakanı
H. Atabeyli
Devlet Bakanı
K. Ocak
Devlet Bakanı
S. T. Müftüoğlu
Adalet Bakanı
H. Dinçer
Millî Savunma Bakanı
A. Topaloğlu
İçişleri Bakanı
F. Sükan

Dışişleri Bakanı V.
S. T. Müftüoğlu
Maliye Bakanı
C. Bilgehan
Millî Eğitim Bakanı
İ. Ertem
Bayındırlık Bakanı
O. Alp
Ticaret Bakanı
A. Türkel
Sağlık ve Sosyal Yar. Bakanı
V. Â. Özkan
Gümrük ve Tekel Bakanı
N. Menteşe
Tarım Bakanı
B. Dağdaş

Ulaştırma Bakanı
S. Bilgiç
Çalışma Bakanı V.
S. Öztürk
Sanayi Bakanı
M. Turgut
Enerji ve Tabiî Kay. Bakanı
R. Sezgin
Turizm ve Tanıtma Bakanı
N. Kürşad
İmar ve İskân Bakanı
H. Menteşeoğlu
Köy İşleri Bakanı
T. Toker